

14

Б Е Л Е Ж К И

24 УЧАСТИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА ВОЕН-
НА АВИАЦИЯ В ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙ-
НА /1914-1918 ГОДИНА/

Георги Попвасилев Минев
генерал майор о.з.

Б Е Л Е Ж К И
ЗА УЧАСТИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА ВОЕННА АВИАЦИЯ В ПЪРВАТА
СВЕТОВНА ВОЙНА/1914-1918 ГОДИНА/

София, 1984 година

- 1914 година

След завършека на Балканската война/1913 г./нашите авиационни отделения напуснаха Източна Тракия и се прибраха в летище София/край централната гара/и тук се преустрои в една авиационна рота, която влезе в състава на Техническата дружина при Инженерните войски.

Авиационната рота се състоеше от 8 пилоти/7 офицери и 1 ст.под-офицер/и 9 ученици пилоти/8 офицери и 1 фелдфебел/, ^{без учениците пилоти} Този личен състав ^v бе участвувал в Балканската война.

През 1914 г. за наблюдатели в ротата постъпиха 15 души/13 офицери, 1 канд. офицер и 1 редник/. Ротата разполагаше и с 106 войници/22 подофицери и 84 ефрейтори и редници/. Именен списък на този личен състав е показан в Прил. № 1.

Механиците в ротата бяха 8 души/5 подофицери и 1 военен чиновник, останали от Балк. война и 2 постъпили след тази война/. Имената им са показани в споменатото Прил. № 1.

Самолетите, с които разполагаше ротата бяха следните :

- 1 двуместен моноплан Блерио ^{с мотор} Лео Рон 80 кс
- 1 едноместен моноплан Блерио с мотор ^{Лео Рон} 50 кс
- 2 двуместни биплани Фарман с мотор Лео Рон 80 кс
- 2 двуместни биплани Албатрос С-1 с мотор Мерцедес 100 кс

Самолетите Блерио и Фарман бяха французки, а Албатросите С-1 - германски/пращани по въздушен път от Германия за съюзницата й Турция и кацнали по заблуда на наша територия/. Едните и другите бяха стари и негодни за бойна употреба. На борда си те нямаше никакво оръжие, освен джобните пистолети на летците.

На 15 май 1914 г. двама сръбски новинисти убиха австро-унгарския престолонаследник Фердинанд, дошъл в гр. Сараево, за да присъствува на ~~на~~ маневрите на австро-унгарската армия в областта Босна.

Това убийство стана повод за започване на първата световна война. В заплата на империалистическата си чест, на 14 юли 1914 г. Австро-Унгария обяви война на Сърбия.

По това време европейските държави бяха разделени на два враждебни лагери : Съглашение и Централен съюз. В Съглашението влизаха Франция, Англия и Русия/не след много и Италия/, а в Централния съюз - Германия, Австро-Унгария и за известно време Италия. Тия два враждебни лагера намериха повод и се намесиха във войната, която отдавна се очакваше в Европа, - нахвърлиха се един върху друг с едно страховтно ожесточение. Германската войска нахлу през неутрална Белгия в Нормандия и "светкавично" разгроми англо-френските войски в тази област - стигнаха чак до р. Марна. Тук обаче те срещнаха силна съпротива, която ги принуди да се оттеглят 100 км назад. Спреха край реките Ена, Оаза и Йоза, където започнаха да се окопават.

През същото това фатално време, България зае очаквателно положение - обяви се за неутрална страна. Това допадна на ~~на~~ българския

народ, чиито рани от Балканската война не беха още заздравели. Той се нуждаеше от мирен живот.

През време на тия съдбоносни дни, отговорни фактори в България беха цар Фердинанд и В. Радославов, шефът на либералната партия. Тия два фактори беха решили да вкарат българския народ във войната на страната на Германия, в лагера на Централния съюз, без да вземат под внимание националния интерес на тоя народ и без да се взрат и дълбоко да проучат обстановката, в която се намираха двета воюващи лагери. С други думи те не се помъчиха да проявят предвидливост. Решили беха като слепци да поведат страната към нова гибел.

С това решение в затъпелите им глави, те, под прикритието на обявения неутралитет, започнаха да работят с едно редко усърдие за превъртането на традиционните русофилски чувства на народа в герменофилски.

В това време съглашенците на Западния фронт и русите на Източния фронт беха зле изладнали под нанесените им силни удари от германската войска. Поради това, Съглашението се нуждаеше от нечия помощ и, между другото, то започна да обръща очите си и към България. Подканяше България да се намеси във войната, като обяви война на Турция. Искане българската войска да нахлуе незабавно в Европейска Турция със цел да си вземе Източна Тракия с Одринско и в Лозенградско до линията Енос-Индия/откети и от турците през Междусъюзническата война, въпреки клаузите на тогавашния мирен договор с балканските съюзници/и да открие по тоя начин Дарданелите за свободна връзка на англофренските войски с руските войски в Галиция. Освен Източна Тракия, Съглашението обещавахе и териториални отстъпки в Македония.

Фердинанд и Радославов останаха глухи към тия съблазнителни обещания на Съглашението. И тоя път те не взеха под внимание обстоятелството, че Съглашението разполагаше с океаните, моретата, реките и континентите в целия свет и че - не взеха под внимание, че Съглашението разполагаше с храни, материали и всичко друго, необходимо за водене на дългогодишна война тогава, когато Тройният съюз бе блокиран в Централна Европа и не разполагаше с подкрепа от никъде и не само това, но и че това, с което разполагаше в момента, е вече на изчерпване. Централният съюз можеше да разчита само на едно - само на силата и бързината на военните действия, които обаче са също така на изчерпване.

1915 година

За тръгването с Германия Фердинанд и Радославов работеха не само сред народа, но и сред войската. Офицерството симпатизираше на германците по ред, дисциплина и точност.

На 10 септември правителството обяви обща мобилизация на войската, а на 1 октомври обяви война на Сърбия

На храна и във всеко друго отношение отделението бе подчинено на Техническата дружина/както ^{дивизията} и аеропланната рота/.

С оглед на близките военни действия, в края на ноември 1915 г. бе избрано ново летище. Старото летище София се оказва^а тесно за едновременно извършване на учебни и бойни летения. Новото летище бе избрано между с. Гурмазово, конезаводът Божурище и шосето София-Сливница. То бе наречено "Божурище", понеже пролетно време целото околno поле се покриваше със цъфнал божур.

На летище Божурище ^{през следната 1916 г.} бе турено начало на нашето Аеропланно училище, съставът на което бе излъчен от аеропланното отделение

На 1 октомври 1915 г., когато България обяви война на Сърбия, нашето аеропланно отделение получи бойна задача : въздушно разузнаване над района Ниш-Лясковец-Куршумлииза ^а установяване местонахождение-то на противника в тоя район. Задачата бе дадена от инспектора на инженерните войски при щаба на ДА, който бе припрян човек и който бързаше да вкара отделението в действие, без да държи сметка за летателните му възможности.

Отделението излетя с всичките си самолети/виж стр.1/. Обаче, още преди да стигне до обекта си, появи се буря, която го накара да се върне в летището си. Бурята събори на земята най-слабия самолет ^{серио 50 кг} и го натроши. Пилотът/кап. Пеню Попкръстев: бе изваден изпод развалините на самолета полужив.

Това беше първият опит за бойна дейност на аеропланното отделение. След него беха направени още два опита, все по заповед на инспектора на инженерните войски. Вторият опит бе извършен със същата задача. Самолетите беха приготвени за излитане, но плисна дъжд и те се прибраха в хангара. Третият опит бе извършен не много след втория. Задачата му бе: въздушно разузнаване над района на гр. Гевгели. Излетя само един самолет - наблюдателят му обаче не ^{же} можа да събере никакво сведение за противника, поради ^{на} мъгла по земята.

През първите два полета самолетите е требвало да пуснат бомби над гр. Пирот.

Следвайки хода на военните действия срещу сърбите, инспекторът даваше заповеди на аеропланното отделение да се измества от летище София на три други летища едно подир друго : Ниш, Кюстендил ^и и Куманово. Тия чести измествания отделението не можеше да извършва, понеже бе тежка техническа част/хангари, работилници, складове и пр./, а не обикновена пехотна рота, която много лесно и бързо може да се вдигне и да се прати на друго място. Поради това, командирят на отделението, за да изпълни дълга си, пращаше на тия три места само малки команди за търсене удобно място за летище. При Куманово той изпрати дори и един самолет, който при кацването в мъгливо време, смаза колесницата си.

Преди нашата войска да стигне гръцката граница в Македония, наредено бе да се намерят две нови летища - едното в долината на р. Струма и другото в долината на р. Вардар, с оглед на следващите бойни действия. Това беха летищата съответно при с. Белица/Св. Врачко/ и при ж.п. гара Удово/на линията Скопие-Солун/.

Щом сърбите и англофренците беха прогонени от Македония, тук пристигнаха 5 германски аеропланни отделения : 3 на летище Удово (от които 2 разузнавателни и 1 ловджийско/), 1 край гр. Ксанти и 1 край гр. Прилеп. Пристигнаха и германски инструктори-пилоти, техници и специалисти. Назначението им бе да обучат нашите летци и да снабдят ^{авиационна} аеропланни подразделения с нови самолети и ^{материална} част.

На 30 октомври 1915 г. в летище София пристигна първата пратка германски самолети 6 броя ЛФГ/IVC/. От тях веднага беха дадени на аеропланното отделение 2 и ^{формирани вече} на Аеропланното училище 2. Останалите ~~2~~ 2 беха определени за резерв.

Наредено бе Аеропланното отделение да формира една аеропланна команда, която да се държи готова за изпращане в гр. Ксанти при щаба на 10 пех-дивизия, оставена да охранява беломорския брег.

След стигането си на гръцката граница, нашата войска зае следните участъци : I А от гр. Дебър до Кожух пл., II А Беласица пл. и двата брега на р. Струма и XI германска армия от Кожух пл. до Дойранското езеро. Срещу нашата войска противникът бе струнал 5 английски, 4 французи, 6 сръбски/дошли от о-в Корфу/, 1 италианска ^{пех.} дивизия и 1 руска пехотна бригада. Гръцката армия на Венизелос се готвеше за присъединяване към съглашенската/крал Константин бе обявил неутралитет на Гърция/. Съглашенската войска разполагаше с доста аеропланни ~~подделения~~ подразделения, снабдени с модерни бойни самолети.

1916 година

До летото на тая година на Солунския фронт нямаше сериозни боеве. Двете враждебни страни се окопаваха и си разменяха артилерийски изстрели, патрулни нападения и въздушни разузнавания.

На 26 февруари 1916 г. нашето аеропланно отделение отиде на фронта - измести се от летище София в летище Белица, където влезе в оперативно подчинение на щаба на II А/респ. на инспектора на инженерните войски при тоя щаб/.

При пристигането в летище Белица, съставът на отделението бе : пилоти - 6 души, от които единият началник на отделението кап. Радул Милков, наблюдатели - 3 души, аеромеханици - 3 души, долни чинове - старият брой, слабо увеличен и самолети - 1 ЛФГ и 1 Албатрос ^{С-1} 100. След пристигането на втората партида герм. самолети/6 ЛФГ, 13 Ото ^{С-1} и 2 Албатрос С-1 Блау маус, броят на самолетите се увеличи с още 5 ЛФГ.

От летище Белица отделението веднага изпрати Аеропланната команда в Ксанти при щаба на 10 п.дивизия. Съставът ѝ бе : пилоти - 3 души, от които единият началникът на командата кап.Димитър Сакеларов /завършил пилотски курс в фабрика Блерио, Франция, заедно със Симеон Петров и Никифор Богданов/, 3 наблюдатели, 1 аеромеханик, 2 подофицери и 18 ефрейтори и редници и 3 самолети ЛФФ.

По това време бе формирано Аеропланното депо, за началник на което бе назначен пилотът кап.Дим.Сакеларов, вместо 1 аеромеханик с 1 добър счетоводител 3а началник на Аеропланната команда в Ксанти остана кап.Никифор Богданов.

На 1 юли 1916 г. бе формирана Въздухоплавателната дружина в състав : щаб, 1 аеропланна група, 1 балонна група, газодобивателно отделение и 1 дирижаблено отделение. Двете групи беха създадени ~~на място~~ ^{на място} по възможност, а дирижабленото отделение неможа да се създаде, ~~установено~~ ^{немаше} понеже дирижабъл за него. В дружината влезоха Аеропланното училище и Аеропланното депо, ~~формирано на 26 юли с.г.~~

На 8 юли 1916 г. нашата войска на Солунския фронт зае Рупелското дефиле, Срес, Драма и Кавала. От тая дата, 8 юли 1916 г., започнаха ~~наше~~ ^{наше} боевете на Солунския фронт. С новите си самолети аеропланното отделение тури начало на ~~на~~ редовни разузнавателни полети главно над участъка на ~~на~~ II А

Германското аеропланно отделение при гр.Ксанти уреди курс за наблюдателите на аеропланната команда. В тоя курс аеропланната атделение изпрати и своите наблюдатели. Курсът завърши към средата на март 1916 г. След като направи няколко летения над 10 п.дивизия, Аеропланната команда замина за летище Удово. Наблюдателите на отделението се върнаха по местата си, с изкл. на наблюдателя пор.Н.Драмсззов, който замина в състава на Аеропланната команда. И след курса в Ксанти нашите наблюдатели си останаха слаби наблюдатели - те немаха никаква практика.

Следният пример нагледно доказва това : През март 1916 г. пилотът кап.Пр.Таракчиев и наблюдателят пор.Г.Сотиров от аеропланното отделение извършиха разузнавателен полет над Ченгел пл. След завръщането си в Белица, наблюдателят изпрати ~~на~~ донесение в щаба на армията, че е открил на един от склоновете на планината палатки за два неприятелски полка. Това донесение ~~изненада~~ ^{изненада} и разтревожи ~~на~~ ^{на} щаба и щабът нареди донесението да се провери. На другия ден проверката извърши кап.Р.Минков с наблюдател пор.Баруир Диранов. Те установиха, че "палатките на Г.Сотиров" са остатъци от разрушено село. Установено било, че пор.Г.Сотиров е късоглед за неверното му донесение, ~~се~~ ^{се} откомандиран в частта му.

В летище Удово Аеропланната команда прерастна в 2^о Аероплан-

но отделение. Отделението в Белица стана 1^о Аеропланно отделение. 2^о Аеропланно отделение влезе в оперативно подчинение на ^{Щабла на} I А, а 1^о аеропланно ^{отделение} ^{Щабла на} V А.

Във всеки друго отношение и двете отделения влезоха в състава на Въздухоплавателната дружина.

След като бе формирано и настанено на новото летище, нашето аеропланно училище продължи обучението на учениците пилоти от 1914 г. В летище София обучението на тия ученици бе ставало по т.н. самостоятелен метод : ученикът е сам в самолета и с него рулира по земята, ~~на въздуха и на земята прави и поддържа~~ ^{на земята прави и поддържа} ~~и на въздуха~~ ^{и на въздуха} ~~тренировки~~ ^{тренировки} като се мъчи да прави подхвърквания в началото малки, а след това все по-големи и по-големи до като успее да се задържи ^в въздуха продължително време. Инструкторът го наблюдава и му дава нужните указания. Инструктор тук бе Джовани Сабели, италианец, доброволец в Балканската война, останал после на служба в нашата войска.

След обявяване на войната срещу Сърбия, той замина за Отечеството си.

В летище Божурище обучението на същите тия ученици пилоти наново продължи тоя път по т.н. возен метод : ученикът и инструктор двамата са в самолет с двойно управление. Инструкторът бе германец. Учебни самолети беха германские ЛФС/старите самолети беха изхвърлени от употреба/.

На 5 май 1916 г.-в Аеропланното училище постъпиха нови ученици пилоти - 13 души млади офицери, разпределени между двама германски инструктори, а старите такива от 1914 г., завършили курса си в летище Божурище беха разпределени и изпратени на фронта, в двете аеропланни отделения.

От февруари до юни вкл. в различно време, през 1916 г. в Аеропланното училище ~~постъпиха~~ ^{постъпиха} за ученици наблюдатели и 10 млади офицери. Едновременно с двата курса/пилотски и наблюдателски/ беше организиран и курс за аеротехници с млади подбрани момчета от Морското училище ^{и от гражданска различна техническа практика. За на-} ~~и от гражданска различна техническа практика. За на-~~ ^{Симеон} ^{в аеропл. училище} Петров, започнаха големи строежи на служебни жилищни помещения. Началото започна с една дървена барака за канцелария, една голяма бризентна палатка за учениците летци, ^и един бризентен хангар за самолетите. Останалият личев състав бе настанен в съседния конезавод. Рода за пиене се донасяше от Баня с едно буре на конна колесница. Осветление нямаше/по-късно такова се взимаше от електрическата мрежа на конезавод. При тия ^{всички} оскъдни условия учебните летения вървяха непрекъснато, особено през тези дни на зимата. Теоретични занятия нямаше. Сведения по Историята на въздухоплаването даваше Георги Георгиев, поручик о.з., човек с юридическо образование, фотограф и самоук. Същият даваше сведения и по теорията на летението и по фотографното дело. Сведения по моторно дело даваше аеромеханика Ив.

ручки, бежа по тавани, виеха и в скарани... на ле-
бени. Самолетите, с които налетяха... с свет,
бежа два лондонски елестингци номер 2-3/...
молети бежа и скоро... за... Со-
фия. Те безинтересно... : неколкократни...
летциотанар... в... да... в бол-
ницата с пр... глава. ... се да се... с негово
колкото... от... . Обаче...
и ги... - ... . е... , в
които... е... да се... , за да го
разкъсат и... остатък. "Известно бе... че...
като "редко културно...", се... . "Стефански братя
бугараш" като... . ... те хо-
ра се... тези... , на... .
ни... , са го... /.

Самолетът номер 2-3... от...
самолети на... фронт. ... : едноес-
тен... с... , око... км
в час, изкачи... височина... , престоява... в...
духа 2-3... , ... 1... с
синхронизиран... и... в... .

През 1916 г. боре... да...
да... и... - ... , а...
на... една... , ...
трия. Тия два фактора, както в... , така и в... стра-
на... , ... Се... се
сменяха с... , ...
лиди... , ...
пред-... , ...
и... , ...
ни... , ...
против... , ...
го... , ...

... , ... , ...
вече... , ...
ни... . ...
рос 2-3... , ...
... , ...
... , ...
...
... , ...
"...", ...
... /с 40... , ...
... .

тая ескадра изчезна постепенно и малото въздушно господство се осъществи
срещу фронт. Такава война държила ескадрите вече доста трудно и опасна. Но
духът на нашите летци, ^{когато се каже} не стана ^{и тог. път.} и те летяха с ескадри по фронта за
справяне с неприятеля : почти не да летят не отстрани, а по фронта - то-
гава, когато сляпото нощно време и когато неприятелските самолети
ти намаляваха значително летелията си по фронта.

В 11.00 в източната част на въздуха се появи един самолет, идващ от
сръбския фронт, който летял над границата, но не беше атакуван. По време на горе-
шните ^{а.с.} стигна в 1.00 н. нощта. Въздухът отново постепенно по-изяс-
ня и се успокои.

В източната част на фронта се наблюдаваха още доста иучствани за де-
йствието - на 8-и отряда от авиацията на фронт. До 1.30 часа, а в 14 от-
деление от авиацията на фронтова ескадра. Частично в източната част на фронта
аеропланно сражение беше открито на 1.30 часа. В източната част на фронта
аеропланно сражение открито от авиацията на фронта. Това е в източната част на фронта
Струма. Това е в източната част на фронта за действително сражение и герман-
ските аероплани отидоха да се сразават строго.

Самолетите в източната част на фронта бяха доста много : сле-
деше за всяко от тях, което отидоха да се сразават на фронта. Сражението
ското разположение на самолети. Сражението в източната част на фронта
чи се възникна от източната част на фронта, а самолети. Сражението
рано стрелбата на самолети. Сражението в източната част на фронта
рек, самолети. Сражението в източната част на фронта
важен неприятелски пункт и пр., се даваха
право от фронта на сражението.

При сражението в източната част на фронта, самолети. Сражението в източната част на фронта
та все още наред на летците по двойки ^К пилот-наблюдател. На летците ^{ловджий,}
които се призовава ^{на разузнавателните} самолети, ^{за охрана} ^{също} ^{макар и}
тия самолети бяха много малко. А самолети, които бяха много малко, а ле-
тите много... то самолети. Сражението в източната част на фронта
не нуде от самолети, които бяха много малко, а самолети. Сражението
самолети. През 1.30 часа в източната част на фронта
на самолети. Сражението в източната част на фронта
с самолети. Сражението в източната част на фронта
бяха много отидоха от самолети. Сражението в източната част на фронта
самолети бяха много отидоха от самолети. Сражението в източната част на фронта
в 1-о аеропланно сражение в източната част на фронта
подобрява въздуха, което в източната част на фронта
посредстват неприятелските самолети. Сражението в източната част на фронта
в 1-о аеропланно сражение в източната част на фронта
пор. Тяхта.

Самолетите в източната част на фронта бяха много малко, а самолети.

"Заниква" въпроса: ще могат ли ²четирите инструктори пилоти /двама българи и двама германци/ да обучат ученици пилоти на бр. И ³²души и ученици наблюдатели на бр. 33 души, или всички 185 души ученици летни в срок от една година? Достатъчни ли ще бъдат разполагаемите учебни самолети/за основно обучение, и за ^{трениране на пилотите и за} продължителни летения с наблюдателите/?

Задачите се съдбоносно политически и военни събития за Гьелгард оставиха тия въпроси без отговор.

О това време 1-о германско сражение се одоби с един копринтески самолет, който принудително при с. Мариостина сам. от Гупелското дешил /. Самолетът бе двуместен биплан Аристрънг. Екото самолетът, така и пилотът му английски бе пленени.

1-о германско сражение бе станал един в тересе. и много редки случаи: германският ст. полковник Ково Билков в дуба, тук: спонсор сличен ден, възвел в един от самолетите то С-3 и излетал, без да се е бил учил да лети. Ганрвил един лански криг също зети-мето и благоприятно каннал, като повредил само не есирата на самолета. За този произвол и за тази своя нечува. и дързост, той получи съответно наказание. След това обаче, бе изарен в Аеропланното училище да завърши пилотски курс и оттам да задоволи съкрсвеното си желание. Самолетът то С-3 бе добър пленен и на това му качество се едлж. и безценният криг на това летение.

За обучението на учениците наблюдатели в Аеропланното училище се изпозваха 3 самолета Албатрос С-3 180 ко. Два от тях бе новорек на пор. Марко Гончев, другият на пор. Георги Конвасилев и третият на кп. Арсен Таракчиев, преведен скоро от 1-о германско сражение и назначен за помощник на командира на училището - за да се уча-бча част. пилотите на училището. То че и г. Конвасилев бе с ин-структори в училището, че в летци от П. 3 и 4 сраженията.

1-о германско сражение 1.17 г. летеше командире бр. 30 се изстреляше като най-голем на трето от български авиационен де-тер. Полета аеропланна работилница 187 бе вече готова - съвсемносна ко/с ланни. Построен беха две жилища сград с по две апартаменти и кухня - едната за офицери и другата за тактични и по офицери. Овиз сградата се двата железобетонни хангари. Станала се полагане за електрическата централа. Построен се и м. т. ланни хангар. Сградата от строителство е донесена козито. Построен бе козито работилница и жилища за фотографния отдел, както и козито за радиотелеграфния отдел. Построена бе и жилищата аеропланна работилница - също сградата с необходимите инструменти. Построен беха и некои благоустроителни работи/козито канализация, асансьор и т. н. и т. н. /Тя сградата бе сградата за командирите командирите построени беха 4 жилища, сградата за различни сградите и др. и др. средену беха козито за следващи работи/мотори, мотори-

случаи. Се бавно и с много внимание, разбираемо.

В четвъртия етап на работата си в Белица, в края на август, в края на септември, когато вече беше изминало много време, единствените и единствените си паметни спомени за тях, след войната с голямо прискърбие се устреми, когато се върна в Белица, да ги намери и да ги види в местата и изготви списък с имената на всички.

Тези две обиколки, които бяха изготвени в Белица, бяха изготвени в Белица, в края на септември, когато вече беше изминало много време, единствените и единствените си паметни спомени за тях, след войната с голямо прискърбие се устреми, когато се върна в Белица, да ги намери и да ги види в местата и изготви списък с имената на всички.

На 27 август сутринта рано по третия етап на обиколката излезе от Белица, когато беше изготвена, в края на септември, когато вече беше изминало много време, единствените и единствените си паметни спомени за тях, след войната с голямо прискърбие се устреми, когато се върна в Белица, да ги намери и да ги види в местата и изготви списък с имената на всички.

По време на тази обиколка, когато беше изготвена, в края на септември, когато вече беше изминало много време, единствените и единствените си паметни спомени за тях, след войната с голямо прискърбие се устреми, когато се върна в Белица, да ги намери и да ги види в местата и изготви списък с имената на всички.

Тези две обиколки, които бяха изготвени в Белица, бяха изготвени в Белица, в края на септември, когато вече беше изминало много време, единствените и единствените си паметни спомени за тях, след войната с голямо прискърбие се устреми, когато се върна в Белица, да ги намери и да ги види в местата и изготви списък с имената на всички.

Тези две обиколки не бяха забележителни с нищо. Забележителни бяха само с това, че в края на септември, когато вече беше изминало много време, единствените и единствените си паметни спомени за тях, след войната с голямо прискърбие се устреми, когато се върна в Белица, да ги намери и да ги види в местата и изготви списък с имената на всички.

Последните две въздушни обиколки беха извършени през септември 1917 год., все още същата цел: обучението на наблюдатели.

За учещите наби д. т. е. в аеропланното училище ^{Београдскиот институт} ~~имаше~~ ^{имаше} двата отдела: фотографният и радиотелеграфният.

Фотографният отдел. През юли 1917 г. той бе поставен в локене, построено специално за него. Това помещение имаше 2 стаи тъмни, снабдени с хл. та и червена светлина. Имаше още корита, няколко помпи за самостоятелна работа, инсталация за течаща вода и канал за оттичане на нечистата вода. Двете тъмни стаи бяха свързани с една зала, в която ставаша репродукциите разн. те други фотографни работи. В светлата зала имаше един фотограмметрически апарат. В друга зала се намираше склада за фотографически материали.

В помещението на отдела имаше и един проекционен апарат за изглеждане на някои лекции.

Поздно се даде, добави и един голем проекционен апарат 30 x 40 см, и един голем фотограмметрически апарат, и един автоматически копиратор, и ламп за снимане на коритата и на още ред други уреди и приспособления. Отделът имаше и една малка тлява стая за локители фотограф. Стопанството на стаята стана с обикновени печки, а би трябвало да бъде електрическо.

Училището требаше да има и една фотолаборатория с всички необходими уреди и материали.

Заведващият отдела беше създал свой метод за обучение на учениците. Обобщавайки по фотографното дело. Губ. та работа в отдела се извършване от два войника.

Отделът на разполагаше със специалности фотографи за снимане някои важни моменти от живота на д. т. м. е. като от осми, самолетни катастрофи, празненства и др.

Съхраняването на фотографните материали ^{не беше добро,} и особено за тях материали, се отразяваше зле върху процесите на сполучливите снимки.

За системното обучение на учениците наблюдатели голема пречка бе и височината на специални самолети. Таличките тактви, като Албаторс 7-8, отнадал от фронта, не можеше да възникат големи височина. Самите от 3000 и височина бежа редност, а височината искаше вече снимки от много по-големи височина. 4-6000 м. Тазреване време за снабдяване училището с секокинематографни апарати, които на Балкански фронт бяха почнали да излизат/зачки видове аерокамери.

С аерокинематографни апарати учениците наблюдатели требаше да успеят да работят преди да идат на фронта.

През 1917 г. курсът за ученици наблюдатели бе разделен на две части - едната за артилерийски наблюдатели и другата за артилерийски наблюдатели. Двете части се различаваха по обема на материал. Проект

на ... политическо ...

... това ... ^{деже} ...

... ^{се} ...

... от световно ...

... ^{се} ...

... ^{при тях} ...

... ^{при тях} ...

...

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

...та, разговаряйки с хората - "дети народа" долавям, че
се интересуват не само от политическата ситуация, че си ка-
жат, че си свързани с политиката, че си свързани с войната
на фронта.

[illegible]

...а Лъвов се убеди, че не може да се справи с положението в
...от неговите работници, които са се разбунтували и са
...сега, с които е дал гласа си за ...
...сега, след като ...
...е може нищо да се направи докато в Петроград улича ...
...ренски с-те своя работнически революционен комитет, ...
...и в ... работнически групи, като: мажорите Меленски, тог
...чани ...

11 НА 24Н. 121 КОРНАЮБ Н 121
~~121 КОРНАЮБ~~ 121 КОРНАЮБ
121 КОРНАЮБ 121 КОРНАЮБ
121 КОРНАЮБ 121 КОРНАЮБ

2. По той начин Господар на положението в Београд, образува тех. предварителен изследователски комитет.

да

.В

Ленин

П

Р

Р

обра

Н

минаха

Южна
мичина

1826

1941/1942

[illegible][illegible][illegible]

SECRET - Not to be distributed outside

[illegible][illegible][illegible]

ПРОФИЛНОТО СЪДЪРЖАНИЕ СЪС ИЗПРОВАКА НАКЛОНЕНИТЕ СНИМКИ СЪ

в цѣла на Въздухоплавателната дружина в София, в герман-

...тата, на която се извършва работата по ...
Sexa
... ..

ИТО РАЗНОСЛАГАЕ СЪ ПОЛОСКИ ПРЕДВА-

началото на август 1917 г. те насочиха 12 самолета, натоварени с бомби за летене Левуново, но нашите ловджии ги пресрещнаха и принудиха да се върнат обратно, без да могат да употребят бомбите си. Так след 4 месеца/към края на октомври/англичаните отново започнаха да се явяват в нашия тил тоя път обаче не с единични самолети, а с групи от самолети, като стигаха не по-далеч от Рунелското дефие и с. Бетрен. ова накарва нашите ловджии да патрулират на фронта, а не да чакат появата на неприятелските самолети в нашия тил. Тоя начин на пресрещане противника, се оказа по-ефикасен, по-резултатен и по-навременен, макар че беше по-уморителен и по-неикономичен.

Гейността на нашите ловджии в Левуново се съдвжеше от техническата и летателна изостаналост на нашите Бол и Д-2 - самолети, които бяха изоставени от употреба на Западния фронт. На Солунския фронт ~~на~~ германците бяха снабдили своите аеропланни отделения с нови ловджийски самолети Албатрос Д-5, достойни противници на английските Сонвич и френските Емпорт и Спед.

Гейността на нашите ловджии в Левуново се съдвжеше още и от недобрата телефонна връзка с фронта. Чести бяха случаите да се съобщава за появата на неприятелски самолет тогава, когато те вече се връщаха към своите бойни линии.

Гелице Гелице се осветляваше от електрически ток, добиван от едно динамо 110 волта 6.5 киловата 66 ампера и един бензинов мотор 6-12 кс ~~съвкупен~~ в едно малко помещение.

Добре организирана охрана на метицето нямаше, както в Гелице, така и в Левуново. Хангарите и складовете се намираха от караула, а остналите жилищни и служебни помещения - от патрула, които ги обхождаше само ~~нощем~~. Окопи и картечици на позицията за земя и противовъздушна отбрана ~~не~~ ^{оръжия} от таваните ^{оръжия} помен нямаше. При неприятелски въздушни нападения, личият състав се криеше в едни блудни окопи.

Складовете с боеви припаси и с горивни и взривни материали се намираха в страни от хангарите и жилищните сгради.

Снежко войната не свърши в а технически от Фердинанд в миналост. му за войната срок, без оглед за скоростта свършване, въпреки се пужда от постройки. Землянките, брезентните хангары и платните танахи несигурни убежища за хората, самолетите и артилерията. За постройки обаче нямаше необходимите материали. За дърве материал бе изпратена в Стражен цяла снежна команда. Течеше на един месец таа команда насече ок. 10 куб. м. боров материал, джкаран в метицето с канюите на отделениеето. Тоя материал и с купувани тухли, направени от войници и пленници, бяха изградени следните постройки : 4 жилища за офицерите, 3 жилища за подофицерите, 11 подоборени землянки за войниците и 2 таква землянки за пленниците, 1

жилище за механиците и по една сграда за концилярията, офицерският стол, фотографния отдел, електрическата централа, шивачницата, дърводелната и специалния склад. Направени бяха и две земленици - едната за бомбите и другата за светящите патрони.

В всичко това битовите условия в летище Гелица бяха доста подобрили. Втемошилният парк на отделението се състоеше от 6 камиони бениц, 1 лека кола, 1 радиотелеграфна кола и една по-важна аеропланна работилница/железарната/. След усилената работа по превоза на дървения материал от Огражден пл., камионите се нуждаеха от ремонт. За ремонта им обаче липсваха запасни части и гуми.

Обозните средства на отделението бяха 2 ездитни коня, 4 каруци с по 2 впрегатни коня и 1 кола. Очите каруци бяха станали вече негодни за употреба.

Прехраната на хората беше добре уредена. Хлеб, месо, колони и др. се получаваха от най-близкия армейски продоволствен склад. За подобряване на храната, отделението обработваше 1 дка зеленчукова градина. Зеленчукът се използваше не само пресен, но и изсушен и консервиран за зимата. За напояването на градината бе изкопан^а и вода, дълга 10 км. За прехраната на добитъка се използваше пасището около летището и зърнен фураж от армейския в изходен продоволствен склад. Освен това, отделението бе запазило ок. 60 дка ливази, от които добиваше достатъчно сено за добитъка си.

Облекло, обувки, снаряжение и др. такива интендантски средства, отделението получаваше от Въздухоплавателната дружина в София. Горива за кухнята и за огрев, се докарваха от Огражден пл.

Санитарното състояние на отделението не беше добро. Личният състав страдаше, особено лятно време, от малария, която идваше от околните оризища и блата. За ограничаването на тази болест, бяха взети известни мерки. Табът на армията изпрати в летището един германски професор-специалист по противомаларичните мероприятия. Освен от малария, личният състав страдаше и от ерени и студени заболявания, произлизащи от естеството на авиационната служба. Това бе една от причините, загдето голяма част от летците - кой за кратко, кой за дълго време, излизаше от строя, а някои дори напускаха службата. Отделението нямаше свой лекар. За заболяването на хората се грижеше един санитарен фелдшер/помощник/. Ако болните се лекуваха в приемни помещава на отделението, а тежко болните и ранените се изпращаха в най-близките бомбардирски и дивизионни болници и в болниците в София.

През време на летения, на летателното поле се правеше санитарният фелдшер с леката колони джипче, а-регистрация на летците.

Освен с по-важните борбени работи, отделението разпо-

лагаше още и 3 обикновени работилници : шивачницата, обуварницата и дърводеличницата. Тия три работилници взимаха участие, между другото, и в малките поправки на самолетите, ркърпване на килето, запущване на пробойните по самолетите след въздушен бой, поправки на счупено ребро и др. /. Първоначално те бяха разположени в тесни, тъмни и студени землянки, но впоследствие те бяха поместени в дървените хангари.

В шивачницата и обуварницата работеха по 1-2 войника. Само в дърводеличницата работеха ~~работеха~~ 3 войника. Хората и инструментите в тия работилници бяха недостатъчни. Онекога маларията сигреше в тях работата. При нужда хората им биваха увеличавани двоино и троино. Запасното облекло/обикновенното и специалното/и материалите за изкърпване му, се съхраняваха в един общ склад, а материалите за строеж/дъски, греди, пирами и др./се съхраняваха в друг общ склад. В двата тия склада се попълваха от въздухоплавателната дружина.

Всички, споменати до тук подразделения се заведоха от ~~от~~ свой отговорник. Всички отговорници бяха подчинени на командира на отделението. Това показва, че организацията на отделението бе сложна, трудна и неясна. Принципът : на един началник не повече от 3-4 подчинени, не беше спазен. Ако бе спазен този принцип, отделението щеше да има стегната и точна организация като тази, показана в приложената тук ^(приложение 2) скица. Рудът и отговорностите щеха да бъдат правилно разпределени.

Бойната дейност на отделението се състоеше в извършване на летения по въздушното разузнаване, бомбардиране, коригиране на артилерийската стрелба и противовъздушна охрана. От тия летения главно бе въздушното разузнаване.

Задачите се възлагаха на отделението от щаба на войската, но само в много важните случаи. В обикновенните случаи те се възлагаха от командира на отделението със цел непрекъснато да се следи дейността на противника по фронта в тия случаи, като за всичко забележително се донеся незабавно.

През 1912 г. отделението извърши всички 334 летения, от които 133 бяха ~~бяха~~ разузнавателни с донесения, 5 разузнавателни без донесения, 62 отбранителни и 133 учебни.

За месец се падат по 32 летения : 16 разузнавателни, 5 отбранителни и 11 учебни. За ден се падат по 3-4 летения. В периодите на оживени действия, на ден се извършваха и повече от едно летение. В периодите на затишие, и единично заболяване и, и още дни, в които не се извършваше нито едно летение. Разузнавателните летения по тия летения бяха с 13 повече от тия на наблюдателите. Това се дължеше на обстоятелството, че в някои особено случаи, и пилотите на наблюдателските самолети извършваха донесения.

Отбранителните летения се извършваха в дни на активни непре-

ятелски действия с артилерията. Тия летения участвуваша и летиците разузнавачи, и летиците ловджии. При повзата на им, артилерийската артилерия обикновено спираше стрелбата си, за да не открие местонахождението си.

Частните летения се извършваха с наблюдателите, които се обучаваша като тегурва в отделението, а също така и с новодошлите от авиационното училище пилоти, за да осведомат в бойните самолети.

Освен поменатите летения, извършвани ^{бяха} ~~се~~ и други летения, като предлетанията между летице Гелица и летице Кожурице, при които се откарвани стари и докарвани нови самолети за отделението. Докарвани ^{бяха} ~~се~~ запасни части и други потребни неща.

При изпълнението на бойните си задачи, летиците на отделението ^{имаша} ~~осъществяваха~~ въздушни боеве както следва:

На 5 януари 1917 г. германецът фелдф. Ето Грех с наблюдател пор. Скутунов над селата Пополово и Лван - по крилете на самолета едно пробойна,

На 19 януари с.г. кап. П. Попкръстев с наблюдател пор. Котев, кап. П. Таракчиев с наблюдател пор. Вакъвчиев, подпор. М. Галан с наблюдател пор. Скутунов, групово над с. Ролап чиршик - по крилете на самолета на Таракчиев само едно пробойна,

На 3 април с.г. кап. П. Таракчиев с наблюдател пор. Г. Дирянов над село Орляк на р. Струма - самолетът незасегнат,

На 20 април с.г. пор. А. Рачев с наблюдател пор. Г. Дирянов над с. Авдарлар - самолетът незасегнат,

На 7 юли с.г. подпор. М. Галан сам над с. Паракли Гюмря - самолетът незасегнат,

На 8 юли с.г. пор. Ив. Узунов и подпор. М. Галан, всеки със своя ловджийски самолет над гр. Стрич, свален един английски ловджийски самолет - самолетите им незасегнати,

На 14 юли с.г. пор. Ив. Узунов с наблюдател пор. Вакъвчиев, над с. Гемирхисар над арно поле - самолетът незасегнат,

На 20 юли с.г. пор. Узунов с наблюдател пор. Вакъвчиев, над гр. Гемирхисар - самолетът незасегнат,

На 20 юли с.г. подпор. Галан сам, над гр. Гемирхисар - разгаторът пробит, принудително казвае край този град,

На 3 август с.г. пор. Узунов с наблюдател, ^{пор. Вакъвчиев} над арно поле - самолетът незасегнат,

На 3 септември с.г. подпор. Галан сам, над с. Гадиле - самолетът незасегнат.

Всичко 11 въздушни боеве само през девет месеца на 1917 г. донесе.

През 1917 г. отделението имаше 4 самолета: 3 разузнавателни и 1 ловджийски.

~~вотелнически и авиационни~~. Разузнавателните бяха счупени от подпор. Гинтер Г. Радионов на 10 юли 1917 г., от пор. Тачо Димитров на 13 август с.г. и на 10 октомври с.г. Вторите самолети бяха Албатрос 7-3 160 кс. С първия загина пилотът Радионов, а наблюдателят му бе тежко контузен, но оздраве. След вторият и третият самолети, пор. Тачо Димитров бе откомандиран в частта му като ведоър пилот. Четвъртият самолет бе ~~се~~ лоджийски Болан Д-2 и бе счупен от пор. Ув. Узун, комуто бе даден друг самолет Болан Д-2.

През 1917 г. отделението плени 5 неприятелски самолети : един английски Армстрънг с мотор Голд Голд 90 кс двуместен с 2 картечници на борда, един английски едноместник BE (сваленният от Узун и Болан на 3 юли 1917 г.), един французки Емпор с мотор Лео Рон 90 кс, едноместен, кацнал по заблуждение край гр. Серес на 2 юни 1917 г. и два французки Емпор с мотор Лео Рон 120 кс, едноместници кацнали също по заблуждение край гр. Грама на 27 декември 1917 г. Самолетът Армстрънг кацнал и той по заблуждение край с. Батрово на 20 февруари с.г., отделението използваше като разузнавателен наред с другите си разузнавателни самолети. Със неприятелските самолети бяха пленени и летците им - 3 англичани и 2 французи.

Бойната дейност на отделението през 1917 г., в сравнение с бойната му дейност през миналите две години/1915 и 1916, бе значително по-добра. Това бе дейност вече на истинска бойна авиационна част. Летците му/пилоти и наблюдатели/добиха практически опит и техническа сръчност при изпълнението на бойните задачи. Това отношение те настигнаха германските летци, а по храброст ги и надминаха.

а щаба на армията те доставяха ценни сведения за разположението и намеренията на противника. Само едно им липсваше : добри бойни самолети/равни по качества на самолетите, употребявани на Западния фронт от двете воюващи страни/, добри фото и радиоапарати, добри бордни оръжия, бойни припаси и др. Добри не само по качества, но и по брой. ~~Дейността на 2-о авиационно отделение~~

Дейността на 2-о авиационно отделение. Авиационната команда в Коант, както се каза вече, замину за летци Удово и пристигна в него през месец май 1916 г. и тя прерастна в 2-о авиационно отделение. Т. тоя месец - месец май 1916 г., новото авиационно отделение започна своята бойна дейност на солунския фронт.

Премето от пристигането в Удово до ~~се~~ към средата на 1917 г. около една година/отделението прекара в установяване, устройство и попълване с личен състав и материална част. През този период бойната му дейност не бе голема.

На 1 август 1917 г. отделението имаше вече следния състав :

Пилоти : кап. Никифор Богданов, той и командир на отделението

поручиците Ванчо Иванов, Иван Миланов, Марко Нърванов, Георги Попваси-
лев, Никола Рожков, Марко Бончев, подпоручиците Константин Узунски и
Иван Маринови ст. подофицер Тошо Панков - всичко 10 души.

Наблюдатели : поручиците Славчо Пънчев, Никола Драмсџов, Го-
сподин Димитров-Даскала, Георги Дамиянов Марков, Паракчиев, Чолаков,
, подпоручиците Васил Гандев, Димитър Петров Трънков, Никола Николов,
Христо Ченков, Стефан Иванов, офиц. канд. Киров и ст. подофицер Тими-
тър Пенчев - всичко 10 души.

Аеромеханици : един Иван Симеонов.

Подофицери и редници : на брой по-малък от брой на подофи-
церите и редниците на 1-о аеропланно отделение: липсва сведение за
точния им брой/.

От ^{наблюдателите} ~~пилотите~~ Пънчев, а Госп. Димитров-Даскала и ~~офиц. канд. Киров~~
хр. Ченков беха преведени в 1-о аеропланно отделение, ^а ~~набл~~ наблю-
дателите Паракчиев и Чолаков беха откомандировани в частта им по
искане на артилерийското им началство. Броят на подофицерите и ред-
ниците тук ^{бе} ~~беше~~ недостатъч^{ен} - едвам стига^{ше} за караулната служ-
ба. В отделението имаше и 60 пленници за обща работа.

Както в 1-о, така и във ² 2-о аеропланно отделение броят на
пилотите и наблюдателите не бе постоянен - ту едните беха повече,
ту другите

През годината тук беха проведени няколко беседи с летци-
те офицери на теми като усъвършенствуването на аерофотографното
дело, обслужването, поддържането и пазенето на самолетите, сглобява-
нето и разглобяването на моторите Мерцедес 160 кс и Гениц 220 кс
и др. Подофицерите и редниците се водеха строг^{и споретни} занятия по един
път седмично. Подготвяше се и персонал за обслужване на радиотеле-
графните станции, ръководени практически от ~~наблюдателя~~ Н. Дра-
мсџов. Имаше и курс за наблюдатели с офицерите, доск^и от разни вой-
скови части. Обучаван бе в пилотаж и ст. подофицерът Тошо Панков,
излетял през март 1917 г. сам със самолет ОТО С-3. Целта на беседи-
те и другите занятия бе като тая на беседите в 1-о аеропланно от-
деление. През 1917 г. отделението разполагаше със следните самоле-
ти : 2, 1-2 Г, 3-о албатрос С-3, 2 ЛФВ С-3, 1-2 Волан В-2 и 1-2 Ото
С-3 - всичко 9-10. Това отделение требаше да има 6 разузнава-
телни самолети, от които 6 в действие и 2 в резерв. След много,
самолетите Албатрос и Стедбък ^{беха предадени на аеропланното} ~~неправилно~~ ~~депо~~ ~~ка-~~
~~поддържащо~~ ~~принабави~~ ~~самолетите~~ 1-2 Г. отделението от тая да работи
сам с два разузнавателни 1-2 Г и два ловджиски Волан В-2/самоле-
ти. Както между пилотите и наблюдателите, така и между пилотите и
самолетите немаше съвзможност - ту едните беха повече, ту други-

те. За малките поправки на самолетите, отделението разполагаше също с една подвижна аеропланна работилница, инсталирана ~~на~~ в камион. Материалите и инструментите за тия поправки се съхраняваха в специален склад. Попълването и използването на тия материали и инструменти ставаше по начина, указан за 1-о аеропланно отделение. Специалният склад се помещаваше в платнен хангар.

За големите поправки, самолетите се изпращаха в малката аеропланна работилница на аеропланното училище чрез аеропланното депо.

Фотографияният отдел се помещаваше в малка и влажна землянка, в която бяха изложени на повреда всичките фотоматериали. Поради това, количеството на тия материали беше ограничено.

Набавянето на фотоматериали от аеропланното сепе ставаше с големи затруднения, отделението взимаше такива на заем от съседните германски аеропланни отделения. При тия условия изработването на фотоснимките/проявяване, сушене и пр./ставаше трудно.

Чак в края на 1917 г. бе отпуснат материал, с който бе построено добро помещение за фотографияния отдел. Това помещение имаше няколко стаи, разпределени според вида на работата. Изработването на снимките започна да става успешно и бързо. Фотоматериалите бяха спасени от развала. Осветлението в това помещение беше електрическо - нещо, което позволяваше фотографияните работи да се извършват и нощем.

Отделът разполагаше със следните фотоапарати : 2 ИФА 8 на 12 см с Г 25 см, 1 Гюрц 8 на 12 см с Г 25 см, 2 ИФА 13 на 13 см с Г 25 см и 1 ГИЕВАН 13 на 18 см с Г 30 см. За снимки от самолет бяха удобни само последните три фотоапарати, но единият от тях беше повреден на 2 април 1917 г. и бе изпратен на поправка в аеропланното депо. Не след много бе повреден и Гюрмана, който също така бе изпратен на поправка. След известно време се получи и ИФА 13 на 13 см с Г 25 см, който се прикрепяваше непосредствено в самолета, в него се работеше много по-добре. Благодарение на по-големата му фокусна дълбочина, изображенията бяха в по-едър мащаб. С обективните 3 фотоапарати с фокусното разстояние по-малко, са дребни. С тях се губят всички подробности. Снимките с такива фотоапарати не оправдават положени за тях труд и старание.

Фотографияната техника у германците по това време беше отишла много напред. Каква се, че с фотоапаратите с Г 50 см не могат да дават необходимите подробности на терена от височината, на която летяха самолетите/4000- 6000 м/. Наложиха се за употребата на фотоапарати с Г 75 см и дори с Г 120 см. С такива фотоапарати обачи нашата военна авиация нямаше да работи през настоящата война..

Проекционният апарат се използваше по начина на използване на същият апарат в 1-о аеропланно отделение/за изправяне на наклонените снимки, за привеждане на тия снимки в един и същ мащаб за уве-

личаването на снимките, имащи важно значение.

В отдела работеха само двама войника, единият от които беше картограф по професия, а другият му беше помощник. Тия двама войника съвсем не бяха достатъчни. Ужни бяха най-малко още трима.

През годината бяха направени с едините снимки : 1. нашите позиции за ползване и ползване на картата и за проверяване на маскировката, на неприятелските позиции, за правене на нова карта, за откриване на нови батареи, нови биваци и др. в неприятелското разположение - всичко 235. на неприятелския тил/ за ползване на картата допълване на разузнаването и др. - всичко 336.

Общо бяха направени 7369 копия, 87 серии с по-малко от 10 снимки и 10 серии с повече от 10 снимки.

Копия от фотоснимките се изпращаха в щаба на I А, в щаба на I А, в щаба на ген. Шолц, в щаба на Въздухоплавателната дружина, на 34-о герм. аеропл. отделение, на герм. аеропланно депо в Скопие, на пехотните ^{дивизии} в участъка на I А, на фотографния институт в София. Едно копие оставаше в архивата на отделението.

Често бяха искани копия на снимки от доста отдавнашни летения - нещо, което показваше, че това бяха снимки от важно значение.

От снимките, изпращани в щаба на ген. Шолц, картографното отделение на тоя щаб поправи и допълни следните участъци от неприятелския тил: Круша пл. между Тутково, Букуш, Дойран, пространството между Вардар и Мъгленско, пространството между г. Биндже Вардари Екшису, околността на Солун и самия гр. Солун.

Радиотелеграфният отдел разполагаше, както 1-о аеропл. отделение, с 5 полски предавателни станции, 1 предавателна станция за големи вълни, 2 усилватели на вълните и 1 динамо Рот. Радиотелеграфните материали се съхраняваха в специални магаци.

Приемателните станции бяха разположени както следва: при с. Балъчково - постоенна ~~мра~~ р.т. станция, на връх Чала^тепа - за обслужване артилерията на 3-а п. дивизия, при с. Туха - за обслужване артилерията на 5-а п. дивизия. Останалите две станции се намираха в резерв.

Звъзвешени бяха следните коригирани на артилерийската стрелба от самолет :

3 пробни коригирани през юли и август 1917 г. в летището с тучиците наблюдатели със снимки над летището и 2 пробни коригирания при 3-а п. дивизия с действителна стрелба.

1. бонни коригирания с 3/4 гаубична батарея, 4 с 2/1 гаубична батарея, 4 с 1/3 гаубична батарея и 1 по близка южно от вр. Баварналкев и по юния скат на тоя връх 1 коригиране.

На начина на коригирането бяха изнесени 3 беседи с пробни

коригирания пред офицерите, следващи специални курсове при щабовете на 9-а и 5-а п. дивизии и 2 беседи с пробни коригирания пред офицерите от щаба на 9-а п. дивизии в с. Берманти.

В отдела работеха един офицер наблюдател и един младши подоофицер завеждащ радиотелеграфната станция. Обучени беха 16 войника за слухари/ по 5 души за всяка фронто-ва р-т-станция, 3 за постоянната р.т. станция и 3 за летището/.

В отделението имаха 4 телефонни поста - един в с. Хума, един на вр. Малателе и два за вътрешни нужди.

Метеорологическа станция нямаше и в летище Удово. В началото на годината отделението ^{имаше} 10 платнени хангари, всеки по за един самолет. От тях 5 беха станали негодни/накъсани беха от ветровете и бурите/. Останалите ~~5~~ ³ беха полугоди и се използваха за други нужди. Поради това, през есента бе построен дървен хангар за 3 самолета, за двата ДФГ и единият Ролан Д-2/. В платнен хангар остана само един самолет. //Лабатрос 2-3 160 кс/.

Летателното поле беше много по-удобно от това на 1-о аеропланно отделение - беше обширна, полна, открита от всички страни. То бе общо на трите аеропланни отделения / нашето, 30 и 34-о герм. отделения.

Осветлението на летище Удово беше като това на 1-о аеропланно отделение - в летище Мелица /динамо и бензинов мот./.

Охраната на летището беше като ~~това~~ ^{та} на летище Мелица - съвсем недостатъчна и несигурна. Тук хангарите и складовете се пазеха от постове, а служебният и жилищният райони - от патрул нощем.

Складовете за бойни припаси и за горивосмазъчни материали бяха настанени в платнени хангари в страни от хангарите и жилищата.

Дървен материал, кирпичени тухли и кермиди от разрушеното с. Галъчково, бяха направени от войниците и пленниците следните постройки: 7 офицерови къщи, 1 помещение за осветлителния агрегат, 1 помещение за приемен покой, 1 помещение за р.т. отдел, 1 помещен е за офицерите, 1 помещение за бойните припаси/на местото на прибраия платнен хангар/, 1 жилище за войниците, 1 жилище за пленниците, 1 помещение за канцеларята на отделението, фотографния отдел, съвместно спалнята и канцеларския персонал, 1 помещение за военната кухня и артобна и др. С всичко това в тук отовите условия на личния състав бяха ^{ха} значително подобрени. ^и адревея бяха и два наблюдателни окопа за укриване на личния състав при неприятелски въздушни нападения.

Автомобилният парк на отделението беше като този на 1-о аеропланно отделение. Сампониите бяха напълно износени, само че, по липса на гуми, някои от тях бяха с железни бандажки. Тукта нямаше съвсем гуми, които често се пужаха. С нея санитарният взвод джирисе на летателното поле при летения.. Возите-средства бяха 4 джирони, каруци и 5 в. регатни и 1 ездов коня.

1. 17 юни с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над Солун, Верни, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

2. 30 юни с.г. Пор. Манов сам над аядаг с наблюдател пор. Лимити.

3. 2 април с.г. Пор. М. Бонков с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани.

4. 1 юли с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани.

5. 30 август с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани.

6. 10 октомври с.г. Пор. М. Първанов с наблюдател пор. Л. Драганов над Солун, но самолета 7 пробояни, наблюдателят не е ранен.

7. 11 октомври с.г. Пор. М. Манов сам над гр. Доуран, самолетът не е ранен.

8. 13 ноември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани.

9. 24 ноември с.г. Пор. М. Манов сам над с. Фущани, самолетът не е ранен.

10. 1 декември с.г.

11. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

12. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

13. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

14. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

15. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

16. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

17. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

18. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

19. 1 декември с.г. Пор. Манов с наблюдател пор. Лимити над аядаг, Фущани, Бертекоп, Боден, Жидов, Сиропо, Манастир, Ар, Суботско и Фущани. Продължителността на полета 10 часа, в полета изгорели 2 самолета.

и пор. М. Манов с наблюдателя ст. пор. Г. Гончев 1970 м. разпознаване на вис. 3000 м.

На 2 юни с.г. Пор. М. Манов с наблюдателя пор. Нънтев, подпор. Узунски с наблюдателя пор. Г. Даманов и пор. Г. Понвасилев с наблюдателя пор. Г. Граматъзов, групово летение за разузнаване и хвърляне на бомби на вис. 3100 м.

На 30 юни с.г. Пор. М. Манов с наблюдателя ст. пор. Г. Гончев, пор. Г. Гончев с наблюдателя пор. Г. Даманов и подпор. В. Бандев с наблюдателя пор. Г. Даманов групово разузнаване с хвърляне на бомби на вис. 3000 м.

На 2 юни с.г. Пор. Г. Понвасилев с наблюдателя пор. Г. Чичиков и подпор. В. Бандев с наблюдателя пор. Нънтев групово разузнаване на височина 3000 м.

На 3 юни с.г. Пор. М. Манов с наблюдателя пор. Г. Даманов и пор. Г. Гончев с наблюдателя подпор. В. Бандев хвърляне 12.5 кгр бомби над неприятелското разположение от вис. 3000 м.

На 4 юни с.г. Пор. Г. Понвасилев с наблюдателя пор. Граматъзов, подпор. В. Бандев с наблюдателя пор. Г. Даманов, пор. Гончев с наблюдателя подпор. В. Бандев и подпор. Из. Маринов с наблюдателя ст. пор. Г. Гончев хвърляне на бомби над неприятеля на височина 3000 м.

На 5 юни с.г. Пор. Г. Понвасилев с наблюдателя ст. пор. Граматъзов хвърляне на бомби над неприятеля на вис. 1000 м, атакуване безуспешно от 1 английски бомбардировъчен самолет ВУ.

На 7 юни с.г. Пор. Гончев с наблюдателя ст. пор. Манов хвърляне на бомби над неприятеля на артилерийска стрелба от английски самолет Халбертсметер, пор. Гончев с подпор. Г-В от английски бомбардировъчен самолет ВУ, пор. Гончев с подпор. Г-В от английски бомбардировъчен самолет ВУ, пор. Гончев с подпор. Г-В от английски бомбардировъчен самолет ВУ.

На 11 юни с.г. Пор. Гончев с наблюдателя ст. пор. Манов хвърляне на бомби над неприятеля на артилерийска стрелба от вис. 1000 м.

На 13 юни с.г. Гончев с наблюдателя Граматъзов въздушно разузнаване на вис. 3100 м. под охраната на Манов с подпор. В. Бандев.

На 17 юни с.г. Понвасилев с наблюдателя Д. Гончев въздушно разузнаване на вис. 3100 м., от английски бомбардировъчен самолет ВУ, пор. Гончев с подпор. Г-В от английски бомбардировъчен самолет ВУ.

На 17 юни с.г. Понвасилев с наблюдателя ст. пор. Манов хвърляне на бомби над неприятеля на артилерийска стрелба от вис. 2000 м.

На 18 юни с.г. Манов с наблюдателя Николов на вис. 4000 м. хвърляне на бомби над неприятеля на артилерийска стрелба от английски самолет ВУ.

На 19 юни с.г. Манов с наблюдателя Николов хвърляне на бомби над неприятеля на артилерийска стрелба от английски самолет ВУ.

Число 1:17 г. Виж Прил №3.

От данните за пролетните часове ~~летения~~^{на} летците от 2-о аеропл.отделение през 1917 г., можем да заключим:

че височината на бойните летения се е увеличавала непрекъснато. От 2500 м в началото, става 3000 м по средата и в края на годината стига до 4000 и повече м. Това се дължеше на напредъка авиационната техника на увеличената точност на стрелбата на п.в. артилерия - точност, която гонеше самолетите все по-нагоре и по-нагоре.

че противникът непрекъснато засилваше своята авиация не само по качество, но и по количество. Докато в началото въздушните боеве бяха по-редки, в края на годината те зачестиха твърде много, особено след като герм. тежка ескадра бе изтеглена от нашия фронт и изпратена на Запада. Неприятелските самолети достигнаха височина 5000 м.

че докато в началото на годината бойните летения се извършваха от единични самолети, към средата и в края на т.я година те се извършваха вече от ^{група} самолети, особено когато се налагаше да се бомбардират някои важни обекти.

че през зимата, бойните ~~летения~~^{лътания} намаляваха поради лошите атмосферни условия - облаци, мъгли, виелици и студове/. Летно време това ставаше в още по-голям размер, поради масовото заболяване от малария. Най-често бяха летенията през пролетта и есента.

че летателното напрежение на летците не беше еднакво^{на}. Пилота М. Гърванов се падаха средно 5 бойни летения на месец, на пилота Г. Попвасилев се падаха 7 часа бойни летения на месец, на наблюдателя В. Драмсззов се падаха средно 4 ^{на} часа бойни летения на месец и пр. Това се дължеше на физическите възможности на летците, на командировките вън от летищата, на маларията и на домашните отпуски.

На края трябва да се каже и това^{те} бойните летения на 2-о аеропланно отделение през 1917 г., в сравнение с тия през 1916 и особено през 1915 г., бяха много повече. Така например, разузнавателните летения с и без донесения през 1916 г. бяха 127, а през 1917 г. бяха 1004.

Изисват данни, за да може да се направи подобна статистика и бойните летения на летците от 1-о аеропланно отделение. При все обаче, може да се каже, ^{те} бойните летения на летците от 1-о аеропл. отделение не бяха по-малко от тия на летците на 2-о аеропланно отделение. В състава на въздухоплавателната дружина, органирана, както се каза, на 1 или 1916 г., влезоха следните аеропланни подразделения: аеропланната група/1-о и 2-о аеропланни отделения/, аеропланното отделение с аеропланния допълващ взвод, аеропланното училище и държавната аеропланна работилница/ДАР/.

За началник на аеропланната група бе назначен майор Радил Филков, по чие то искане и настояване, първоначално на него бяха подчинени и другите аеропланни подразделения на дружината/на дружината останаха подчинени само балонните подразделения: балонната група от

1-о и 2-о балонни отделения, газодобивателната станция и дирижабленото отделение/. Това беше неправилно, тъй като Въздухопл. дружина бе създадена, за да бъде тил/ снабдителен орган/ на ~~на~~ бойните аеропланни части. Не след много тази неправилност беше изправена.

Като командир на аеропланната група, Р. ^{Золдуският на Въздухопл. фронт} Илков, ~~изработи щатове~~ за военно-авиационните поделения на Въздухоплавателната дружина, 1917 година. На кратко тия щатове имаха следното съдържание :

Щаб на дружината: командир, пом. командир, адютант, сан. лекар, ординарци на офицерите, шофьори, писари и др. - всичко 33 души, щабът разполагаше с 3 ездитни коне/за офицерите и ординарците им:/, 4 въпрегатни коне, 2 конски каруци и 1 лек автомобил.

Аеропланна група: командир, адютант, ординарци, писари и шофьори - всичко 8 души. Групата разполагаше с 1 лек автомобил.

Аеропланно отделение: командир, командир на ескадрилата, 3 пилоти, 6 наблюдатели, сан. лекар, серомеханик, фотограф, радиотелеграфисти, магазинери, монтьори, специалисти, шофьори, картечари, писари, колоездач, строеви подофицери и войници и др. - 226 души. Отделението разполагаше с 6 действащи и 2 резервни самолети, 9 въпрегатни и 1 ездитен коня, 6 конски каруци, фотографна кола, кухненска кола, 2 леки автомобили, 6 камиони и 1 автомобилна работилница.

Аеропланно училище: Началник, пом. началник, 2 инструктори, 2 преподаватели, 10 пилоти, 10 наблюдатели, сан. лекар, главен аеромеханик, фотограф, радиотелеграфисти, специалисти, занаятчий, метеоролози, магазинери, 10 ученици пилоти, 10 ученици наблюдатели, ординарци, готвачи, конници, подофицери и войници и др. - всичко 140 души. На разположение 18 въпрегатни коня, 6 каруци, 3 леки автомобили, 1 омнибус и 1 автомобилна работилница.

Аеропланно депо с действащ аеропланен въвод: началник, пом. началник, 2 пилоти, 6 наблюдатели, механик, оръжен мастер, механици, занаятчий, специалисти, фотограф, радиотелеграфисти, шофьор, картечари, монтьори, шофьори, готвачи, теле. онисти, ~~ординарци~~, писари, ординарци, подофицери и войници и др. - всичко 106 души. На разположение 3 въпрегатни коня, 1 каруца, 1 лек автомобил, 6 камиони и 1 автомобилна работилница.

Главна аеропланна работилница: ДАР/ : нека щат/вероятно е направен пропуск/.

Тия щатове са изработени, без да се познават добре задачите на поделенията. Схвърляни са наобързо и то с широка ръка. Тяхна изливина служачи. Фронт на некои служачи пък е недостатъчен. За времето си те биха трудно реализували. Не не промах заха от ~~от~~ изгответи преди войната мирновременна и военновременна организация на въздушните войски.

През 1917 г. на золдуския фронт станаха тежки ² земни и въздуш-

ни бсее през март, април и май 1917 г. съглашенската войска напредва срещу Итоля, към р. Гардар и р. Черна, към връх Пребична и към Гойран. След частични успехи тук и там, обаче, тя бе навсякъде отбита. На 29 май с.г. атаките й спреха - войната взе позиционен характер.

Генерал Сарай, главнокомандващият съглашенската войска, оправда неуспехите си с това, че тилът му ~~му~~ не бил сигурен - зад него стояла враждебната войска на крал Константина. Поради това, Съглашенското Гл. Командване му изпрати на помощ голема войска начело с адмирал Тонар. Адмирал Тонар пристигна в Солун в качеството си върховен комисар на солунската войска. Солун той предложи на крал Константин да абдикира, ако не иска на сила да бъде изгнен. Крал Константин обаче не абдикира. Той остави на престола сина си Александър и с жена си напусна Гърция на 3 юни с.г.

Венизелос използва случая. - дойде в Солун с правителството си и взе управлението на страната. Той веднага обяви мобилизация на гръцката войска. На 30 юни с.г. съобщи на централния съюз, че скъзва с него дипломатическите отношения на Гърция. На 2 юли все с.г. гръцкият посланик в София напусна България.

Белата гръцка войска/100000 души се присъедини към съглашенската. Но тъй начини равновесието на Солунския фронт бе нарушено. За възстановяването му германците бяха задължени договорно да изпратят тук 12 дивизии ^{Тия дивизии} ~~указано~~, не можаха да изпратят и българската войска остана да се бори сама с войската на французи, англичани, сърби, гърци, италианци, югославци/една дивизия от избегали части от австроунгарската армия/и руси/една пех. бригада/.

На западния фронт германците се бореа с крепостта Вердюн. Съглашенците въз предпреха две офанзиви в същото време за пролив на германските позиции/войната и тук бе позиционна/. Едната офанзива бе при Перон, в която англичаните за пръв път употребиха танковете другата в Арас, Сен Еантен и Шмен де дам. Двете офанзиви излезоха неуспешни. След тях Съглашението поиска помощ от Япония, която бе влязла във войната на съглашенска страна. Икадо отказа. През пролетта на същата 1917 г. във войната се намесиха и САЩ и с това войната стана световна. Причината за това намеса бе, наред с свободата на волопаването, и индустриалните интереси на държавата. Индустриалните заведения в Европа бяха престанали почти да работят и за американската индустрия се откри широк и скъп пазар, без конкуренти. След намесата на САЩ, във войната на съглашенска страна се намесиха още 2 държави от всички континенти на света./ в това число и Китай/. Пренасянето на американската войска в Европа стана бавно. Европа тя можеше да пристигне чак през летото на 1918 г.

Интересно е да се отбележи тук героизмът на италианската

войска"/Италия бе напуснала членството си в Централния съюз и се на-
нала на съглашенска страна във войната, понеже имала свои области в
пределите на Австроунгария, които последната отказвала да ги върне:

През май 1917 г. италианската войска настъпи в долината на р.
Изонцо и в две сражения - едното през май и другото през август и сеп-
тември с.г. успе да плени 7 000 австроунгарски войници/еднакви по хра-
брост с италианските/. Цела Италия възликува... обаче не за дълго. Дня
силна германоавстрийска армия притисна италианците така зле, че послед-
ните се разбегаха панически чак до Венеция, като оставиха на бойното
поле 80000 пленници с 4-5000 оръдия. На р. Пиаве германоавстрийската
армия спре настъплението си, тъй като срещна тук съглашенска армия.

Въпреки военното надмощие на германците и въпреки февруарската
революция в Русия, войната продължаваше, без изглед на скорен край...
Австро-Унгария първа зарочна явно да надава вик за мир. Тя бе най-умо-
рената и най-изтощената войваща страна. Правителствата на двете цен-
трални страни/Германия и Австро-Унгария/беха вече съгласни войските
да им да опразнят окупираните от тях земи. Обаче французите искаха гер-
манците да опразнят и областите Елзас и Лотарингия, завзети от Герма-
ния след франко-пруската война в 1871 год.

Като узнаха, че Германия и Австро-Унгария са готови териториал-
но да възстановят Сърбия и Румъния, Фердинанд и Царославов се стреснаха
и горчиво заплакаха - обединението на българския народ пропадеше...
Те виждаха това не на съне, а на яве. Виждаха това и продължаваха усър-
дно да работят за втората национална катастрофа. Боже е когато имаш ^{разум и}
^{добротвор,} да не можеш с тях правилно да си служиш. Те направиха нищо за спасение
то не загиваха България Румъния и Гърция не само съдяха, но и терито-
риално увеличиха страните си.

Германия целата общественост и всичките правителствени сре-
ди се убелиха, че е нужен мир на всяка цена. Централният съюз не може-
ше да издържи още една зима, която щеше да се наложи с идващата
вече американска войска. Само военните в Германия искаха войната да
продължава.

Във Франция животът ставаше все по-труден, надггаше се и тук
възляна за мир. Но дойде един министър-председател един 30-годишен ста-
рец, който тури ред и спокойствие в страната - това бе Едмундо, човек
бурен и краен патриот, човек с глава на горилга, готов да изиде врагове-
те на Франция, заедно с парцалите ^и, човек безогледно смел и жесток,
човек отмъстителен, непредвидлив и слеп към бъднините.

Англия господствуваше Лорд Джордж, човек ~~мощен~~, победен от
Едмундо, заедно с потайна злоба в душата ~~като~~ като добродетелен и
гледан булдог.

Турция нямаше нищо особено - почти нищо за отбележаване с. Тя
ве не германска злугина.

За България 1917 г. ще остане паметна в е многовековната ѝ история. Икономическият ѝ живот през тази паметна година бе съвсем западнал, поради неспирното изсмукване на жизнените ^и соковете от нейните съзвници. Тя бе заприличала на изсъхнал суджук.

Германците, уважавани в началото за техните добри качества в дисциплината, точността и чистотата, сега бяха паднали в очите на целия български народ, вкл. и в очите на техните приятели. Оръжията те обираха храните, добитъка и ценните материали, ^{в страната} и ги продаваха за задоволяване нуждите на техната войска и техния народ. Рагони с бояшно, предназначени за нашата войска, се завземаха от тях и се изпродаваха на техни адреси. Организираха "погребални шествия" с ковчежи, пълни не с мъртви трупове, а със храни и разни материали за Германия. Изръсеха т кива свсеголия и безобразия дори със закани към България. Генерал Јудендорф заплашваше България ^{да не ѝ продава} оръжия и бойни припаси, ако тя забрани износа на храни и материали за Германия. Ген. Јудендорф беше главният интендант на германската войска.

По тоя начин, в земеделска България българският народ и българската войска гладуваха и мизеруваха!

В някои места хлебът се приготвяше от малко брашно, трици и сурак за добитъка. Хлебът беше черен и в него се срещаха зърна от мухлясала царевица и ечемик. Това беше хлеб с много лош дъх. - хлеб, който при това се отпускваше с кулони по 250 грама на човек! Сахар, масло, сирене, сирз, мас и всички други продукти от първа необходимост, се продаваха от спекуланти тайно на неумовно високи цени. По градовете и селата имаше случаи мъже, жени и деца да умираат от глад и лоша храна! С подобен хлеб се хранеха и воиниците на фронта тогава, когато германският войник ядеше бел хлеб и консервирани ястия.

Богато американците почнаха да пристигат в Европа, Германия поканя България да обяви война на САЩ - нещо, което Фердинанд и Радославов дори не посмеаха да сторят, тъй като и те бяха почнали да недоволствуват от германците, защото бяха съгласни окупираните области да се опразнят в ползето техните стални чисти в Лобруджа, Оравско и Сосиеградско обираха местното население с ригатни и германски ковчуги.

Българският народ неспразно "умните" си водачи. Опозицията се лопъчи да сваля правителството на Радославов по парламентарен ред, но не успе. Това време вътрешното положение и в самата Германия започна да се влошава.

На Източния фронт болшевишкото правителство правеше всичко възможно за спиране на войната. На 26 ноември 1917 г. то покана българското да заключи преговори за общ мир и съобща на всички централни страни, че спира военните действия. Та покана българските

то не се отзова. Централният съюз обаче се отзова и на 22 декември 1917 г. преговорите с него за мир започнаха в руската крепост Орест Лютковск. Германските и австроунгарските делегати беха решили да сключат мир с Русия, без да питат делегатите на България и Турция - мир на всяка цена без анексии и контрибуции. Българските делегати останаха ~~и~~ с пръст в устата, но се съгласиха с тях с надеждата, че "обединението на българския народ" няма да пропадне.

Аеропланно депо. То бе формирано на 23 юли 1916 г. като едно от поделенията на Въздухоплавателната дружина. Назначението му бе да доставя специална материална част на всички аеропланни поделения на фронта и в тила на войската.

Личният състав на депото бе взет от допълващия авиационен взвод, настанено бе в летище Сомин. ^Мървият ~~му~~ състав бе : 1 офицер летец, 1 аеромеханик и 51 строеви подофицири и редници - всичко 60 души. в това число и 7 подофицири специалисти. През септември с.г. депото обучи 138 младежи от 41 набор. След разираждането на тия млади войници в поделенията на дружината, известна част от тях остана и в депото. С ^{част} тая личният състав на последното се увеличи.

С подобрени лица от своя състав, депото си подготви 4 дърводелци, 4 монтьори, 14 шофьори, 1 картечар и 14 магазинери.

Канцеларията на депото имаше два отдела - единият се занимаваше с административните и домакинските въпроси, а другият уреждаше снабдяването със специална част/самолети, ^{мотори} мотори, бордни уреди, бойни при- ^{бави} бори и др./, експедицията и отчетността.

Организационният състав на депото обхващаше 10 магазини : по един за самолети, за самолетни части, за авиационни материали, за ~~общ~~ общи материали, за авиационни мотори и моторни части, за ^{автомобили} автомобили и автомобилни части, за ~~фото~~ фотоматериали, за радиотелеграфни части и измерителни уреди, за горивни и смазъчни материали и за бракувани самолети и самолетни части. Имаше и 2 работилници : дърводелна и моторна за малки поправки на самолетите/понекогаш повреди при пътуването им/.

Всёко едно от тия поделения имаше заведващ. всички заведващи беха подчинени на началника на депото. Тук нямаше правилно разпределение на труда. Принципът за броя на подчинените на един началник не бе спазен.

По края на 1916 г. в депото постъпиха 10 разузнавателни самолети Албатрос С-3 160 кс и 6 учебни самолети Албатрос С-1 100 и 120 кс. Тия самолети от германския постъпиха и два комплекта материална част за двете аеропланни отделения на фронта, както и ² коли с електрическа осветлителна инсталация, ² коли с р.т. станции и 4 коли с ^а фотографни уреди и фотографна уредба.

С по 1 комплект специална материална част и 3 самолети

Албатрос С-3 160 кс беа снабдени двете отделения на фронта. Учебните самолети беа предадени на аеропланното училище. От двете отделения на фронта беа върнати в депото 7 самолети. От С-3 160 кс ка-
годни за бойна работа.

От Германия беа получени 27 камиони, 10 леки автомобили и 3 аеропланни работилници. От тия превозни средства на двете аеропланни отделения беа изпратени 12 камиони и 2 леки автомобили, а на аеропл-у-ще - 6 камиони и 2 леки автомобили.

На два пъти от окупирана Румъния беа докарани като трофей следните самолети: 2 Фарман, 2 Емпорт, 1 АГ, 3 Елерие, 2 Бреге, 1 А.В. и още 1 ^{Руски} Емпорт. Всичко това беа негодно за работа и бе захвърлено в склада за бракувано имущество. Само 1 Емпорт ~~се~~ ^{накрай} влезе в работа и то след основен ремонт.

депото самолетите се изпробваха в летение, преди да се раз-
прат в аеропланните поделения. За фронта се изпращаха чрез прели-
тане. Гребните повреди при експедицията им от Германия, се поправяха
в двете работилници на депото.

Храната за личния състав на депото се приготвяше от войниш-
ката кухня в летище София. Хлебът и продуктите се получаваха от Гъз-
дух оплавателната дружина.

Войниците беа настанени в 2 дървени бараки, а материалната
част в 2 големи дъсчени хангари. Еве работилници на депото/дърводел-
и моторн. та/беа настанени в 2 малки сгради. При моторната бе наста-
нена и оръжейната работилница, създадена през 1916 г.

В края на 1916 г. бе построена още една дървена барака за
бракуваното имущество и аеропланни бомби и 6 платнени хангари. Есо-
но за автомобили и негодни трофейни самолети, повредени самолетни
части и др. подобни неща.

През май 1917 г. в депото беа обучени нови младежи от 40 на-
бор на брой 170 души. От тях по избор депото си подготви още 2 дър-
воделци, 2 мотористи, 1 картечар и 1 оръжейник.

През първата половина на 1917 г. в депото беа получени 6 но-
ви разузнавателни самолети ДФВ С-3 160 кс, които веднага беа изпра-
тени на фронтовите аеропл. отделения, заедно с резервните самолети
Албатрос С-3 160 кс за попълване на повредените им такива самолети.

От фронтовите отделения беа върнати в депото още 2 Сто С-3
и 2 Албатрос С-3, повредени при кацване. В 1-о аеропланно отделение
бе изпратен и поправения трофейен румъски Емпорт.

От Германия се получиха и 6 нови ловджийски самолети Голан
Д-2 160 кс. Тия самолети беа веднага изпратени в аеропл. поделе-
ния - по 2 на 1-о, 2 на 2-о аеропл. отделение и 2 на аеропланното у-
чилище за ПВО на столицата.

През средата на летище София бе прокарана ж.п. линия, поради което двата от Германия алиансони материали се стоварваха в летище Покруице и от тук се изпращаха на фронта.

От камионите още 6 бежа дадени на аеропланното училище за обслужване стрелките в лет де Покруице... 3-те леки автомобили немска гуми и затова стоеха в склада неизползвани.

При набавянето на материали от пазара, деното срещаше големи трудности... За материали, които липсваха на софийския пазар, требваше да се праща хора из цялата страна, за да ги търсят и закупат.

Обучените млади войници, бежа разпратени в подполенията на въздухоплавателната дружина.

В края на 1917 г. деното изпрати от състава си 4 подполени, офицерският кандидат и 21 стари войници в летище Покруице за попълване личния състав на новосформираната Държавна аеропланна работилница /ДАР/. На 21 декември 1917 г. началникът на деното, майор П. Сакеларов, бе изпратен за пом. командир на командира на въздухопл. дружина. На местото му бе назначен наблюдателят от 2-о аеропл. отделение кап. П. Грамсъзов. Техн. чешкият подпоручик Милиа Младенов бе изпратен за секретар на 1-о аеропл. отделение, а техн. подпоручик Д. Ангелов от 1-о аеропл. отделение бе назначен за аеромеханик на деното.

От Германия се получи 6 нови ловджийски самолети Ролан Д-3, които смениха старите Ролан Д-2 на отделенията на фронта /отначало вече негодни за бойна употреба/.

1-о аеропланно отделение изпрати за поправка двата си самолета Д-3 /които върната бежа поправени в ДАР и взети на отделението. Същото отделение изпрати за поправка в ДАР и 6 самолета Д-2 16 кс и 2 Ролан Д-2. След поправка те, т.я. самолети бежа предадени на аеропл. училище. Самолетите Д-3 бежа пострадали и в неприятелска въздушна бомбардировка на летището София.

А учебни цели деното предаде на аеропланното училище и 3 от самолета Д-2. 160 кс. т.я. всичките самолети в деното съставляваха резерв само 7 броя. ~~негодни~~ негодни за бойна работа.

Германците представиха да ги изпратят авиационни материали за попълване на бойните и учебните самолети и работата на деното стана още по-тежка /както случайно се случеше на пазара бежа изобретателство/. т.я. леките автомобили един от деното на военния министър /за немска гуми бежа на аеропл. училище/.

В Германия бежа поръчени нови 20 С-2 220 кс и нови Ролан Д-3 160 кс. за допълнително на нашите аеропланни отделения през 1918 г.

Аеропланната група от състава на въздухопл. дружина бе създадена на 1 декември 1917 г. За неин командир бе назначен майор П. Чалков командир на 1-о аеропл. отделение. За командир на последното остана

майор сав Понкръстов. Групата се състоеше само от двете наши фронтови отдели. Канцелария некаже. Канцеларията му беше първа - ту при едното, ту при другото отделение. Лични т. е. състав се състоеше от трима души - един офицер и двама войника /по един от двете отделения/.

Командирът на аеропланната група се занимаваше със строежите и техническите въпроси на двете отделения. Премо подчинен беше на командир на въздухоплавателната дружина, на когото докладваше за положението на авиацията и положението на авиацията в Германия и в съгласенските държави.

През два месеца той се явяваше на доклад и при началник-цабовете на I-а и II-а отделни армии, на които оперативно беха подчинени двете аеропланни отделения.

Организирането на аеропланната група, ^{както се вижда,} беше нещо изключително, тъй като двете аеропланни отделения, като ~~както~~ авиационни разузнавателни части, беха самосто телни - не се нуждаеха от обединено командване. Т. обединено командване ~~командване~~ ^{на} се нуждаеха авиационните и бомбардировачните аеропланни отделения, които действуваша масово - авиационни части, каквито ние не имаме. Нашия случай командири на аеропланните отделения беха подчинени. Секи един от тях можеше и требваше да се явива на доклад при началник-цаба на своята армия, докато оперативно бе преко подчинен и комуто бе нещо като съветник по бойната употреба на разузнавателната авиация.

Обслужването на аеропланните отделения с личен състав и материали част/оперативна и техническа/ставаше от въздухоплавателната дружина, която бе подчинена на министерството на войната/рес. на началник на военните въпроси при това министерство/.

Командирът на аеропланната група можеше да бъде по командир ^{да речем} на такава пилотна група. Инспектор на авиацията в коба на въздухоплавателната дружина, с което като се взе в предвид обстоятелството, командирът на тази дружина бе обложени се нуждаеше от един такъв помощник. К. О. М. О.

Тяжестата аеропланна работилница /I/P/ не бе поместена в цеховете на аеропланните цехове. Тяжестата работа се извършваше от лека та аеропланна работилница на аеропланното училище до края на 1.17 година.

През 1.17 г. по голите планини и македо ските планини се лееше скъпа българска кръв. Румяна солите и свързаните части се спреха на р. Серет и тук се окончателно за дълго отбрани. Край на 1.17 г. преговорите за мир в Брест Литовск продължаваша. Руската и австрийската войска, както и австро-германската войска беха се разлосили от умора и изтощение - ставаша вече негодни за решителни бойни действия. Чехите с нетърпение очакваха и мира. Полшевиците и италианските

~~Във~~ войска беха изведени от строя - нещо, което събуждаше надеждата у германското Гл.^{3а} Крайната победа. Преговорите в Хрест Литовск не дадох^а резултат. Съглашенското Гл.^{3а}, което не участвуваше в тия преговори, бе решило да не влиза с никого ~~в~~ в преговори за мир, докато не смаже окончателно Германия.

1918 год.

Авиационното училище ⁹³ требаше да подготви през 1918 г. ~~ли~~ пилоти и 3. наблюдатели/трите групи, арнети през м. алата 1.17 г./ За нашите условия това бе една огромна работа, с която не всеки човек можеше да се ^с справи.

¹² Личният състав на училището беше миналогодишния с тая разлика, че ~~много~~ души от него беха изпратени на специализация в Германия. Това беха техници и специалисти като аеромеханика ^и в. Млатников, ^и монтъорите ^и ст. подоф. Таню Динев, ст. подоф. ^и енчо ^и азаков, редник-дърводелец Петър Стоянов, редник-окоженик ^и Ено Ганев, редник-радиотелеграфист ^и Георги Ангелов и др. ^и теа беха изпратени и 12 души такива техници и специалисти от фронтовите аеропл. отделения. Прил. № 1 Д

Инструктори пилоти беха двама германски подофицери и двама български офицери. Преподавателите в двата курса /пилотски и наблюдателски/ беха тия от миналата година.

Във личния състав на училището трябва да се прибавят и учениците летци, постъпили като такива през миналата година на три групи :
I-а група - 21 души/от които 7 офицери и 14 подофицери и редници/за пилоти и 21 души, от които 13 офицери и 11 подофицери и редници/за наблюдатели, - всичко 42 души.

II-а група - 31 души/от които 11 офицери и 5 подофицери и редници/за пилоти и 11 /само офицери/за наблюдатели - всичко 42 души.

III-а група - 41 души /само офицери/за пилоти - всичко 41 души.

Общо 131 души, от които ⁹³ пилоти и ³⁸ наблюдатели.

Самолетите, с които разполагаше училището, бяха : за основно обучение 2-4, за трениране 3-5, ловджийски 3-4. За основно обучение се използваха БГ и Албатрос С-1 110 - 120 кг, за трениране/на пилотите и наблюдателите/се използваха Албатрос 1-3 100 кг. и за 10 на столицата се използваха Роден 4-3. В брой на тия самолети не влизаха самолетите, разгласбени по линия на хангари и в него които вече са в какво летяче. Като се вземе от горните сведения, броят на използваните самолети не бе постоянен - менеше се често, поради честите повреди.

Личният състав с учещите летци от I-та група ^с ^и в началото на 1.18 г. за една и структура, се запази с учещи пилоти за обучение. Учениците наблюдавали в структурата летяха всекога след свършване на летанията с учещите летци-пилоти.

Резултатът от учещите летения не беше добър. От I-та група

ученици пилоти и само 5 души ^и офицери и 2 подофицери/завършиха успешно курса и беха изпратени на фронта. От останалите 15 души, 6 беха откомандировани в частите им, 2 беха оставени за доучване и 7 не завършиха курса по неизвестни причини/за тях не се казва нищо в годишния отчет на началника на училището/.

Един от откомандированите в частите им бе и под оручник /ртур Рилски/ арменче или грузинче на име /какий Аканиевич, дошло в Гьлгария кой знае как и защо/, завършил нашето Военно училище с рилския випуск и приел ново име, и правил опит да дезертира. Остъпи в нашето аеропланно училище и станал пилот. Поради системни свсволия и поради недисциплинираност, требваше да бъде откомандирован. Преди да напусне училището, излете с един учебен самолет и се заехи право към Солун, но по заблуда се озови при гр. Скопие и кацна ^{край гара Феризови} принудително, поради свършване на бензина. Тук бе заловен от нашите власти и бе арестуван. Какво стана с него по-нататък, не се знае.

От войниците пилоти успешно завършиха пилотския курс и ефрейтор Дончо Варбев, който бе изпратен на служба в 2-о аеропл. отделение.

От учениците наблюдатели завършиха наблюдателския курс 9 офицери и 2 редници, които беха изпратени на фронта, 3 души беха откомандировани по здравословни причини, 1 офицер бе оставен за доучване. Та от нашите 9 души редници се знае само това, че до фронта не опрех/често донни в годишния отчет на началника на училището/.

Опитът с учениците наблюдатели и пилоти подофицери и редници, показва, че не е удачен, поради липса на достатъчна обща и военна култура. Те не оправдават силите и средствата, разходвани за обучението им. Поради това, броят им в I-та група бе малък, а в II-та група бе стисен премахнат.

Във февруари 1918 г. започна обучението на I-та група ученици летци. Броят на тия ученици бе : 20 офицери/10 плюс още 6/та пилоти и 10 офицери за наблюдатели. Техни инструктори ^{при Фери} ~~сери~~ тогава бяха двама отигри/пер/. Узденски и подпор. Р. Баланди двама германци. За обучението на наблюдателите гварска преподобител ^и от 20-та/германската авиационна команда/.

От учениците пилоти завършиха успешно курса 16 души, останалите 10 души останали да го довършат със следните групи. Завършиха курса и трите подофицери.

1 душиците наблюдатели 20 души курса 4 офицери подпоручиките В. Яковски, С. Бучурничков и М. Дюлски. Четвъртият бе пор. В. Снег, дошъл от I-та група. Тези четири бяха изпратени в 2-о аеропл. отделение, а четвъртият - в 1-о аеропл. отделение. 6 души завършиха курса, все да бъдат изпратени на фронта, 4 души беха откомандировани по здравословни причини, 1 бе оставен за доучване и 1

бе в домашен отпуск/ранен при ~~при~~ авиопл.катастрофа/.

През август 1918 г. започна обучението на III-та група, все още същите инструктори и същите преподаватели. Роят им бе 41 офицери, от които 26 души за пилоти и 15 за наблюдатели. Подполковници и единици не беха приети. Въз тех беха прибавени 10 ученици пилоти и 8 ученици наблюдатели за доучване.

По това време на специализация в Германия беха изпратени 12 пилоти и 6 наблюдатели.

На 10 октомври 1918 г., поради настъпващите събития на Габрополе, беха демобилизирани 10 души от учениците летци.

Занятията в авиопланното училище станаха нередовни.

Освен това още, по разни причини, напуснаха училището. Началото на ноември с.г. в последното беха останали всичко 11 офицери и 1 кандидат офицери. През същия месец от ~~от~~ тех 11 офицери и 1 канд. офицер беха изпратени в София на помощ на комисията по преброяването на населението. В края на 1918 г. в училището останаха около десетина пилоти и нито един наблюдател.

В училището беха станали следните промени в личния състав: на 7 август с.г. майорите Донкр²астев и Сим. Петров беха разменили местата си - първият стана началник на училището, а вторият - командир на 1-о авиопл. отделение.

През април новите инструктори, пор. Взуновски и подполк. алин, беха заменили инструкторите пор. П. Колваселев и пор. Марко Гончев - по ^своя желание първият се бе завърнал в 1-о авиопл. отделение, а вторият - в 1-о авиопл. отделение.

На 4 септември с.г. инструкторът пор. Взуновски бе изпратен в Германия за приемане на нова ^св.к. самолети. А местото му бе изпратен пор. В. Взунов от 1-о авиопл. отделение.

В края на септември и началото на ^с октомври с.г. германските инструктори, техници и специалисти напуснаха летище Воклуце.

От личния полетотелен състав на училището беха списани през април с.г. 22 души за съживялата авиопланна растителност/117/, която, между другото, бе посела и стрележите в летище ~~Воклуце~~ Габрополе.

В края на декември 1918 г. в училището имаше: 5 самолета за основно обучение/от тях ² легабени/, 3 тренировачни/изучавателни/от тях 6 разглобени и 1 ледничарски/от тях 2 разглобени/.

Самолетите за основно обучение беха 10Г и Албатрос 2-1 100 и 120 кс. тренировачни те беж Албатрос 2-3 100 кс, а ледничарските беж. Ролан I-3 100 кс.

През 1918 г. в училището беха извършени 10 ^с полетения/прелетания/ за 107 часа и малки летеня ^с за 7 ч. общият брой на летенята/болеми и малко/бе 3711 за 107 ч. при средна ско-

рост на летище 120 км/ч. пролетното растојане ~~на~~ приближно ~~на~~ обдо
на ок 114757 км/на 3 обиколки на земното кълбо по екватора/.
През първата половина на 1918 г. инструкторите и преподавателите бе-
ха, както се каза, миналогодишните. През втората половина на годината
те се промениха. Войдох нови германски инструктори/оф. канд. Козаков-
ски и фелдфебел Еидеман/на местото на миналогодишните. Новите инс-
труктори си останаха същите/ руски и слав/. преподавател в двеста
курсове станаха : майор По. Гаракичев - по устройство и регулиране на
самолета, по Ориентировка и разпознаване във въздуха, по гориво-сма-
зъчни материали, пор. Васил Бандев - по въоръжение и снаряжение на
самолета, по авиационна механика, по баллистични изчисления, по коригира-
не артилерийската стрелба, пор. Г. Георгиев - по теория на летището,
по история на въздухоплаването и по аерофотография, май. "Тр. Мъзов
- по радиотелеграфия, пор. Гл. Галав - по дължиност на пилота, фелдфе-
бел "В. Матников - по моторно дело, герм. подо. ^ицел - по авиационна
метеорология. В края на септември теоретическите занятия с учениците
летци беха престанали. Пор. Г. Георгиев бе уволнен в звани на войската.
Германските преподаватели си заминаха за Германия.

През втората половина на годината всичко се почина да се о-
бръква. По това време летище Кожурице се изграждаше от почистване, из-
равняване и затревяване на летателното поле, от построяване с пясък
/сгурни/ или бетонирани ^{на} две полоси в него - едната за кацане и
другата за кацане на самолетите, от снабдяване с вода и др. Пуждаше
се още и от отаждане на служебния и жилищния двор.

И прехраната и санитарната служба немалко показва промена. Не-
малко промени им всички останали пословици и ^{се} слуги в летището.

След септемврийските събития, че промените в летището
не станата, както и след началото на септември в България,
нашето авиационно училище престана да съществува.

На 17 декември 1917 г., след сключване на примирието между
централния съюз и Кошвенгън Русия, преговорите в Брест Литовск беха
прекъснати, но на 4 януари 1918 г. те беха подновени. По своя делегата
в Брест Литовск се явиха Троцки, фон Ридман, гр. Керн и, Талмат
наим. и Радославов, за да сключат общия мир.

Това път се заведеха спорове по въпроса за съдбата на
народите. Троцки настояваше всички народи да ~~се~~ определят съдбата
си чрез свободно гласуване. Германците въпреки това, че в окупираните
Полша, Литва, Естландия, Латвия и Естония такова гласуване с неуж-
но, тъй като там народи са се били вече самоопределяли. ^и Съдност
германците не беха прави - при окупирането на тези области те беха
поставили в тях буржуазни правителства..

Едновременно с споровете по самоопределянето на народите,

Троцки произнасяше по безжичния телеграф дълги теоретически речи, за да ги чуе целия свет. Целият свет требвало да разбере, че в Брест Литовск ставаше не за една проста спогодба, а става дума за едно съгласие между две различни идеологии - болшевишката и германската. По това време ^{в Киев} Карпин се бе обивил за самостоятелна държава със социал-демократическо правителство. Особено изпрати в Брест литовск свои делегати, а и Троцки призна за редовни. По скоро след това в Брест Литовск пристигна друга украинска делегация, изпратена от украинското ^{българско} правителство в гр. Харков. Троцки се отмени: изостави първата делегация/киевската/и призна за редовна втората/Харковската/.

Германск та делегация заяви, че ако Троцки не престане да държи революционни речи и да подканя всички народи в Европа да посват примера на Русия, германската войска ще настъпи.

На 18 февруари 1918 г. делегатите на централния съюз подписаха мирен договор с киевската украинска делегация. Три дни след тази дата, Троцки напука Брест Литовск, като заяви, че Русия прекъсва войната и демобилизира войската си и че условията на мирния договор ще бъдат приети от специални комитети. Готовият мирен договор, той се подписа. Централният съюз сметна, че това означава продължение на войната и на 17 февруари с.г. германската войска настъпи.

Болшевишкото правителство на Русия се принудено да отстъпи и на 3 март с.г. изпрати в Берлин специална делегация, която подписа готовия мирен договор. По този договор болшевишка Русия призна за самостоятелни държави ^{украина} Полша, Литва, унландия, Естония и Финландия, тана и две други, които засегнаха зле България. Румъните войска не отстъпиха на българските. Тем болшевишка Русия подписа мирния договор с централния съюз, но и като самостоятелна държава ставаше и Германия, което пак ето и Румъния ето много тежко. Сега Румъния трябва да тръгне напред с Троцки и съюз, за което, след преговори в Австреску, дойде с не власт Германия да армиски, когато Германия се сродява с Германия, която по силата със съюз на още за прощане, ~~както~~ и мисл е Австро-Унгария. резултат от так среща, на 24 февруари с.г. и на Букурещ бе подписан предварителен мирен договор между Австро-Унгария, Румъния и България. от една страна и Румъния от друга при условията на условията: демобилизиране на румънската войска и отстъпване на България една част от територия в Румъния. още и германците и т.н. на условията на България да се даде на Германия. когато по този предварителен договор се оставяше на разположение на централния съюз. За това ^{за добродетел} се смяташе че, германците и турците да прекъснат войната, да оставят измислените кондоминиума, т.е. част от българската област Добруджа да остане обща на трите спора-

ди страни. /разумният, честният, честолюбивият и пламенният патриот така ли требваше да постъпи? Случаят с кондоминиума требваше да се използва за едно откъсване на България от Централния съюз - требваше упорито, смело, дръзко и до край да се отстоява интересът на българския народ, още повече, че в момента германците и австро-унгарците беха загубили всяка надежда за победа. Г. А. /

Гладът, мисерията и оголеването на фронта и тила на войската, ограбването на храните, добитъка и материалите във вътрешността на страната, кондоминиумът и пр., - всички тия злини предизвикаха във войската и народа разочарование, възмущение и недоволство, които с всеки изминат нов ден растяха, набъбваха и вещаеха страхотен погром на Българската държава.

Докато ставаха преговорите в Брест Литовск на Източния фронт, на Западния германците напънаха последните си сили за да спечелят войната. Те нанесоха на англофренците три големи удари - проивзита при ордиите ~~на~~ на 21 март 1918 г., при гр. Лил през април с. г. и при Реймс и Соасон на 26 и 27 май с. г. И трите удара беха в началото успешни, а след това запушени. През последния удар нанесен с 46 дивизии и многобройна артилерия и авиация, германците беха наближили р. Марна и беха объркали англофренците, в редовете на които настъпи страшна паника. На края обаче и този пробив бе запушен.

През време на тия удари германците обстрелваха Париж с 120-милиметрово оръдие. От март до август 1918 г. в Париж падаха неизвестно от къде чудовищни снаряди, които разрушиха няколко къщи и една църква. Французите нарекоха това оръдие "Берта". Със самолетни снимки обаче местото на Берта бе открито и фронтовата артилерия го застави да замлъкне.

На Солунския фронт три гръцки полка, подпомогнати от 120 оръдия /среду ~~50~~ 50 наши /, атакуваха върха Голема Врбична при с. Хума и го завзеха, като почти целия 40 п. полк, който го отбраняваше.

Еднага главнокомандващият генерал Бекон свика военен съвет, който изработи план за контратака на върха /не можеше ли сам да вземе такова решение? Нали имаше дао? Нали това беше негово задължение к-то главнокомандващ Странно! Б. а. / На този съвет присъствуваше и генерал Шолц, ~~командир~~ командир на 11-а българо-германска армия. Ген Шолц прочете писмо, в което отбелязва, че духът на българските войници, толкова висок в началото, сега бързо почнал да отпада. Умало в една агитация,, много войници изчезвали от фронта, след домашен отпуск ное завръщав частите с и пр.

След военния съвет, ген. Бекон телеграфира на ердинанд, че духа и боеспособността на войската са малки изключения, е забележен, но ~~не~~ повелително биди нужни ефикасни мерки за подобрение на сегашното положение.

На това Неково донесение Фердинанд, осведомяван добре от германците, сърдито отговори, че знае лошото положение на дъщеря на войската и че тя за жалост е заразена от престъпни агитации. Край отбелезва, че не може вече да разчита на нея и че катастрофалните последици на това грозно положение неща да забвоят да турят край на неговата дейност на Изток.

Най-сетне нашите управници разбраха, че водят страната към гибел Радославов подаде оставката на кабинета. На 21 юни 1918 г. на власт дойде кабинета на Талинов-Костурков, на демократи и радикали. Новото правителство се изправи пред едно много тежко положение, наследено от войната и от Радославов.

Първата задача, която новото правителство требваше да разреши бе да продължи ли войната, или да я спре, понеже бе обявена против волята на народа и то на страна, която исторически бе чужда на копнежите на българския народ. Инозина очакваха, че Талинов ще спре войната. Това обаче не можеше да стане докато в България царува човек като Фердинанда. Тая бе причината, поради която Талинов заяви, че България остава верна на Централния съюз. Това беше негова фатална грешка - не последва примера на румъския Каргилман. Положението на фронта налягаше да се бърза.

Порита мълва се носеше, че войниците са дали срок на Талинов в три месеца да спре войната, тъй като било невъзможно да се водят бойни действия през една нова зима. Ако това не стане, през септември 1918 г. войниците ~~войниците~~ цели сами да я спрат.

О това време на Западния фронт германците подготвиха нов удар върху англофренците - нов удар, по-страшен от проведените до сега три удара. След артилерийска подготовка и след обесиване на целата местност със задушливи газове, на 15 юли 1918 г. германците настъпиха по р. Арна и почнаха да ~~настъпват~~ с цел да се явят в тила на защитниците на крепостта Вердин, но бежа контъратакув ни така яростно, че се принудиха да напуснат р. Арна и да се оттеглят чак до Свасон, където минаха в отбрана. Те загубиха, военното си намерение. Последното мина настраната на англофренците.

Англофренците минаха в настъпление при нова тактика, въведена от ген. Фох - настъпление нощем без артилерийска подготовка. Ефектът от тая тактика бе удивителен. Германците, атакувани нощем от безброй танкове, бландери, автомобили и пехота, започнаха отстъпление към Амьенбургската линия, която англофренците започнаха през средата на септември с.г. ~~да пробват~~ да пробват.

На Солунския фронт ген. Сарай бе сменен с ген. Гийом, който изработи план за пробив на българската позиция при Добро поле. ~~Сарай~~ О когото и тъй бе сменен с ген. Франше д'Епре. Ген. Франше д'Епре харе-

са плана на ген. Гийом и реши да го изпълни. авривиха се много самолетни снимки на българските позиции и се събраха много сведения за положението и духа на българската войска. За атаката на Добро поле бе определена една френска дивизия. Точно щела да ѝ помага друга френска дивизия. Зад двата ѝ фланга щело да има 3 сръбски дивизии.

Добро поле бе отбранявано ~~от~~ от две български ^{пех.} дивизии, наброяващи около 3-~~4~~ 10 000 души с 105 оръдия, срещу които беха насочени 3 ^{пех.} неприятелски дивизии, наброяващи ок. 40 000 души с 630 оръдия.

Над българските позиции неприятелски самолети пръскаха позиции 14-те точки на Уилсона и с ~~неприятелска~~ подкана към българските войници да не се биат вече, като им се подхвърляше бел хлеб...

Атаката на Добро поле започна точно когато англофренците форсираха Хинденбурговата линия. В това време в нашата Гл. К. настана безредице. Главнокомандващият отиде във Виена да цери едното си ухо. За свой заместник той остави ген. Тодоров.

В същото това време в София Фердинанд посрещаше гости с тържества и пиршества. Най-напред дойде баварският крал, а след него дойде Саксонският крал. На тържествата беха поканени много генерали включително и генерали от Гл. К. начено с зам. главнокомандващият ген. Тодоров. Фердинанд имаше победата, вързана в кърпа.

На тревожните донесения, че противникът е готов да настъпи, началник щаба на войската не предприемаше нищо, тъй като, според него, главният удар противникът щел да нанесе при Дойран и Гитоля; на Добро поле щел само да демонстрира. /с такива пълководци бе насподобена нашата храбра войска във върховния момент на войната. Единият напусна поста си точно тогава, когато требваше да прояви пълководческите си качества, другият беше обикновен офицер, а третият беше нещо средно ^{между} двамата. В. а. /

На 24 септември 1918 г. сутринта нашата позиция на Добро поле бе обсипана от артилерийски ураганен огън. Атаката започна. Неприятелски самолети непрекъснато се въртеха отгоре и коригираха артилерийската стрелба - наблюдаваха пораженията. На 15 с.м. когато угощенията с Фердинандовите гости беха в разгара си, френската пехота изкочи от окопите си и се нъхвърли в мъглавия ден върху изненаданите защитници на нашите позиции. Защитниците на нашите позиции не беха в пълния си състав. ^{По това време} Унозина беха в домашен отпуск, а други беха заразени от разни идеологии. Останалата част посрещна противника с открити гърди и с чутовен героизъм. Не получили от никъде никаква помощ, шепата наши борци не можаха да спрат петте неприятелски дивизии. След 3-дневни кръвопролитни боеве нашите части напуснаха и втората си окопна позиция и отстъпиха към Навадарциу преследвани само от сърбите.

Пробивът на Добро поле бе извършен.

Интересен е факта, че в тоя критичен момент на войната, когато се решаваше съдбата на България, I-а армия не мръдна от местата си. Едно нейно мръдване нямаше ли да окаже некакъв ефект върху противника? Заразените от разни идеологии наши войници не взеха участие в защитата на Добро поле. Ще в началото на неприятелското нападение, те хукнаха да бегат, повлекли подире си голема част прости и недостатъчно дисциплинирани войници. По пътя си те разграбваха складовете с храни и облекло. По тоя начин противникът слезе свободно в долината на р. Вардар и пресече пътя на съобщенията на нашата битолска армия. На ²⁶ септември 1918 г. от долината на р. Вардар, сърбите потеглиха за гр. Скопие.

На 21 септември 1918 г. нашата Гл. К. и Правителството обсъдиха положението и намериха, че то е непоправимо. На 25 с.м. Министерският съвет изпрати делегация, без да съобщи това на Фердинанда, в Солун за примирие. Делегацията беше в състав министър Андрей Липчев, командир на I-а армия ген. Ив. Луков (!) и журналистът Симеон Радев. Тя се придружаваше от американецът Мърфи, представител на Уилсон в страните на Балканския полуостров. Мърфи бе натоварен от Уилсон да бъде посредник между двете преговарящи страни.

На 29 септември 1918 г. примирието бе сключено при следните условия: България да задържи гр. Струмица^{3а}, демобилизира войската си, като остави 3 дивизии и 4 конни полка в Добруджа, която остава на България, битолската армия да остане в залога и България в 4-седмичен срок да изгони от страната си всички германци и австроунагарци и българската войска да опразни всички сръбски и македонски земи. Най-тежко бе условието за битолската армия, която напусна позициите си последна и то по заповед, изпратена със самолет, от правителството.

Между отстъпващите от Добро поле войници имаше доста недоволни и озлобени лица, ~~които~~ които бежа тръгнаха за София да търсят и наказат виновниците за войната, т.е. да решават сами, по свое усмотрение, обществени и вътрешно политически въпроси.

Група от такива лица отидоха в Кюстендил да искат сметка от Гл. К. Тук не намериха никого. Поради това, разбиха всичките помещения и ги ограбиха. От такива групи Райко Даскалов състави армия от около 18000 души, с която искаше да направи революция - да изгони Фердинанд от София ^{3а} и състави републиканско правителство. За това свое намерение той привлече и Ал. Стамболийски, който требваше да стане председател на републиката. Себе си Р. Даскалов обяви за главнокомандващ революционните войски.

На 29 септември 1918 г. революционната армия настъпи през Владайското дефиле за София. Над Бняжево обаче тая армия бе разби-

та и разпръснатата. от отбраната на София. Главното командващият избега в Солун, а Стамболийски се укри в града.

На 1 октомври 1918 г. делегацията от Солун се завърна. На следния ден бека свикани шефовете на всички партии в една от залите на Народното събрание, вкл. и Радославов. Със сълзи на очи Япчев съобщи, че е подписал "надгробната плоча на своята родина ^{България} "Македония" и че Фердинанд е ^{удовлетворение} на българския народ. В това време Малинов бе при Фердинанд на гара Надежда /където от 25 септември в специален влак пребиваваше Фердинанд, охраняван от германци/. Тук в кратък разговор, Малинов каза на Фердинанд, че "озлочестеният народ иска от него изкупление". Като разбрал за какво става дума, Фердинанд обдикира в полза на сина си Борис. След това Фердинанд замина за Ружбича. Подир него напусна България и Радославов, преоблечен в германска ^{генералска} офицерска униформа. Така завършиха политическата си кариера двамата виновници за намесата на България в Първата световна война. Позорно избегаха в Ружбича.

България остана и тоя път необединена в своите исторически национални граници. Фердинанд докара дветежки катастрофи на българския народ - катастрофи, които последният никога няма да забрави и вечно ще го проклена.

В Солунското примирие с ген. Франше д'Епре бе уговорено сръбски и гръцки войски ^{да} не влизат в България. С това България бе спасена от разорение и нови кръвопролития.

Съглашенските войски нахлуха в България. Там стигнаха до Дунава, румънският крал сваля правителството на германофила Маргилومان и назначи ново тоя път съглашенско ^{офицерско} правителство, което премехна договора за мир с Централния съюз и обяви война на Германия.

Новото румънско правителство поиска от Съглашението на Румъния да се даде цела Добруджа /подли, но умни хора. В. а./. В Съглашението им я даде, въпреки к. заното в Солунското примирие.

Гълбоко огорчен от това и в знак на протест, Малинов подаде оставката на кабинета на 10 ноември 1918 г. Съставено бе ново правителство начело с Тодор Тодоров, в което влезоха по двама социалисти, земеделци, радикали, демократи и народници. По искане на социалистите и земеделците, за военен министър бе назначен Андрей Япчев. Новото правителство, немаше как, опразни Добруджа.

Турция капитулира на 1 ноември 1918 г. Германофилите Евербей и Талаат пък избегаха в Германия. Зключено бе примирие, по което Турция се задължаваше да демобилизира войската си, да отвори Протоците за съглашенската флота и да отстъпи пристанищата и ж.п. линии на победителите.

Какво стана с другите държави в Европа? - След Турция капитулира Австро-Унгария, войската на която стоеше на р. Пиаве срещу италианците. С помощта на французи, англичани, американци и чехослова-

ци, италианците на тълпиха, минаха р. Пиаве и се нахвърлиха върху австро-унгарците. Последните се разложиха - всички славянски полкове в нея замиснаха по домовете си, понеже бе започнато новото политическо преустройство на Австро-Унгарската държава.

Чехите и словаци те образуваха една държава със столица гр. Прага. На 23 ноември 1918 г. държавата им стана република начело с проф. Масаржик.

Словенците от Австрия и хърватите от Унгария влезоха в състава на "Кралството на сърби, хървати и словенци". /съгласно спогодбата в остров Корфу/. Черна гора бе присъединена към Сърбия/крал Никита избяга в Чужбина и там почина./.

Император Карл напусна Виена и дуализма между Австрия и Унгария престана да съществува.

След разпадането на Австро-Унгария, Германия остана сама. Англичаните, усилен с 1 милион американци, наближиха нейните граници. Началник щаба на войската, ген. Лудендорф заяви на правителството, че по-нататъшното водене на войната е станало невъзможно. настъпи германската трагедия. На 8 ноември 1918 г. по сред нощ делегати в 3 автомобили с бело знаме се явиха на фронта. Ген. Фох ги прие в своя шлак. След 5-дневни преговори, на 11 ноември с.г. бе подписано примирие при условия, които правеха Германия неспособна повече да воюва. Обществена външна изхвърли император Вилхелм и престолонаследникът от Берлин - изпрати ги в Холандия. Народното негодувание лиши от престола баварския и саксонския крале. Германия бе обявена за република начело със социалдемократа Еберт. Образувано бе правителство от двете крила на социалдемократическата партия - широканци и тесняци. Комунистите направиха неуспешен опит да въведат в Германия съветска власт подобна на руската.

1918 г. завърши в Европа с общо примирие, с кантулация на централния съюз, с въвеждане републиканско управление в държавите на този съюз.

Покакто ставаха всички тия събития на фронтовете, нашата авиация извърши следното :

Аеропланното училище се помъчи да продължи дейността си по обучението на набраните в доста голям брой летци, но след солунското поражение то уволни последните, заедно с голяма част от останалия си личен състав и, както се каза вече, престана да съществува..

1-о аеропланно отделение продължаваше да изпълнява задачите си както до сега. През първото полугодие на 1918 г. пилоти в него бяха : майор Пеню Попкрътев, той - командир на отделението, кап. Иван Иланов, пор. Иван Марков, пор. Тачо Лимитров, подпор. Владо Балан, пор. Андрей Рачев, пор. Марко Гончев, пор. Кордан Попов, подпор. Тарчев, подпор. Мисир Горданов, ст. подофицер Сава Попов/станал вече подпоручик/,

Фелдфебел Тодор Рогов и ст.подоф.Тошо Панков /не след много преведен в 2-о аеропл.Отделение/ - всичко 12 души.

Наблюдатели бежа : капитаните Добри Стефанов, Славчо Пънтев, Господин Гимитров-Ласкала, , поручиците Христо Скутунов, Петър Мотев, Баруир Диранов, Асен Вакъвчиев, Константин Попатанасов, Христо Ченков не след много преведен в 2-о аеропл.отделение/, по поручиците Никола Заслав, Стойчо Гаджанов, Иван Бойчев-Меков, Мордан Семенов, Андрей Тонков, Петко Мирванлиев, Андрей Шишков, Васил Кулев, офиц.кандидат Ив. Иванов и редниците Аврам Атанасов и Петко Ачков. * - всичко 17 души.

Пилот беше и редник Яко Ив.Иорданов.Пилотът ~~ст.~~ ст.подоф.Сава Попов/завършил като доброволец пилотска школа във Франция/, през Балк.война бил пилот в аеропланното отделение, където не извършил нито едно бойно летенне. През сегашната война влезъл в състава на 2-о аеропл.отделение. Благодарение на вуйчо му ген.Тодоров, бил произведен в чин подпоручик за никакви заслуги и бил преведен в 1-о аеропл.отделение, за да бъде по-близо ~~до~~ до вуйчото в каба на II-а армия - гр.Св.Врач/ сегашният гр.Сандански. И тук не извършил нито едно бойно летенне - стоял в отделението като фигурант, редовен посетител на офицерския стол. Търпял бил като презираа симулант./такива нахални и безсрамни субекти не бива^а ли да се сочат и показват за образец в отрицателен смисъл.Б.А./.

От наблюдателите Стойчо Гаджанов не след много е бил откомандиrowан в частта му.

Показанят голем брой пилоти и наблюдатели не бе постоянен. Такова бе съпътственото им състояние. Мнозина бежа, по разни причини в разход.

През първата половина на 1918 г. в отделението станаха следните промени в личния състав :

На 26 февруари при пробно летенне с лонджийски самолет Емпорт, Марко Бончев катастрофира и тежко ранен, постъпна на лечение в болница. На местото му в летище Левуново бе заришен на 13 март Ив. Миланов./от 2-о аеропл.отделение/

Откомандиrowани бежа в частите им по разни причини Славчо Пънтев на 4 април. Същият ден напусна летище Белца и Тачо Димитров. ^{напусна летището} Господин Гимитров-Ласкала ~~на~~ на 4 май и Андрей Тонков на 16 май.

През същата половина на 1918 г. отделението разполагаше със следните самолети: 2-3 ДФ 220 кс., 1 Албатрос С-3 160 кс., 1 Армстрънг, 3-4 Ролан Д-3 100 кс. и 2 Емпорт 120 кс. От тях самолети, двата Емпорт бежа лонджийски самолети, кацнали край гр.Драма на 27 декември м.г.но заблуден е. Армстрънг беше англ.разузнавателен самолет, с мотор 80 кс, кацнал по заслужение при с.Латрово през 1917 г. 20 февруари. Албатросът бе згорен при лошо кацване от Тачо Димитров.

През втората половина на 1918 г. станаха трагичните дни за

България - настанали събития, които се отразиха зле върху дейността и съдбата на нашата военна авиация.

В личния състав на отделението станяха следните промени:

на 7 юли командир на отделението стана майор ^{Марко Бончев} ~~Бончев~~.

На 26 юли загина в катастрофа с един от ловджийските самолети Нюпорт Марко Бончев. Самолетът падна близо до Марино поле и се разбил на земята. Марко Бончев стана жертва на неумолимото си желание да стане по-скоро въздушен герой, "ас" на Солунския фронт като Ешвеге.

^{В началото на септ. 1918 г.} Иван Бончев Меков и Иван Иванов бяха изпратени като наблюдатели в германското аеропланно отделение край гр. Прилеп, при щаба на ген. Шолц. Тук на 13 септември загина във въздушен бой Иван Бончев.

На 7 септември в отделението пристигнаха двама нови наблюдатели поручиците Иван Желев и Белчо Енев. Настаналите събития не дадоха възможност на тия наблюдатели да се проявят като бойни летци.

През втората половина на годината летците на отделението оставаха същите откоку-до поменатите промени.

В същото време отделението разполагаше с 2-3 Нюпорт 220 кс, 1 армстрънг, 1 английски ловджийски самолет ВЕ 90 кс, 4 Голан I-3 и 2-3 Нюпорт. С Армстрънг бяха извършени 15 пробни, 4 учебни с ученици наблюдатели и 4 бойни летения в течение на около 13 месеци. С този самолет през нощта на 23 срещу 24 май Мв. Узунов и Конст. Попатанасов излетели със задача да бомбардират неприятелски лагер край с. Гюмюшдере. На връщане над с. Байрактар махле моторът бил пробит от неприятелски куршум и самолетът се подпалил. Пилотът кацнал принудително край р. Струма в неприятелска територия. Самолетът изгорял, а летците успели да се премъкнат през неприятелските позиции и да се приберат на 28 май в летище Велица. /Подобен е случаят с Миланов и Грамсъзов през юни 1916 г. когато аеропланната команда е била в Ксанти. Трите самолета на командата излетели в група с единият самолет Миланов и Милев, в другият Миланов и Грамсъзов и в третия Търванов - Мв. Ников. Задачата била да се намери от щаба на 10 Беломорска дивизия с разузнавателна цел по маршрут Ксанти-Навала-Кюгъзан. склонове на Търнар даг - Гравице-Ксанти. Когато дошли до Навала моторът на Миланов спрял да работи - бил ударен от снаряд на неприятелската п.в. артилерия. Кацнали принудително на 20 км западно от Навала, ^{Двамата летци} ~~запалили~~ самолетите и се укрили в храсталака на едно дърво. Дели 3 денонощия се лутали в неприятелската територия. На четвъртия ден чак успели с риск да минат през неприятелските линии и гладни, окъсани се прибрали в летището си.

С единия от самолетите Нюпорт 120 кс бяха извършени 3 пробни, 1 учебно и 3 бойни летения в течение на 2 месеца /от 20 док. 1917 до 26 февруари 1918 г./ Тия самолети стана първата катастрофа на Марко Бонче.

С третия Юпорт 120 кс беха извършени 5 пробни и 18 бойни летения в течение на 7 месеци/от 30 дек.1917 г.до 26 юли 1918 г./..С.Тод самолет загина. Марко Бончев.

С четвъртия самолет Юпорт 90 кс беха извършени 1 пробни и 1 учебно летения.Тоя самолет,като негоден вече за бойна работа,бе изпратен в аеропланното депо.,тоя бе качен ~~аеропланното депо.~~ по заблудените на 7 юли 1918 г.край гр.Серес/.

Със самолета БФ 30 кс беха извършени 1 учебни и 1 пробни летения на 26 януари 1918 г.~~Въздухоплавателна~~ Въздухов ~~Въздухоплавателна~~ предаде на аеропланното депо,понеже и той бѣше негоден вече за бойна работа.

Така завършиха живота си пленените от отделението неприятелски самолети.

Всичките поправки на самолетите се извършваха от подвижната аеропланна работилница^а на отделението.За големите поправки самолетите се изпращаха в аеропланното депо.

Фотографния и радиотелеграфния отдели немаше никакви промени..До септември беха направени 32 серии и 98 обикновени фотографии,копия от които се изпращаха на същите места.

Телефонната мрежа,електрическата инсталация,работилниците,складовете и др.беха същите като през м.г.През октомври бе завършен строежа на третия дървен хангар.Т.автомобилния парк,в санитарната служба и в прохраната също така немаше съществени промени.Отделението започна да използва няколко декара лозя за вино.Общите работилници/шивалната,обущарна^а и дърводелна^а продължиха досегашната си работа.

До септември отделението бе загубило 4 самолета : 1 Албатрос 2-3 160 кс,2 Юпорта и 1 Армстрънг. и 2 летци/Ив.Бойчев и Марко Бончев/.

Бойната дейност на отделението до септември^а вкл.до следната: 47 разузнавателни летения с донесения,летения за отбрана 30,учебни 60 и пролѣтания 24 - всичко 170.

Летците имаха 27 въздушни боеве с английски и френски ловджийски самолети..

От общия брой на извършените летения/170/по-важни и интересни са следните :

На 27 януари 1918 г.Пенкърстев с наблюдател Ив.Гванов,бомбардиране неприятелския лагер край с.Помъшдере,самолетът Армстрънг незасегнат.

На 28 януари с.г.Балан с наблюдател Тошков,бомбардиране на същия неприятелски лагер..Самолетът Армстрънг не засегнат.

На 20 срещу 22 април с.г.Т.Милков с наблюдател Ив.Бончев,нощно бомбардиране на същия лагер..

На 23 срещу 24 май с.г.Въздухов с наблюдател Тоданасов,но-

дно бомбардиране на същия непр. лагер., самолетът принуден да кацне в неприятелска територия край с. Бутрактар дере, понеже самолетът Армстрънг, ударен от непр. куршум се подпалил и при кацването се патронил + свършил живота си, както казахме.

На 10 май с.г. Узунов сам с Импорт, охрана на ИТ при въздушно разузнаване, самолетът незатегнат.

На 17 май с.г. Старцев с наблюдател И. Семенов, разузнаване над бойните позиции, самолетът незатегнат.

На 18 май с.г. Старцев с наблюдател Р. Семенов, вчерашната задача: бомбардиране непр. лагер край с. Бутково, самолетът незатегнат.

На 3 юни с.г. Старцев с наблюдател И. Семенов, бомбардиране неприятелски лагер край с. Елшан.

На 15 юни с.г. Гердфебел Рогов с наблюдател Попатанасов, летение за отбрана над с. Хърсово, Рупел и Демирхисар.

На 16 юни с.г. Асен Йорданов с наблюдател Семенов, разузнаване по маршрут Белица-Бутково-Гюкют-Снезча-Дова теле-Болун и обратно с хвърляне 25 кгр. бомби в непр. лагер край с. Снезча., въздушен бой с неприятелски самолет, до Болун не могли да стигнат.

На 16 юни с.г. Същия ден същите летци излетели втори път, разузнаване по маршрут летище Удово/в което ^{сега} кацнали първия път, - Струма-Бутково-Круша пл.-Болун, самолетът ударен от нарче снаряд от неприятелската пво, принудително кацване в ливада между Петрич и с. Боларово.

На 18 юни с.г. Фелдф. Рогов с наблюдател редник Аврам Атанасов, разузнаване по маршрут Демирхисар-Ормани-с. Коприва-Орляк-Ихор-Серес-Белица, колесницата на самолета ударена на 9 места.

На 17 юни с.г. Фелдф. Рогов с наблюдател Н. Василев, разузнаване по маршрут Белица-Демирхисар-Ново село-Симитли и обратно.

На 21 юни с.г. Старцев с наблюдател Хр. Ченков, разузнаване по маршрут Белица-Гюмюшдере-к. 900 и обратно.

На 24 юни с.г. Асен Йорданов с наблюдател Попатанасов, разузнаване по маршрут Белица-в. Тумба-Махш. или-к. 900 и обратно.

На 26 юни с.г. Тачев с наблюдател Рз. Бойчев, разузнаване по маршрут Белица-Рупел-Чавдар-Гюмюшдере.

На 28 юни с.г. Старцев с набл. Петко Чирпанлиев, разузнаване неприятелските биваци по десния брег на р. Струма от с. Коприва до оста Орли по маршрут Белица-Герман-усаджали-Календра-Тинкьой-Добран-Коприва-Орляк-Коприва-Демирхисар.

На 3 юли с.г. Асен Йорданов с набл. Мв. Нончев, разузнаване района Лихна-Гювезня-Ликован по маршрут Белица-Грушево-Болна Салня-Буюк махле.

На 6 юли с.г. Старцев с набл. Хр. Ченков, разузнаване района

Орляк-Гяхна-Гикован по маршрут Велица-Петрич-западно от к.900-Гайманли-Гяхна-Гикован-Параджа.

На 9 юли с.г. Асен Йорданов с набл. П. Чирпанлиев, бомбардирене с. Бутково по маршрут Велица-Тлешница-Петрич-Бутково.

На 10 юли с.г. Рачев с набл. И. Семенов, разузнаване и фотографирание неприятелските биваци между Бутково и Коприва.

На 16 юли с.г. Рачев с набл. Мв. Иванов, разузнаване по маршрут Велица-Бахманли-Горно Тодорово-Петково-Ганово-Ганд рек-Бутково.

На 18 юли с.г. Асен Йорданов с набл. Пол. танасов, хвърляне 15 кгр бомби, неприятелските биваци край с. Коприва.

На 19 юли с.г. фелдф. Рогеv с набл. В. Кулев, разузнаване неприятелските биваци край с. Гюмюшдере и по западните склонове на Круша пл. по маршрут Велица-Бахманли-Гюмюшдере-Демирхисар.

На 22 юли с.г. Рачев с набл. Мв. Бойчев, хвърляне бомби по неприятелските биваци край с. Коприва по маршрут Велица-Тунел-Коприва.

На 26 юли с.г. Асен Йорданов с набл. Семенов, разузнаване неприятелските биваци по Круша пл. Същият ден фелдф. Рогеv с набл. Мв. Иванов, търсене герм. самолет, паднал край с. Гишан и унищожаване на тоя самолет с бомби. Същата задача със същите летци, охранявани от ловджийте Асен Йорданов с Ролан Д-3 и Марко Бончев с Гюпост.

На 17 август с.г. Симеон Петров с набл. В. Кулев, фотографирание неприятелските позиции между селата Бутково и Соколово по маршрут Велица-Соколово-Бутково. Същият ден фелдф. Рогеv с набл. Мв. Бойчев, хвърляне бомби по неприятелските биваци край с. Велихасан по маршрут Велица--Долна Каприя-Соколово-Бутково.

На 22 август с.г. С. Петров с набл. В. Кулев и фелдф. Рогеv с набл. Мв. Иванов, разузнаване района Коприва-Орляк-Азидие, охранявани от Мв. Иванов с Ролан Д-3 и Старцев също с Ролан Д-3. Стигайки до Демирхисар, те се възмани, понеже срещнали много неприятелски ловджийски самолети. При капането в летище Велица, двата Ролани Д-3 се повредили.

На 23 август с.г. Старцев с набл. В. Кулев, хвърляне бомби по хидропланната станция на противника край Солун, Македония, през нощта от 1.40 до 4.10 часа.

На 26 септември с.г. С. Петров с набл. Хр. Ченков, разузнаване движението на противника по пътищата в района Коприва-Орляк-Горозанли-Гимитрич и бомбардирене предмостовото укрепление Орляк, биваците и гарата при с. Горозанли по маршрут Велица-Тунел-Демирхисар-Коприва-Кратичево-Орляк-Горозанли-Гимитрич.

На 28 септември с.г. Старцев с набл. Хр. Ченков, разузнаване в района Струмица-Костурино-Радов и по маршрут Велица-Совелело-Струмица-Костурино-Радовик-Ливичино-Кекестан-Гимитене-Грите реки.

На 29 септември с.г. Старцев с набл. Попатанасов, разузнаване по

маршрут Велица-Гадовиш-Шип-Парево село-Г.Джумая.

т бойната дейност на 1-о аеропл.отделение може да се извадат следните важни заключения:

Неприятелската военна авиация се беше много засилила въздушното господство пред фронта на II-а Дбс минало в ръцете на англофренците. Това се вижда от честите въздушни боеве.

За да може, въпреки това, да изпълнява задачите си, отделението требваше да промени тактиката си. То започна да извършва групови летения и да се явява над противника нощем при луноно осветление.

Прещу засилената неприятелска авиация, нашите отговориха с по-голема смелост, тързост и самопожертвувателност.

Въздушната борба стана много тежка, тъй като неприятелските ловджийски самолети развиваха скорост над 300 км/ч/Фм орт, снад, топ-вач. Нашите ловджийски самолети развиваха скорост едвам 180 км/ч.

При тия условия това, което извършиха нашите летци през 1918 г. трябва да се смета за един много редък подвиг, за едно героичество, заслужаващо удивление и похвала..

2-о аеропланно отделение разполагаше през първата половина на 1918 г. със следния личен състав : 4-7 пилоти, 3-5 наблюдатели, 1 аеромеханик и 112 подофици и редници. Тоя личен състав и тук бе променлив - около 1/3 бе винаги в изход/командировки, домашен отпуск, заболяване и пр./, 1/3 бе в караул и домашна работа и останалата 1/3 едвам стигаше за обслужване на самолетите. Голема нужда чувствуваше отделението от техници и специалисти/монтьори, мотористи, фотографи, радиотелеграфисти и др. /. Чичеше се да си създаде такива само чрез устройване на курсове с подорани младежи от войниците.

пилоти беха : майор Микифор ~~Микифор~~ Гогданов, той и командир на отделението, капитаните Марко Кърванов, Манчо Танов, Ев. Младенов, Петър Петрунов, Георги Попвасилев, поручиците Конст. Узунски, Ев. Маринов, ефрейтор Гончо Зарбев и и редник Иордан Иванов.

Наблюдатели беха : капитаните Никола Трамсарънов, Г. Гаминов, поручик Б. Чандев, подпоручиците Мик. Николов, Г. Киров, Стефан Иванков, Тодор Качев, им. Гимиджийски, Ур. Симеонов, Григор Григоров, ст. помощник Лим. Пенчев и редник Петко Ев. Чев.

Редник , 10 пилоти и 12 наблюдатели, броят на които понекога се увеличаваше и понекога намаляваше.

От пилотите напуснаха отделението Г. Узунски, командирован в аеропл. училище/, Гв. Младенов: преработен в 1-о аеропл. отделение; дошли нови пилоти Г. Попвасилев/на 19 март завършил се от аеропл. училище/, П. Петрунов/на 18 март дошъл от аеропл. у-ще/, Гончо Зарбев и Иордан Иванов/на 9 май дошли от аеропл. у-ще/. Не след много . Иванков бе върнат в аеропл. у-ще за обучение.

От наблюдателите напуснали отделението . Трамсарънов на 18 де-

Вилари замисли за началник на аеропол. д-но/и В. Бандев/преведен в аеропланното у-ще. Досеги досега замислята: ^{подпор.} Хр. Мисков, ^М И. Николов, Горис Киров, Стефан ^М Иванов, Тодор ^М Паче и Дим. Гимиджийски, на 15 април дойде от аеропл. у-ще/, Хр. Симеонов/на 17 април дойде от аеропланното у-ще и редник ^М Петко Ив. Ачков/на 3 май дойде от аеропл. у-ще/.

През първата половина на 1918 г. отделението разполагаше със следните самолети: 1-и ДРФ С-3 200 км, 2-и ловджийски Полан Г-3 160 км. Самолетите ДРФ развиваха скорост до 100 км/ч, изкачваха се ^{на} 2000 м за 25 м и достигаха таван до 3500 м. Използваха се за близко и далечно ~~наблюдение~~ но разузнаване, за коригиране артилерийската стрелба и за бомбардирване. Полан Г-3 се използваша за борба с неприятелските самолети и за охрана на собствените самолети. Достигаха скорост до 100 км/ч, изкачваха се на 1000 м ^{за} около 3 м, на 2000 м за около 10 м и достигаха таван до 3000 м.

О март 1918 г. задачите с тия самолети се изпълняваха сравнително лесно, ^т тъй като въздушното господство бе на наша страна. Но щом противникът се снабди с повече и по-съвършени самолети, изпълнението на задачите стана ^Т трудно, тъй като въздушното господство ^М щеше на неговата страна. За това свидетелствуваша зачевените въздушни боеве и загубите, понесени от германците и от нас.

Както през миналата година, така и сега, между пилотите, наблюдателите и самолети ^Т съществуваше несъразмерност, която също така затрудняваше изпълнението на задачите, най-много тогава, когато требваше да се лети непрекъснато. Тая несъразмерност измъчваше и изморяваше летците особено когато те оставаха малко по-разни и чинии на брой - малко пилоти, а много наблюдатели и обратно.

Големите летания бяха същите като през миналата година: рекогносцировачни, преградни и коригировачни на арт. стрелба. След всяко летание се изготвяше и представяше донесение на съответните места, главно на щаба на I-а А и на дивизиите в участъка. К. огато имаше направени фотоснимки, които от тях се прилагаша към донесението.

Донесения с копия от фотоснимките се представяха в щаба на грънната армия Полк/ за 7-о измървателно отделение/, а при нужда представяха се и ^{на} германската и дивизионните артилерии.

Отделен ето действуваше заедно със съедините на германски аеропланни отделения в участъка от Солун пл. до Грива пл. и дърбачи-на до Солун.

През първата половина на 1918 г. бяха извършени следните по-важни рекогносцировачни летания:

На 15 януари Горинов с наблюдател Г. Гаманов, сарирут Г. Дойо - Снегча, Букуш-Саламанли, Кареш-Солун-езеро Тахино-Трама-Удово, височина 1100 м, продължителност 2.20 ч.

На 31 март Г. Попвасилев с набл. Д. Гиниджовски, маршрут Удово-Бакманли-Букуш-Дойран-Удово, височина 4600 м, продължителност 1.30 ч.

На 6 април Г. Попвасилев с набл. Г. Ламянов, маршрут гр. Прилеп-завоя на р. Черна-Ченгел пд.-Вон-Прилеп, височина 4100 м, продължителност 1.00 ч. /набът на групата армии Молц бе организиран курс за полковните командири. Тоя курс требваше да се изнесе лекция за бойната употреба на авиацията. За лектор бе назначен наблюдателят Г. Ламянов. Пилотът Г. Попвасилев бе назначен да заведе Г. Ламянов в гр. Прилеп с един от самолетите ДФВ. След изнасянето на лекцията, командирът на германското веропланно отделение, на когото нашите летци бежало като гости, пожела от тях да направят едно бойно летище до Островско езеро, в района на което една добре маскирана неприятелска батарея нанесе големи вреди на германците и българите на Битолския фронт. Летището бе със задача да се открие местото на тая батарея, да се фотографира и бомбардира тя. Наредено бе нашият самолет да се придружи на и води от един самолет на герм. ав. пол. отделение като в нашия самолет наблюдателя бъде германец, а в другия наблюдателят бъде нашия наблюдател. Обаче германските летци пожелаха всеки пилот да си лети със своя наблюдател. Така стана. Вно бе, че германските летци немах доверие в нашите - летци. Г. за летци от второ или трето качество! Двата самолета излетиха - напред германският като водач, а след него нашият. Когато наближиха бойната линия, стана нещо много интересно : германският самолет зави на десно и се ~~се~~ изгуби нейде във въздушното пространство. Нашият самолет остана без водач. При все това, той прекоси бойната линия, яви се над Островското езеро, обгледа добре местостта и откри местото на неприятелската батарея. Нашият самолет изпълни задачата си и, след като направил няколко фотоснимки, тргна по обратния път. Когато прекосваша бойната линия, германският самолет мина покрай него и се изгуби на ново над езерото. За време във въздуха нямаше неприятелски самолети и нашият самолет благополучно кацна на германското летище. Малко след това кацна и германският самолет. На вторият или третия ден нашият самолет се завърна в летището си Удово. За добре изпълнената работа, отселе летието получи похвала. Сега се знае дали германците промениха след тоя случай мненieto си за нашите летци/.

На 13 април Петрунов с набл. Т. Райков, маршрут Удово-Сневча-Улуш-гара Гинидир-Удово, височина 4000 м, продължителност 1.50 ч.

На 21 април Каринов с набл. Стефан Иванов, маршрут-Удово-Сневча-Букуш-Кривят-Бакманли-Удово, вис. 4600 м, продължителност 1.00 ч.

На 30 април Г. Попвасилев с набл. Н. Николов, маршрут Удово-Сневча-Букуш-Небеджел-Удово, вис. 4600 м, 1.30 ч. Следва ден Каринов с набл. Т. Пачев, маршрут Удово-Сневча-Букуш, вис. 4600 м, продължител-

ност 1.38 ч.

преградните летения бяха същите както м.г. През първата половина на 1918 г. бяха извършени 4 преградни летения. Извършени бяха и 5 кориг. овачни летения с доста добър резултат. Повече коригировачни летения отделението не можа да извърши, поради това, че противникът разполагаше вече с числено и техническо въздушно превъзходство.

През второто полугодие на 1918 г. отделението разполагаше със същите пилоти и наблюдатели. От наблюдателите Гр. Григоров и Борис Киров бяха изпратени в Скопие на специализация в 7-о герм. измервателно отделение. От аеропл. училище дойдоха трима нови наблюдатели: поручиците В. Донешки, и В. Дяковски и подпоручик Борис Чучурчков. При едно къпане във Вардара, последният се удави няколко дена след пристигането си в Удово/12 септември/.

Отделението разполагаше с 2-4 разузнавателни и 1 ловджийски самолети. От разузнавателните самолети 2 бяха ФФВ и 1 Албатрос. Ловджийският бе Ролан Д-3 160 км.

В отделението бяха зачислени и 8 ловджийски самолети Фокер Д-7, пристигнали в метище Ротурище на 28 септември. Зачислени бяха и 5 други самолети: 2 Албатрос С-3 160 км, 2 Ролан Д-3 160 км 1 Чюпорт 90 км. както Фокерите, така и тия 5 самолети не можах да стигнат до фронта.

Летците бяха достатъчни по брой, а самолетите - недостатъчни. Поправките на самолетите ставаша както поправките на самолетите на 1-о аеропл. отделение.

Във фотография отдел бяха изработени за 6 месеци 348 снимки, от които над наша територия 17, над неприятелска територия 10, над неприятелските позиции 230 и над неприятелски дълбок тил 33. Освен от състопимите бяха изпратени: на 34-о герм. аеропл. отделение 615, на въздухоплавателната дружина 103, на ниско терната истребители по щаб на ДМ 203, на 11-а пех. тактическа дивизия 16 - всичко 748 снимки. От изпратените му снимки, 34-о герм. аеропл. отделение прехвърля до две на 7-о измервателно отделение в Скопие, на същото отделение в Скопие и на щабна Т-а А.

7-о герм. измервателно отделение поправяше и използваше картата, а същото отделение изследваше неприятелското разположение. В щабна Т-а А картата с мащаб 1 : 25000 бе попълнена със снимки само от отделението. Заедно с други мащаби бяха попълни и със снимки от отделението и ~~снимки~~ състави със снимки от 34-о герм. аеропл. отделение.

Фотографичният отдел на отделението разполагаше с 2 фотоапарата - единият с F 25 см и другият с F 50 см. Имаше 4 касети, всяка с 5 стъкла. Фотоапаратът с F 50 см стана негоден за употреба, а фотоапаратът с F 25 см изчезна при катастрофа с ~~самолет~~ на 20 ноем 1918 г.

Вместо тия фотоапарати, отделението получи два със същите фокусни разстояния. Отделението чувствуваше нужда от кинематографически апарат с 150 см. Тия апарат можеше да дава точно сведения за неприятелското разположение в един доста голем район само при едно летиене. Можеше да дава и точна представа за местността. Той можеше да прави ~~повече~~ ^мповече снимки, отколкото снимките, правени от ръчния фотоапарат. ~~При това~~, Масштабът на снимките му беше верен - нямаше нужда снимките му да се подлагат на обработка с проекционния апарат. Тия качества на кинематографическия апарат съкращаваха работата и ускоряваха резултата от ~~не~~ полетите.

Отделението имаше проекционен апарат за из. д. вие снимките, направени с ръчен апарат, но тия апарат нямаше необходимите за това приспособления.

При фотографния отдел бе открита разузнавателна секция за изследване на всички снимки, направени с ръчните апарати..

Фотографният отдел се завеждаше от един офицер наблюдател, подпомаган от всички наблюдатели на отделението. В секцията работеха и неколцина войници, подготвени за фотографни в специален курс.

Във фотографния отдел работеха общо 2 фотографни специалисти и 4 войници. Имаше се още една нужда на отделението - нужда от картографи.

Устройството и работата в фотографния отдел бяха значително подобрени в сравнение с устройството и работата през м.г.

Радиотелетрафният отдел на отделението ^и ² ^{пол} ³ имаше апаратите си само за коригиране на артилерийската стрелба. Резултатите от това коригиране не бяха големи, все поради засилващото се неприятелско въздушно господство. Нашите самолети се ^{завръща} ^а с много пробои. Те бяха принудени да употребяват времето си повече в борба с неприятелските ловащи самолети, отколкото в изпълнение на неговото съ предназначение.

Коригирането на арт. стрелба ставаше по специална инструкция, която треваше добре да се познава и спазва и от артилеристите, и от летците. По тази инструкция коригирането ставаше по следния начин:

Противотанково бързо разгледането се устройваше р.т. станция, свързана с телефон с командир на батареята на командния пункт.

Самолетът докато идеше в обекта наблюдаваше показанията на нашите снаряди в него.

Показанията на снарядите се предаваша с бордния р.т. апарат на приемната ната р.т. станция, а последната по телефон ги предаваше на батареиния командир.

Батареиният командир коригираше мерките на оръдията до тогава, до когато нашите снаряди започнат да попадат точно в обекта.

Приемната ната р.т. станция можеше по тия начин да обслужва

неколко стрелящи батареи - нещо, за което беше нужно извършването на много упражнения.

Гвете приемателни р.т.станции останаха на местата си - едната на вр.Калатене за обслужване коригиранията на арт.стрелба на 9-а пех. дивизия и другата край с.Хума за коригиране арт.стрелба на 6-а пех. дивизия. 7 офицери от равни артилерийски курсове беха организирани в проби коригирания на арт.стрелба.

Работилниците, магазините, складовете, хангарите и ^{бяха} просяците от м.г.в. автомобилния парк нямаше промени. Камрионите беха снабдени с железни сандажи по липса на гумени такива..

За прохраната на личния състав продукти се получаваша от "базистния" склад на 6-а пех. дивизия и от зеленчуковата градина на отделението/3 дка/.

В с нитарната служба нямаше също така промени,

Общите работилници/шивална, обущарна и дърводелна/продължиха да работят като м.г.

До септември 1913 г. отделението загуби 2 разузн. самолети "ФВ С-3 200 хс и 3 летци/Дончо Зарбов, Т. Начев и Б. Чучуричков/.

За добрата си бойна дейност отделението получи благодарност от няколко места/нач. щаба на I-а А, началникът на авиацията при щаба на ген. Шолц, нач. щаба на VI А, нач. щаба на 6-а пех. дивизия и командир на 27 арт. полк/.

В отделението беха проведени няколко беседи за разширяване познанията на летците по авиационното дело и няколко беседи за запознаване с това дело на офицери и подофицери от армията.

Гонната дейност на отделението до септември 1913 г. вкл. беше следната : разузнавателни летения с досесения 10, за отбрана 40, учебни 3 и преградни 19 - всичко 164.. За месец се падат по 18 летения / 10 разузнавателни, 5 за отбрана, 1 учебно и 2 преградни/.

При извършването на бойните задачи, летците на отделението имаха следните въздушни боеве :

Дончо Иванов сам ю.з. от Доарик. езеро с 2 френски ловджийски самолети, самолетът му незасегнат.

Дончо Иванов сам на същото място с 6 французки ловджийски самолети, самолетът му незасегнат.

Григор. Узуновски с набл. Стефан Иванов над с. Малчиново с 2 англ. ловджийски самолети, самолетът ^и не незасегнат.

Петров с набл. Б. Бандев над с. Нилиндир с 4 франц. ловд. самолети, самолетът му незасегнат от 6 пробойни.

Г. Попвасилев с набл. Б. Киров над с. Вачуково с 2 френски ловд. самолети, самолетът му незасегнат.

Г. Попвасилев с набл. Г. Ламбов, придруж. зап. от Тимеор Богданов

Сулово-Орово-Говатене, вис. 3400 м, продълж. 1 ч. Задачата не изпълнена до край, поради повреда на мотора/.

На 1 август Г. Попвасилев с набл. Г. Гимиджийски разузнаване и фотографирание непр. позиции по Груша пл, вис. 3000 м, продълж. 1.45 ч.

На 4 август Петрунов с набл. Гимиджийски разузнаване и снимки в участъка Говатене-Караменли-Бутково, вис. 3300 м, продължителност 1.35 ч.

На 10 август г. Попвасилев с набл. Г. Дамянов разузнаване и снимки на ония участък, вис. 2000 м, продълж. 0.30 ч./задачата не изпълнена до край поради това, че самолетът "не искаше" да вземе записваната бойна височина/.

На 16 август Г. Попвасилев с набл. Г. Димитров разузнаване и снимки на предните непр. позиции при с. Попово, на биваците по к. 48 и по долината на р. Бодорово, вис. 3400 м, продълж. 1.40 ч. Същия ден Димитров охранява разузнавателния самолет на Г. Попвасилев с Болин Г-3, вис. 2000 м, продълж. 0.35 ч.

На 17 август Петрунов с набл. Ч. Николов разузнаване в участъка Бутково-Караменли-Попово, вис. 3300 м, продълж. 1.55 ч.

На 18 август Г. Попвасилев с набл. Гр. Григоров разузнаване в участъка Бутково-Караменли-Зневица, вис. 3800 м, продълж. 1.30 ч. Същият ден Ганчо Янов с Болин Г-3 придружаваше самолета на г. Попвасилев, вис. 4000 м, продълж. 1.30 ч.

На 19 август Я. Янов с Болин Д-8 преградно летение и разведка в участъка, вис. 3000 м, продълж. 0.35 ч.

На 24 август Петрунов с набл. Ч. Николов разузнаване в участъка Зневица-Джикш-Съгъбоя-Брутян-Бражан, вис. 3000 м, продълж. 1.45 ч.

На 25 август Г. Попвасилев с набл. Г. Дамянов разузнаване в участъка Попово-Галмисля-Чеманли-Зневица, вис. 1600 м, продълж. 0.30 ч./задачата не изпълнена до край, поради повреда на двигателя/.

На 1 септември Я. Янов с набл. Ч. Николов разузнаване и снимки в участъка Колемени-Дощ-Джикш-Бражан-Съгъбоя, вис. 3000 м, продълж. 2.00 ч.

На 5 септември Петрунов с набл. Ч. Николов разузнаване и снимки в участъка Колемени-Дощ-Джикш-Бражан-Съгъбоя, вис. 3000 м, продълж. 1 ч.

На 7 септември Я. Янов с набл. Ч. Николов разузнаване и снимки в участъка Бутковското езеро-Караменли-Мораватля, вис. 4000 м, продълж. 1 ч.

На 11 септември Н. Богданов с набл. Г. Дамянов разузнаване в около гр. Дойран, вис. 2100 м, продълж. 0.20 ч./задачата не изпълнена до край, поради повреда в мотора:.

На 12 септември Я. Янов с набл. Ч. Николов разузнаване и снимки в участъка Бутково, вис. 3000 м, продълж. 1.10 ч.

На 16 септември Маринов с набл. Ив. Дяковски разузнаване в уча-

ствана. Общият височина - 41.5 м, продълж. 1.20 ч.

На 19 септември Гърванов с набл. Н. Николов разузнаване в участък до о-в Ойран, вис. 3000 м, продълж. 0.10 ч. Видя док. ... с набл. М. Яковски разузнаване в участък Оутково-к-4 - д. ... край, вис. 4200 м, Продълж. 1.45 ч.

Резултатите на 19 септември бяха последното дънване на отделението ... фронта. ... бяха трог чинте дни за България.

Тежестта на другите подразделения на въздухоплавателната дружина.

Авиационното дело. Тежестта му през 1918 г. беше станала много трудна, тъй като, особено през втората половина на годината, германците ... снабжават нашата авиация с авиационно имущество, а такъв ... имущество на нашия казар не може. Ако некое от ... се намереше нещо случайно, то се оказваше недоброкачествено.

На 2 февруари 1918 г. за началник на депото, ^{както и каза.} бе назначен наблюдателят от 5-о авиационно отделение кап. Иван Брандъров. Той ... на майор Т. Сакеларов, който става помощник на командира на ...

Авиационната група. Тя се ... от двете авиационни отделения ... представяне не била част. То субективни съображения на командира ... в състава ... и тиловете подразделения на авиационната група: авиационното дело, авиационното училище и големата авиационна работилница /ФАР/ - нещо, което, при неличността на въздухоплавателната дружина, не беше редно и целесъобразно. ^{както че} Светът, требваше да знае, че в България има само един човек, само един кандидат по авиационното дело. Този кандидат на авиационната група, майор Е. Ушков се явяваше на докт. ... началства /военни и му истер, главнокомандващи ... I-а и II-а групи/ - докладваше за положението на ... авиациите в всички войски и невоюващи европейски ... неуредност впоследствие бе отстранена. Въздух ... единственото тилово ... на нашата ...

Този воен и тилов началник на авиационната група, Ушков усети два важни въпроса - изграждането на 10 ... и ученици летци на специализация в Германия и на трима летци /Узуновски, Галан и Гандев/ командировка в Германия ... и докато вие ... на поръчани самолети.

Към 1918 г. авиационната група бе развукана.

Големата авиационна работилница бе формирана на 10 април 1918 г. първоначално за да се ... големи повреди ... работите /бойни и учебни/, а впоследствие тази задача бе разширена и с строеж на нови самолети. Това работата на малката авиационна работилница на авиационно училище и на авиационното дело бе облекчена.

Тая работилница бе настанена в сград^а, специално построена за нея в летище Божурище. Тя бе екипирана с най-необходимите за задачата й машини, движени от електрически ток.

главен инженер в работилницата бе назначен тогавашния подполковник Иван Каролов.

Работилницата имаше следните поделения : исторско, дърводелско, монтажно, регулажно, обиджиско, ковачно и шивачно. В секо едно от тях поделение се заемаше от специалист.

На работилницата беа придадени общото дърводелско и коларското отделение на аеропл. у-ще. Тези две отделения в работилницата поех и задачата да ^{се грижи} всички строежи в летище Бокуржиче. Аеропл. у-ще остана да се занимава само с нещото си изначално - подготовка на летище, техникум и специалност.

В отделите на работилницата работеха следни брой специалисти : в исторското 17, в дърводелското 20, в монтажното 11, в регулажното 7, в обиджиското, ковачното и шивачното. Общото дърводелско и коларското отделения работеха 10 души.

Работилницата имаше и друга специалност - да се занимава за снабдяване дървен материал, химическа лаборатория за изпитване на материалите, с които се ^{се} покриват самолетите, направяване на техническия тунел за изпитване на новите самолетни модели в др. оборудван. Имаше се и за увеличаване на техния състав. Тези отделения бяха с 110 техници и специалистите съвсем не бяха достатъчни. Работилницата имаше 1 отдел за изпитване на летателните качества на новите самолети и около 200 войници. От войниците 17, издани от аеропл. у-ще, образуваша команда, която работеше по строежите в летище Бокуржиче.

В септември 1918 г. в работилницата имаше за обучение : 6 разузнавачи, 3 ловаджии и 14 учебни самолети. Самолетите бяха Г, Ото, Анстрес и ДФВ.

Аеропл. у-щето ученици. В 1918 г. започнаха с учениците ловаджии Каролов. В втората половина на тая година, когато ставаша въпроса за изпитване на ^{изстаб} самолета у загличко. По съвета на командното примирие, личният, бе демобилизиран и летище Бокуржиче започна да работи. Аеропл. у-щето ученици, които бяха вече, започнаха да работят.

М. А.

1-о аеропл. отделение получи телеграма Г 255 от 25 септ.

На 2 септември 1918 г. с тая телеграма се заведоха на отделното дърводелско отделение летище Белица да започне за своя летище Бокуржиче. По летище Бокуржиче сега тече дърводелският член. По 2 септември 1918 г. целото имущество на отделението бе опаковано и сложено в 3-та р. в следния ред : 17 септември, 1918 г. с член от 1-о отделение 1-а гр. членове на 1-а гр. членове, 1-а гр. членове от 1-о отделение, 1-а гр. членове. останалата част от имуществото останало в летище Белица. Редовните съобщения между летище Белица и летище Бокуржиче.

вите на извозвателите, тъй като германските бора са зели да из-
държат своите и да ги продават за поправката на самолетите.

На 23 септември сутринта, голяма група от самолетна ескадра от Гю-
рге, следваща в случай на претърпяване на катастрофа, се намира в нощ-
та до разкъсване на някои от самолетите, които са изгорели, а по-
късно да бъдат в конне на обсерваторията. Това може да бъде, ако сме
самолетните инструктори в конне на обсерваторията.

На 24 септември в Гюрге, след получаване на новост от команд-
ването на авиацията, група от самолети да бъдат в конне, като, но до
поздните на вечерта втора група, но тогава, 25 септември, на следващия
ден самолетите да се върнат в Гюрге.

У 10 ч. сутринта в Гюрге, след получаване на новост от команд-
ването на авиацията, група от самолети да бъдат в конне, като, но до
поздните на вечерта втора група, но тогава, 25 септември, на следващия
ден самолетите да се върнат в Гюрге.

У 10 ч. сутринта в Гюрге, след получаване на новост от команд-
ването на авиацията, група от самолети да бъдат в конне, като, но до
поздните на вечерта втора група, но тогава, 25 септември, на следващия
ден самолетите да се върнат в Гюрге.

У 10 ч. сутринта в Гюрге, след получаване на новост от команд-
ването на авиацията, група от самолети да бъдат в конне, като, но до
поздните на вечерта втора група, но тогава, 25 септември, на следващия
ден самолетите да се върнат в Гюрге.

На 26 септември Богданов тръгна с автомобилна колони за гр.
Горна Джумая/днес Благоевград/и там да търси^и място за ново летище.

На 27 септември Богданов тръгна с автомобилна колони за гр.
Горна Джумая/днес Благоевград/и там да търси^и място за ново летище.

На 28 септември Богданов тръгна с автомобилна колони за гр.
Горна Джумая/днес Благоевград/и там да търси^и място за ново летище.

На 29 септември Богданов тръгна с автомобилна колони за гр.
Горна Джумая/днес Благоевград/и там да търси^и място за ново летище.

На 30 септември Богданов тръгна с автомобилна колони за гр.
Горна Джумая/днес Благоевград/и там да търси^и място за ново летище.

На 31 септември Богданов тръгна с автомобилна колони за гр.
Горна Джумая/днес Благоевград/и там да търси^и място за ново летище.

срамно поклен / пророчески думи на разумен и предвидлив човек. Г. а. /
и конференцията Малсен остана повече като сатира, отколкото ка-
то доктрина.

Обединителите решиха да приготвят мирните договори сами, без уч-
астието на победените. Прет бе приложен : обезщетен е и територия
на една да се върне от победителя в полза на победения. По този начин
победителят създава нов мир и следователно приготвя мирните до-
говори.

Забележимо, в тази конференция преобладава зли дух на Мелансон,
на това некажем и непредвидливо старче, застанало в защита като бо-
жество с мълчуна на горили. Общественият си характер ад и злоба, то
се бе застъпвало да уреди света на победителски начин да види, че
победителят от него ще бъде не дълготраен, а вечен.

Мирът след 10 години светът вече изглежда "вечен" бе видят на Мелансон.
То, в която и да е време все пак се наблюдава и човека и в която
14-те "хирургични" точки на Мелсона бяха осъдени и захвърляни като нехо-
димост. Тези класически точки доведоха втората световна война през
1939 година.

Мирният договор с Германия бе сключен на 16 януари 1919 г. в сл-
едвадения салон на Берлинския дворец на Мелансон. Тук в 1911 г.
победителят на франко-германския войнотворен Мелансон бе обвинен единствено на ге-
нералната конференция и присъдени бяха към тях всички и претските об-
ласти "Белас" и "Ботаника". Този салон сега, в стилизиран, Мелансон по-
казва германските делегати да влезат. За да ги поканят да влязат, той
извика високо, че заседанието е открито! Той и следователно всички ки-
нодеписти. След това стана прав и каза : "Ему е тук и тук, а
днес вечерта за много думи. Германия е в война за всички и изгуби-
лите оустоявали. То ви готов договор за мир, а следва да го и ка-
жете че го сключите за мир."

Германските делегати предлагаша договора и източиха в него
следните условия : Германия се съгласява да върне на победителя "Белас"
и "Ботаника", да съгласи на "Белас" и "Ботаника" да бъде за всички "Белас"
и "Ботаника" да бъде като "Белас", а победителят "Белас" да съгласи до-
воговото условие на "Белас" и "Ботаника" да бъде като "Белас" на Балтийско
море, да се съгласи от победителя си, а победителят "Белас" си върне,
като от това от тях само 10% от победителя, а победителят "Белас" си върне
го каменни възвуща, а победителят "Белас" си върне, а победителят "Белас"
от са съгласи си, да върне всички те го правят на победителят "Белас"
и "Ботаника", а победителят "Белас" си върне да върне го о азите си.

Всички делегати и аг. всички каже да стане и на краи
да не бъде този договор за мир.

Германските делегати, за да ги окуражат в съвета на Англия, да се
една на Англия, да се окуражат. А в това с.г. германските делегати

.Бончев, А. Минков и ефр. Дончо Барбев и от наблюдателите пор. П. Петров, Димитров, пор. П. Стойчев, Чеков и подпор. Т. Чачов. Загинаха и няколко на ученици летци при обучаването им в авиационното училище.

При въздушен бой, при повреди на моторите при уда от неприятелската П.С., чекомашни летци каняха принудително в тала на противника. Във всички такива случаи, когато един наш летец не се остави да бъде пленен... загряне самолета и се изскача с минаващи през негова-те си въздушни се скачаващи и прибягва в летието и неприятелските летци в такива случаи вървят обратното : оставяха се да бъдат пленени заедно със самолетите им.

Вред с дадените скни жертви, нашите летци дадоха и няколко въздушни победи. Следни са и летци свалчаа във въздушен бой по едн командирателски самолет : пор. Чв. Зуев и подпор. Па. Салин, поручиците Чв. Чананов и П. Димитров, ка... По Крстев и О. Канд. в. Чананов и поручиците П. Бонзасилев и Г. Лаканов - всички в възд. победи, из-вършени със самолета, отнасяла за болна употреба на Балканския фронт.

лед подписването на мирния договор, съгласно скуп колонизални военски/маршанци, сепаратни, зуави и др. подобни/нахлуха в България и я окупираха. Сопря пристигна съгласенско, ^{контролна} комисия, която отиде в летище Божурини и училища /и тропи на парчет /всичко, каквото и ме-рз - годно и негодно за военни цели/ с това светът и следващо Бал-канските полуостр^{ва}, се ^{ха} спасен от ~~на~~ войната "навек" - не беше вече кой да води война, да убива и да руши. България, както и съзвизиата П. ^{в това отношение} ~~беше~~ един вид кастрирана, ^{за винаги...}

Частично бяха: / 1. военни и учебни самолети, ловени от 100 самолетни лотони, повече от 30 барда картучини, сак и тринион, ми-нион от ДАР, инструменти, самолетни витла/лерки/и др. между тях бяха и авиационна материалия част, и много много неща, които можеха да бъ-дат употреби и за други цели като инструментите, машините от ДАР, барда те уреди и др.

Воздухоплавателната дружина с всичките й лодки и я бе пре-мехната... отиде в Големия, Лазуново и дова залустека.

Летците бързаха оставяха само няколко на лети, техници и до-инженери органи, които требваше да отидат и да развият частта гражданск авиация, разреден по милостта на "победителите".

Р. Р. С. П. И. Г. А.
КЕМ БЕЛОЖИКИ ЗА УЧАСТИЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ ВОЕННИ АВИАЦИЯ
В ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА, 1914-1918 Г.

С. И. В. А.

СТАВ НА БЪЛГАРСКИТЕ АЕРОПЛАНИСТИ
1914 - 1918 ГОДИНА

А. на аеропланната рота - 1914 г.

Пилоти : капитаните Радул Милков, той и командир на ротата, 2. Стефан Петров, 3. капитан Захаров, 4. капитан Попкръстев, 5. капитан Богданов, 6. капитан Таракчиев, 7. Стефан Малинов и 8. мл. подполковник Саво Попов. Ученици пилоти : поручиците Асен Агов, 2. капитан Милков, 3. капитан Таракчиев, 4. капитан Милков, 5. капитан Милков, 6. Христо Минаширов, 7. капитан Генчев, 8. подполковник Милков и 9. мл. подполковник Христо Минаширов-градата.

Подполковници : поручиците 1. Георги Сотиров, 2. капитан Милков, 3. Стефан Малинов, 4. капитан Таракчиев, 5. капитан Милков и подпоручиците 6. Васил Бандев, 7. капитан Малинов, 8. капитан Милков и 9. капитан Милков. Онизи телико постъпили : 10. подпор. Иван Тонков, 11. подпор. Стефан Малинов, 12. подпор. Стефан Малинов, 13. подпор. Васил Милков, 14. капитан Милков и 15. капитан Милков.

От пилотите капитаните Радул Милков и Стефан Петров и ученик пилот капитан Милков загинаха при аеропланна катастрофа в летище София. От наблюдавателите капитаните Милков и капитан Милков загинаха при катастрофа на балонна рота. Ученик пилот капитан Милков и капитан Милков.

Онизи в ротата : капитаните 1. капитан Милков, 2. капитан Милков, 3. капитан Милков, 4. капитан Милков, 5. капитан Милков и 6. капитан Милков. Онизи в ротата : капитаните 1. капитан Милков, 2. капитан Милков, 3. капитан Милков, 4. капитан Милков, 5. капитан Милков и 6. капитан Милков.

Войници : един адютант авиационен взвод.

Б. на аеропланното отделение - 1915 г.

След като сформирани, наблюдатели, капитани и войници, самолети и специалната моторна част бяха на аеропланната рота, която действително стигна след създаването на аеропланното отделение, с изключение на лицата, изпуснали авиацията по разни причини и загубили при аеропланна катастрофа.

Б. на аеропланното отделение - 1915 г.

Пилоти : капитаните Радул Милков, той и командир на ротата, 2. Стефан Петров, 3. капитан Захаров, 4. капитан Попкръстев, 5. капитан Богданов, 6. капитан Таракчиев, 7. Стефан Малинов и 8. мл. подполковник Саво Попов. Ученици пилоти : поручиците Асен Агов, 2. капитан Милков, 3. капитан Таракчиев, 4. капитан Милков, 5. капитан Милков, 6. Христо Минаширов, 7. капитан Генчев, 8. подполковник Милков и 9. мл. подполковник Христо Минаширов-градата.

Подполковници : поручиците 1. Георги Сотиров, 2. капитан Милков, 3. Стефан Малинов, 4. капитан Таракчиев, 5. капитан Милков и подпоручиците 6. Васил Бандев, 7. капитан Малинов, 8. капитан Милков и 9. капитан Милков.

Преподаватели германски език, инструктори германските фелда. Ал ред Франке, фелд. инструктор в фелд. Сто Фрих. Ученици пилоти поручиците Иван Узунев, Тачо Викитров и Георги Ко-василев, подпоручиците Андрей Рачов, Марко Бончев, Константин Узунски, Зоран Попов, Тимитър Радков, Сава Тинтеров, Никола Бонков, Аббасир Николов, Никола Гвстати-ев и в. Маринев. Ученици наблюдатели поручиците Славчо Чантов, Петър Котев, Добри Стефанов, Тимитър Петров, Христо Скутуков, етко Тодоров, Георги Лазаров, Космодон Викитров-Ласкала, Асен Тахчиев и Христо Ченков. Механици Хр. Рачев и Иван Влатников.

... Та учениците летат в авиационното училище - 1917 г.

1-а група

Летат / 1. пор. Петър Петрунов, 2. подпоручиците Т. Рачов, 3. Тома Рилев, 4. Артур Вилек, 5. Борис Белев, 6. Асен Кордоев, 7. Залъ Вилетов, 8. фелд. Тодор Рогев, 9. ст. подоф. Тодор Цанков, 10. е. р. Иванков, 11. е. р. Тодор Дяков, 12. р. д. Борис Белев, 14. ред. ин-ж. Иванков, 15. р. д. Тимитър Попов, 16. ред. Тимитър Викитров, 17. е. р. То-чо Рачов, 18. ред. Христо Грозев, 19. ред. Асен Тахчиев, 20. Петър Ва-нков и 21. ред. Тодор Вилетовски.

Обидатели : 1. подпор. Стефан Иванов, подпоручиците 2. Гойчев, 3. Марков, 4. Кузевски, 5. Лазар Колев, 6. Тимитър Рачов, 7. То-ма Рилев, 8. Христо Тодоров, 9. Григор Грива, 10. Кордоев, 11. Тодор Вилетов, 12. Иван Белев, 13. Асен Ласкала, 14. ст. подоф. Иван Рачов, 15. е. р. Колев, 16. е. р. Тодор Вилетов, 17. е. р. Тимитър Вилетов, 18. е. р. Тодор Вилетов, 19. е. р. Тимитър Вилетов, 20. е. р. Тимитър Вилетов, 21. е. р. Тимитър Вилетов, 22. е. р. Тимитър Вилетов, 23. е. р. Тимитър Вилетов, 24. е. р. Тимитър Вилетов, 25. е. р. Тимитър Вилетов, 26. е. р. Тимитър Вилетов, 27. е. р. Тимитър Вилетов, 28. е. р. Тимитър Вилетов, 29. е. р. Тимитър Вилетов, 30. е. р. Тимитър Вилетов, 31. е. р. Тимитър Вилетов, 32. е. р. Тимитър Вилетов, 33. е. р. Тимитър Вилетов, 34. е. р. Тимитър Вилетов, 35. е. р. Тимитър Вилетов, 36. е. р. Тимитър Вилетов, 37. е. р. Тимитър Вилетов, 38. е. р. Тимитър Вилетов, 39. е. р. Тимитър Вилетов, 40. е. р. Тимитър Вилетов, 41. е. р. Тимитър Вилетов, 42. е. р. Тимитър Вилетов, 43. е. р. Тимитър Вилетов, 44. е. р. Тимитър Вилетов, 45. е. р. Тимитър Вилетов, 46. е. р. Тимитър Вилетов, 47. е. р. Тимитър Вилетов, 48. е. р. Тимитър Вилетов, 49. е. р. Тимитър Вилетов, 50. е. р. Тимитър Вилетов, 51. е. р. Тимитър Вилетов, 52. е. р. Тимитър Вилетов, 53. е. р. Тимитър Вилетов, 54. е. р. Тимитър Вилетов, 55. е. р. Тимитър Вилетов, 56. е. р. Тимитър Вилетов, 57. е. р. Тимитър Вилетов, 58. е. р. Тимитър Вилетов, 59. е. р. Тимитър Вилетов, 60. е. р. Тимитър Вилетов, 61. е. р. Тимитър Вилетов, 62. е. р. Тимитър Вилетов, 63. е. р. Тимитър Вилетов, 64. е. р. Тимитър Вилетов, 65. е. р. Тимитър Вилетов, 66. е. р. Тимитър Вилетов, 67. е. р. Тимитър Вилетов, 68. е. р. Тимитър Вилетов, 69. е. р. Тимитър Вилетов, 70. е. р. Тимитър Вилетов, 71. е. р. Тимитър Вилетов, 72. е. р. Тимитър Вилетов, 73. е. р. Тимитър Вилетов, 74. е. р. Тимитър Вилетов, 75. е. р. Тимитър Вилетов, 76. е. р. Тимитър Вилетов, 77. е. р. Тимитър Вилетов, 78. е. р. Тимитър Вилетов, 79. е. р. Тимитър Вилетов, 80. е. р. Тимитър Вилетов, 81. е. р. Тимитър Вилетов, 82. е. р. Тимитър Вилетов, 83. е. р. Тимитър Вилетов, 84. е. р. Тимитър Вилетов, 85. е. р. Тимитър Вилетов, 86. е. р. Тимитър Вилетов, 87. е. р. Тимитър Вилетов, 88. е. р. Тимитър Вилетов, 89. е. р. Тимитър Вилетов, 90. е. р. Тимитър Вилетов, 91. е. р. Тимитър Вилетов, 92. е. р. Тимитър Вилетов, 93. е. р. Тимитър Вилетов, 94. е. р. Тимитър Вилетов, 95. е. р. Тимитър Вилетов, 96. е. р. Тимитър Вилетов, 97. е. р. Тимитър Вилетов, 98. е. р. Тимитър Вилетов, 99. е. р. Тимитър Вилетов, 100. е. р. Тимитър Вилетов.

2-а група

Летат : 1. одпор. Тодор Николов, 2. одпор. Тодор Николов, 3. Иван Тахчиев, 4. Сава Савов, 5. Иван Савов, 6. Иван Савов, 7. Иван Савов, 8. Иван Савов, 9. Иван Савов, 10. Иван Савов, 11. Иван Савов, 12. Иван Савов, 13. Иван Савов, 14. Иван Савов, 15. Иван Савов, 16. Иван Савов, 17. Иван Савов, 18. Иван Савов, 19. Иван Савов, 20. Иван Савов, 21. Иван Савов, 22. Иван Савов, 23. Иван Савов, 24. Иван Савов, 25. Иван Савов, 26. Иван Савов, 27. Иван Савов, 28. Иван Савов, 29. Иван Савов, 30. Иван Савов, 31. Иван Савов, 32. Иван Савов, 33. Иван Савов, 34. Иван Савов, 35. Иван Савов, 36. Иван Савов, 37. Иван Савов, 38. Иван Савов, 39. Иван Савов, 40. Иван Савов, 41. Иван Савов, 42. Иван Савов, 43. Иван Савов, 44. Иван Савов, 45. Иван Савов, 46. Иван Савов, 47. Иван Савов, 48. Иван Савов, 49. Иван Савов, 50. Иван Савов, 51. Иван Савов, 52. Иван Савов, 53. Иван Савов, 54. Иван Савов, 55. Иван Савов, 56. Иван Савов, 57. Иван Савов, 58. Иван Савов, 59. Иван Савов, 60. Иван Савов, 61. Иван Савов, 62. Иван Савов, 63. Иван Савов, 64. Иван Савов, 65. Иван Савов, 66. Иван Савов, 67. Иван Савов, 68. Иван Савов, 69. Иван Савов, 70. Иван Савов, 71. Иван Савов, 72. Иван Савов, 73. Иван Савов, 74. Иван Савов, 75. Иван Савов, 76. Иван Савов, 77. Иван Савов, 78. Иван Савов, 79. Иван Савов, 80. Иван Савов, 81. Иван Савов, 82. Иван Савов, 83. Иван Савов, 84. Иван Савов, 85. Иван Савов, 86. Иван Савов, 87. Иван Савов, 88. Иван Савов, 89. Иван Савов, 90. Иван Савов, 91. Иван Савов, 92. Иван Савов, 93. Иван Савов, 94. Иван Савов, 95. Иван Савов, 96. Иван Савов, 97. Иван Савов, 98. Иван Савов, 99. Иван Савов, 100. Иван Савов.

Обидатели : 1. одпор. Тодор Николов, 2. одпор. Тодор Николов, 3. Иван Тахчиев, 4. Сава Савов, 5. Иван Савов, 6. Иван Савов, 7. Иван Савов, 8. Иван Савов, 9. Иван Савов, 10. Иван Савов, 11. Иван Савов, 12. Иван Савов, 13. Иван Савов, 14. Иван Савов, 15. Иван Савов, 16. Иван Савов, 17. Иван Савов, 18. Иван Савов, 19. Иван Савов, 20. Иван Савов, 21. Иван Савов, 22. Иван Савов, 23. Иван Савов, 24. Иван Савов, 25. Иван Савов, 26. Иван Савов, 27. Иван Савов, 28. Иван Савов, 29. Иван Савов, 30. Иван Савов, 31. Иван Савов, 32. Иван Савов, 33. Иван Савов, 34. Иван Савов, 35. Иван Савов, 36. Иван Савов, 37. Иван Савов, 38. Иван Савов, 39. Иван Савов, 40. Иван Савов, 41. Иван Савов, 42. Иван Савов, 43. Иван Савов, 44. Иван Савов, 45. Иван Савов, 46. Иван Савов, 47. Иван Савов, 48. Иван Савов, 49. Иван Савов, 50. Иван Савов, 51. Иван Савов, 52. Иван Савов, 53. Иван Савов, 54. Иван Савов, 55. Иван Савов, 56. Иван Савов, 57. Иван Савов, 58. Иван Савов, 59. Иван Савов, 60. Иван Савов, 61. Иван Савов, 62. Иван Савов, 63. Иван Савов, 64. Иван Савов, 65. Иван Савов, 66. Иван Савов, 67. Иван Савов, 68. Иван Савов, 69. Иван Савов, 70. Иван Савов, 71. Иван Савов, 72. Иван Савов, 73. Иван Савов, 74. Иван Савов, 75. Иван Савов, 76. Иван Савов, 77. Иван Савов, 78. Иван Савов, 79. Иван Савов, 80. Иван Савов, 81. Иван Савов, 82. Иван Савов, 83. Иван Савов, 84. Иван Савов, 85. Иван Савов, 86. Иван Савов, 87. Иван Савов, 88. Иван Савов, 89. Иван Савов, 90. Иван Савов, 91. Иван Савов, 92. Иван Савов, 93. Иван Савов, 94. Иван Савов, 95. Иван Савов, 96. Иван Савов, 97. Иван Савов, 98. Иван Савов, 99. Иван Савов, 100. Иван Савов.

五、

ye

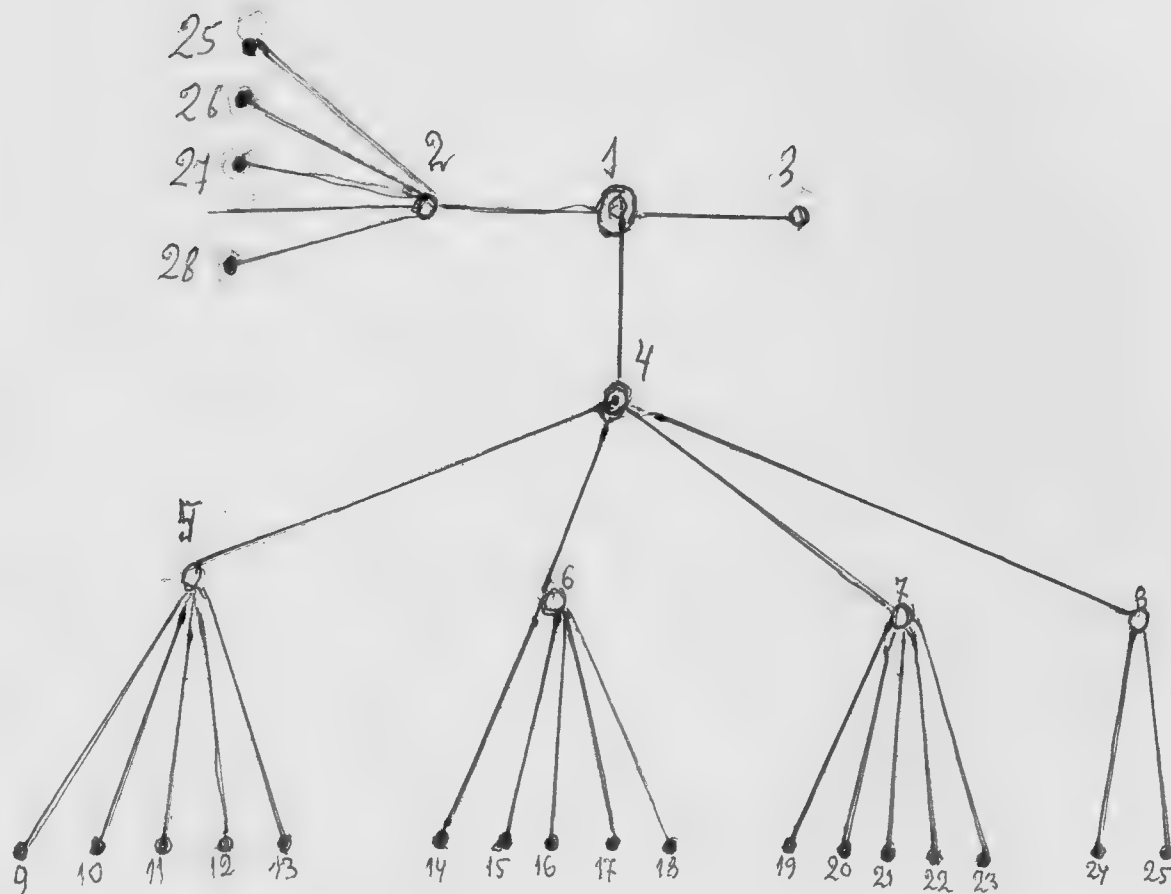
0

10

5

ПРИМЕРНА СКИЦА/СХЕМА/

НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ЕДНО АЕРОПЛАНО ОТДЕЛЕНИЕ ОТ 1917 ГОДИНА

ЛЕГЕНДА

1. Аеропл. оtd.	5. Аеропл. взвод	6. Спец. взвод	7. Домаш. взвод
2. Служби	9. Разузн. група	14. Фотогр. група	19. Бомбар. група
3. Канцелария	10. Ловдж. група	15. Радиогр. група	20. Превозна група
4. Част	11. Аерогр. група	16. Оржк. група	21. Благоустр. група
8. Охран. взвод	12. Монт. раб-ца	17. Метеор. група	22. Обща работ-ца
24. Зен. нарр. група	13. Спец. магазин	18. Спец. магазин	23. Вещевн. склад
25. Тех. строев. група			

В аеропланния взвод/5/разузнавателната група/9/има две крила от по 3 действащи и 1 резервен разузн. самолети, а ловджийската група/10/ има 3 действащи и 1 резервен ловдж. самолети. В Домаш. взвод/7/благоустройствената група се грижи за електр., канализационната и др. общи инсталации в летището.

- 25 Главн. сл. Канцеларията (3) се занимава с общия състав.
26 Отгет. сл. книговодството, счетоводството и архивата на
27 Салит. сл. отделението. Учебната сл. се занимава с подготов-
28 Учебна сл. катата на офицерите, инструкторите от и рба на армия-
та за обучение като наблюдатели, разведвателни груп-
и та за културно-просветни по службата
За вътрешния ред се изготвя специален правилник.
Канцеларията (3) и службите (2) образуват щаб на аерона. отделението

ПРОЛЕТНИТЕ ЧАСОВЕ ОТ ЛЕТНИТЕ НА 2-о УРОГЛ. ОДДЕЛЕНИЕ ПРЕЗ 1917 Г.

Пилотите

И м е	М е с е ц и брой	п р о л е т е н и часове	средно месечно
1. Манчо Манов	8	18.10	2.20 ч.
2. М. Първанов	3	16.02	5.34 ч
3. Ив. Миланов	12	39.07	3.30 ч
4. Г. Попвасилев	4.30	33.45	8.03 ч
5. Н. Божков	1	1.30	-- ч
6. М. Бончев	6.30	31.15	6.30 ч
7. К. Узунски	12	59.35	4.60 ч
8. Ив. Маринов	12	34.15	2.80 ч

Наблюдателите

1. Сл. Пънчев	6.30	24.10	3.90 ч
2. Н. Драмсззов	8.30	34.10	4.40 ч
3. Госп. Димитров	6.30	20.15	3.30 ч
4. Г. Дамянов	12	44.35	3.60 ч
5. В. Бандев	12	17.40	1.45 м
6. Д. Петров	3	1.45	--
7. Н. Николов	7	28.35	3.36 ч
8. Стефан Иванов	2.30	4.32	2 ч
9. Б. Киров	2.30	5.57	2.42 ч
10. Т. Пачев	8.30	33.30	4 ч

От таблицата се вижда летателното напрежение на всеки един от летците. Лепсват данни за такава таблица и за летците от 1-о аеропланно отделение.

Приложение № 4

ИНТЕРЕСНИ И ВАЖНИ КЛАУЗИ ОТ ТЪРНИЯ ДОГОВОР С БЪЛГАРИЯ

Търният договор с България, съставен без участието на български представители, съдържаше три отдела.

Първият отдел /териториални и етнически клаузи - даваше на Сърбия /парчетата земя при градовете Була, Мариброд, Трън, Босил -> еград, и Струмица и Македония. Даваше на Гърция Западна Тракия от устието на р. Места до устието на р. Марица /стара българска ~~византийска~~ територия от Балканската война/. Даваше на Румъния /защо? за какво?/ Южна Добруджа с градовете Добрич, Тутракан, Силистра, Балчик и Каварна.

Вторият отдел: военни клаузи - заобраняваше задължителната военна служба във войската. Разрешаваше България да има само 20 000

души войници - доброволци, 10000 души жандармеристи и 3000 души граничари. Разрешаваше България да има само едно военно училище за ограничени брой офицери. Забраняваха се подофицерските школи. Забраняваха се още : подготовката за мобилизация и военните Упражнения в училищата и родолюбивите организации. Офицерите требваше да служат 20 години, а подофицерите и войниците-доброволци - 12 години. Въоръжението на войската требваше да се състои от 1150 пушки, 15 картечници 3 полски оръдия и 2 минохвъргачки с ограничено количество бойни припаси за всеки 1000 души войници. Вносът на оръжие и бойни припаси от Чужбина също се забраняваше.

Всички кораби требваше да се предадат на Съглашението. Разрешаваше се само 4 миноносци и то без апарати за хвърляне на мини.

Забраняваха се военната авиация и военната аеростация. Разрешаваше се само гражданската авиация.

Изпълнението на клаузите в този отдел се възлагаше на съгласенски контролни комисии, издържани от България. В същия този отдел България се задължаваше в 3-месечен срок да измени всички закони и правилници в духа на мирния договор. Забраняваше се на България да изпраща в Чужбина военни, морски и въздухоплавателни мисии. Забраняваше се на български поданници да постъпват на служба в чужди армии. Българското правителство требваше да предаде на Съглашението списъка на всички лица, нарушили законите и обичаите на войната, за да бъдат съдени от съгласенски съдилища.

Третият отдел: икономически клаузи - По него България се задължаваше да изплати в срок от 37 години ^{2 1/2} милиарда ~~милиона~~ златни франка на полугодишни вноски. Задължаваше се да дава на Сърбия, Гърция и Румъния в продължение на 5 години по 50000 тона каменни въглища всяка година безплатно, да предаде на тия три държави 70000 брави рогат добитък и да им върне всички, заграбени през войната, архиви, документи, археологически ценности и др. подобни неща.

Договорът задължаваше Сърбия, Гърция и Румъния да признаят правото на българите в техните територии да имат свои църкви, свои училища, свои читалища, свои книги и свой език. Тая клауза останала неизпълнена, тъй като тия три държави не признаваха, че в пределите им има българско малцинство. Нямахме кой да следи за изпълнението на тая клауза. За тях в договора не бе предвидил съгласенски контролни комисии.../

Такъв договор за мир може да измисли само злодеят, разбойникът, който не държи сметка за това, че "има утрешен ден".

ИЗВОД ОТ ПРОТОКОЛИТЕ НА СЪВЕЩАНИЕТО НА МЕРИТОТО НА МИРА С ГЕР-
МАНИЯ И ФРАНЦИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ РАБОТА, 1914-1918 Г.

/Късове, ки постъпки на хора от цивилизовани свет/

На 3 октомври 1918 г. германското правителство предложи на
Съгласението мир чрез президента на САЩ Уилсон. На 5 окт. с. г. Уилсон
отговори, че Съгласението приема предложението на герм. правителство
и че мирът ще бъде сключен въз основа на 14 точки, изработени от не-
го/Уилсона/.

В 14-те точки на Уилсона беха залегнали следните основни на-
чала : мир без победители и победени, без анексии и контрибуции, само-
определение на народите, създаване на Общество на народите с равно
участие в него на всички народи.

При това излязъл е на 7 ноември 1918 г. германската делегация
за мир се яви на гара Компьен и тук^кти се срещна с френската делега-
ция. Начело на герм. делегация бе канцлерът граф Оберндорф, а на френ-
ската маршал Фош. ^{на фош} И м. п. вагон двете делегации застанаха една срещу
друга и "преговорите" започнаха със следната реплика :

Маршал Фош: Важен, надут, надменен и груб, без да поздрави, без
да се ръкува без да поканва герм. делегати да седнат/ Какво желаят
господата? Граф Оберндорф, ^{вежлив} /злосещ, и внимателен/ : Тук сме, за да по-
лучим предложението за едно примирие по вода, суша и въздух.

Маршал Фош/към преводача си/: отговорете на тези господина, че
немаз никакви предложения.

Граф Оберндорф /на френски език/: Господина маршал, моментът
ми се струва за твърде сериозен, за да споря за думи. Там е безраз-
лично как желаете ние да се изразим.

Маршал Фош /сурово/ : На господата принадлежи да кажат как-
во желаят. ~~Граф Оберндорф~~ ридорф

Граф Оберндорф: Както знаете, ние сме тук въз основа на оди-
ката на президента на САЩ/прочита нотата и писмото, разменени меж-
ду германското и аме. ианското правителства/.

Маршал Фош/троснато/: Добре!

Генерал Ейган, началник на ~~на~~ френската армия, прочита
условията на примирието, изразено в 13 точки. В тия точки от Герма-
ния се искат сръмня и всички материали, каквито по количество тя не
притежава. Искат се напр., 10 подводници, когато те разполага само
със 10.

На края ген. Ейган съобщава, че военните действия ще предпа-
жат до момента на приемането на тия условия/ че примирението

тия условия трябва да стане в срок от 3 денонощия.

Граф Оберндорф/подписат, към Гол. Вайган/: Не очакваме тежки условия, но представените са невъзможни. Тие хвърлят Германия в социализъм, /в това време революцията в Германия вече бушуваше/.

Граф Оберндорф изрвати веднага условията на примирието в Спа, в германската Гл. Квартира за разглеждане и отговор... Отговорът се забави и понеже срокът от 3 денонощия изтичаше, граф Оберндорф поиска продължение на този срок. Аршал Фош обаче беше неумолим - не даваше дума да става за продължаване на срока.

Отговорът пристигна в последния момент. Той съдържаше 9 възражения, от които най-главното бе, че 14-те точки на Уилсона не са зачетени. Аршал Фош не прие нито едно от тия възражения. Условията на примирието трябва, каза той, да се приемат или ~~или~~ отхвърлят. След това може да се протестира пред Уилсона, за гдето неговите точки не са зачетени. Толкос!

Германците бяха принудени и на 11 ноември 1918 г. граф Оберндорф го подписа с думите: /една 70-милионен народ може да страда, той не може и нека да загине/. Та тия негови думи маршал Фош отговори още по-ладно и по-студено: Добре!

Същият този ден, 11 ноември 1918 г., военните действия бяха спрени, но блокадата на Германия продължаваше. Изгладняването и изтощаването на германския народ не спреше. Ем, деца и старци умираха от глад. Екми от тях се самоубиваха. Ем глада и изчерпването се прибави и испанската болест...

Три месеца след подписването на примирието с Германия, Уилсон пристигна във Франция за мирната конференция, която се откри на 18 декември 1918 г. във Версаил.

Уилсон настоя конференцията да приеме най-напред устава на обществото на народите, който установяваше величнето на правото - установяваше братство между народите. Ако това не стане, той заминава да чатуе конференцията. След дълги спорове по тоя въпрос, на 14 февруари 1919 г. победителите приеха устава на обществото на народите.

След това Уилсон замина за Америка /по негова неотложна работа - чатуе конференцията временно/. Възгласенията използват отсъствието му и рече на начало с Илсасо, които сметаше Уилсона за теоретик, мечтател, а може би и за глупак, да изготвят мирните условия по свое усмотрение.

Когато Уилсон ~~се~~ ^{се} завърна наново в Париж, мирният договор с Германия не беше още готов. Блокадата продължаваше и в Германия се гадеше вече болшевишка вълна.

Ак-летне договорът с Германия бе изготвен. На 19 април 1919 г. германската делегация пристигна в Париж на начало тоя път с

министърът на външните работи граф Брокдорф-Ванцау.

От галата до хотела в Париж джелегата се бе придружавала от франски войници, които започнаха да качват багажите ѝ в залите на хотела. Като видя това, джелегата имаше военен комендант ги спреша с думите: "Не сте тук, за да се грижите за багажа на немците! Така съм-реша, войниците престанаха да качват багажите на джелегата в хотела. Делегата сама извърши това. Хотела тя остана кариентирана - никой за нищо не я летише:

На 7 май 1919 г. /челя 6 месеца от подписването на приригнето на гата Вилпие/ джелегата бе въведена в залата на конференцията, където и се връчаша готовият мирен договор с Германия.

Делегацията разгледа договора и замери, че той е чудовищен и че частта на отплатата, както бе в зал Клемансо, е дълга частина, решени да си замина, без да подписват договора. Граф Брокдорф-Ванцау обаче и възпре, защото все още разчиташе на честната дума на Уилсона и че в края на краищата 14-те точки на последния ще легнат в основата на мирния договор. Той каза на Клемансо, че не би се намерил народ, който да приеме и подпише такъв договор, но Клемансо му отговори, че "не се допуска никакъв разсъждаване на договора че договорът ще остане такъв, какъвто е". Това означаваше, че Германия трябва да подпише устата за обществото на народите при забраната да участвува в него и че тя е единствената виновница за войната и като такава, трябва да приеме и да подпише "мирния" условия и да ги подпише.

Интересно за отбележаване е обстоятелството, че същата тази комисия се бе съгласил с Уилсон. Уилсон подписа мирния договор с Германия, но този договор впоследствие не бе ратифициран от американския конгрес.

След казаните думи на Клемансо, германската делегация замина за Спа, където условията на мирния договор бяха наново разглеждани. Тук фелдмаршал Хинденбург заяви, че той, като войник, предпочиташе честната смърт пред позорния мир. Други думи, че предпочиташе войната да продължи, а мирния договор на Клемансо да бъде отхвърлен.

Между военните и правителствените хора се завърза спор по този въпрос. Граф Брокдорф-Ванцау си подаде оставката. Новото социал-демократическо правителство обаче турна край на спора и при възможността да се продължи войната, подписа договора. 1944 чоната на този ден, 28 май 1919 г., народът изпита траурна значеца.

То адрес на Уилсона изпращаха неща, които много го увдиха. След 4 години той се парализира и почина.

СЪЛЪРЖАНИЕ

1914 година

1. Аеропланна рота - местонахождение и състав . . . . .
2. Повод и начало на войната. Воте политически групировки от държави в Европа - намесата им във войната . . . . .
3. Б. Совете и р. Гари. Оттегляне на германските армии и реките на Озари. Възв. освободително на България 1
4. Промени в русо-българските чувства на българския народ с германоруски с оглед за намеса на България във войната на страната на Германия. 5. Тези удари върху силите на Западния и Източния фронтове. 6. Оказва на българин да се насъпва срещу турците, за да открие проливите за англо-руската флота. Обещания за териториални отстъпки. 7. Грозните факти и в България глухи към тия обещания 2

1915 година

1. Мобилизация на българската армия. Обявяване война на Сърбия 2
2. Тези е на гр. Солун от съглашенска война. Архивен неутралитет на Гърция. Обявяване на тази война в Македония в която не съществуват.
3. Частично се на българската армия, разбиване съглашенската армия и последването на гръцката граница
4. Въвеждане на турци, Гърция и Гърция.
5. Организация на българското аеропланно отделение от аеропланна рота. Арми за набране на лети-абилитет.
6. Личното по отношение на аеропланното отделение /АО/. . . 3
7. Единственост на АО в архива и във всяко друго отношение.
8. Засада на ново летище край с. Гургазovo
9. При остана за изпращане на боя на разузнавателна за-дачка.
10. Понякога за изпращане на АО край на, настъпва и изпращане - особено летище на военните действия срещу съюзите 4
11. Изпращане на места за две бойни летища - единото в долината на р. Тарнава и другото в долината на р. Струма..
12. Летище летище за сръбските и англо-сръбските от аеропланна, настъпване на избраните бойни летища германски аеропланно отделение.
13. Настъпване на Солун на германски и австро-унгарски команди /ГВР/. Назначаване на пристигане на авиационни германски машини и бойни самолети в летище Солун /на гр. Гургазovo/.
14. Обявяване на аеропланна война на гр. Солун

14. Положението на българската войска след спирането ѝ на гръцката граница. Силите на съглашенската войска.

15. Войската на Венизелос готова да се присъедини към съглашенската. Гръцкият крал обявява неутралитет на Гърция. 5.

1916 година

1. Настаняване на нашето АО в летище Белица/долината на р. Струма/. Съставът на отделението - личен и самолети. 5

2. Изпращане аеропланната команда в Ксанти при щаба на 10-а Беломорска дивизия. Съставът на командата.

3. Формиране на аеропланно депо, а преди него, формиране на въздухоплавателна дружина. Съставът ѝ.

4. Заемане на Рупелското дефиле и на градовете Серес, Драма и Камала от нашата войска.

5. Начало на редовни разузнавателни полети над участка на 2-а армия/2-а А/.

6. Курс за наблюдатели в германското аеропл. отделение край гр. Ксанти. Пример за неготовността на нашите наблюдатели.

7. Прерастване на аеропланната команда във 2-о аеропланно отделение. 6

8. АО в Белица става 1-о аеропланно отделение.

9. Оперативно подчинение на двете АО. Подчинение във всеко друго отношение на Въздухоплавателната дружина в София.

10. Формиране и настаняване на аеропланното училище/АУ/ в новия аеродром/летище/Божурище. Продължение на обучението на учениците пилоти, приети през 1914 г по позния метод/в летище София обучението бе ставало по самостоятелния метод/.

11. Постъпване на нови ученици пилоти и наблюдатели в АУ.

12. Завършване на курса от учениците, приети през 1914 г. и разпращането им на фронта в двете АО.

13. Курс за ученици наблюдатели и курс за техници в АУ.

14. Начало на големи строежи - служебни и жилищни помещения. Положението на АУ при настаняването му в Божурище. 7

15. Строеж на Голяма аеропланна работилница/ДАР/ и на два железобетонни хангари. Малката аеропл. работилница на АУ в летище Божурище. Водна и електрическа инсталации и помощни работилници в летище Божурище.

16. Успешен опит на съглашенците да пробият нашия фронт. Настъпление на нашата 1-а А. Боевете при Островското езеро и при Дойран.

17. Действията на нашата 3-а А и конната дивизия на ген. Колев на Добруджанския фронт.

18. Офанзивите на двете воюващи страни на Западния и Източния фронтове.

19. Отслабване на първоначалната мощ на германската войска. Герм. правителство поканва Съглашението за почване на преговори за спиране на войната. Отказът на Съглашението. Безогледната подводна война като последно средство за спечелване на войната.

20. Политическата и военна слепота на нашите водачи. 8

21. Практическият изпит на учениците пилоти в Аулип-са на теоретически занятия и изпити. Причината за това. Практическите занятия на учениците наблюдатели.

22. Неприятелски нападения на столицата, сваленият неприятелски самолет. 9

23. Плененият французки пилот очаква да бъде изяден българите/по сръбско внушение и уверение пред чужденците/. Данните на ловджийският самолет Фокер Е-3, с който бе свален неприятелски самолет.

24. Въздушната борба на Западния фронт става все по-честа и по-силна, поради големият напредък на авиационната техника. Нашата авиация снабдявана от германците със самолети стари, отпаднали от бойна употреба, и то в ограничен брой. Сравнение на нашите самолети с германски. Духът на нашите летци при това положение. 10

25. Трите вида бойни задачи, изпълнявани от нашите две АО. Рекогносцировачните, преградните и коригировачните задачи. Донесенията на нашите летци след всяка изпълнена задача. Копията от фотоснимките - местата на представянето им . . . 11

1917 година

1. Пристигане и настаняване на една тежка аеропланна ескадра край летище Удово. 11

2. Съставът и действията на тая ескадра. Въздушното господство на Солутския фронт на наша страна. Зачестяване на въздушните боеве. Неприятелски въздушни нападения на летище Удово за унищожение на ескадрата.

3. Пристигане на един офицер и един команд. офицер за обучение като наблюдатели.

4. Заминаване за Западния фронт на германската тежка ескадра. С изчезването ѝ, изчезна и нашето въздушно господство на Солунския фронт 12

5. Извършване летенията от нашите летци по пладне - в най-големата горещина на деня.

6. Участиците за действие на германските и нашите две

аеропланни отделения.

7. Възлагане задачите на аеропл. Отделения. Водене на наряд на летците и самолетите.

8. Снабдяване нашата авиация с ловджийски самолети.

9. Летателните качества на ловджийския самолет, Д-2.

Случаят с ловджийските самолети, Д-2 на съседното германско АО.

10. Летецът Ешвеге, "асът" на Солунския фронт, гост на едно от германските АО в Удово.

11. Засилване дейността на нашето АУ във връзка с големият план за развитие на нашата бойна авиация. Привличане на двама пилоти от 2-о АО за инструктори в АУ.

12. приемане на три групи офицери и войници за ученици пилоти и наблюдатели в АУ. Броят на тия групи.

13. Възможностите на АУ за обучението на трите групи в течение на една година. . . . .

14. Достатъчни ли ще бъдат наличните учебни самолети?

15. Пленяване на един английски самолет, кацнал принудително в района на 1-о АО. Излитане на един от аеротехниците на 2-о АО със самолет Ото С-3. Трите самолета Албатрос С-3, предназначени за обучение на учениците наблюдател в дълги летения.

16. Летище Божурище - изграждането му като голем авиационен център на България. Обзавеждане на ДАР с машини. Завършване на двата железобетонни хангари. Нови постройки и нови благоустройствени работи в летище Божурище. Уреждане на курсове за работници-специалисти/монтажори, мотористи, дърводелци и др. /

17. Липсата на подбор на курсистите/летци и техници/-причина за отпадането на много от тях, след завършване на курсовете.

18. Поделенията на АУ и подчинеността им. Недостигът на хангари. Размери на летателното поле. Състояние на автомобилния парк Санитарната служба на личния състав. Липсата на лекар. Дежурството при летенията. . . . .

19. Обозът, градините и продуктите за подобряване храната на личния състав на АУ.

20. Трите въздушни обиколки на България с учебна цел..

21. Участниците в тия обиколки. Използване трите самолети Албатрос С-3. Инцидентите при кацванията на тия самолети.

22. Дейността на фотографния и радиотелеграфния отдели на АУ. Резултатът от фотографния отдел. . . . .

23. Резултатът от радиотелеграфния отдел. 20
24. Малката аеропланна работилница на АУ. Поделенията и работата в тях.
25. За изправността на самолетите ^{е е и} уредни~~и~~ допъл. работи.
26. Обслужване на самолетите в хангарите/Регистратор ^{на самолетите.} на летенията и диспечер на движението ~~и~~ Ветропоказател.
27. Електрическата централа на летището. Изполване на тока.
28. Съхраняване на специалното имущество на АУ. 21
29. Магазините и складовете на АУ.
30. Техническа канцелария за контрол на разходните материали и отчитане на употребеното специално имущество. 22
31. Трите телефонни линии на АУ.
32. Използване железобетонните хангари за подслон на учебните самолети. Старите хангари/дървени и платнени/прибрав склада като вече негодни. 23
33. Летателното поле - размери и състояние, подобряване на прехраната на целия личен състав на АУ с продуктите от градината, грижи за болните и ранените, използване на стадото овце и пр.
34. Двете воюващи страни продължават да се борят за победата. Германците, турците, българите и особено австроунгарците са вече доста уморени и изтощени. Изгледите за край на войната изчезнали - това са причините за безогледната подводна война.
35. Засегане търговските интереси на ~~на~~ САСЩ и неутралните страни. 24
36. Заплитане положението в Европа.
37. Избухване на февруарската революция в Русия. Германците откриват границите си за руските емигранти. Ленин пристига в Петроград и застава начело на комунистите/болшевиките/.
38. Продължаване на войната от новото руско правителство. Недоволството на работническия и войнишкия революционни комитети - искане незабавно спиране на войната и раздаване земята на руските селяни. Борбите между болшевиките и меншевиките по въпросите за преустройството на държавия строй.
39. Недъзите на руския народ. Разлагане на държавата. 25
40. Разгонване на Думата/руското нар. събрание/от Таврическия дворец. Новото правителство се стреми за свикване на учредително събрание за решаване въпроса за войната и за бъдещото устройство на държавата..
41. Мерките на Англия и Франция срещу евентуално сключване на отделен мир на Русия ^с Германия. 26

42. Настъпление на англо-ренците по долините на р. Бна и в Шампан в помощ на русите.
43. Разложението на руската войска и на държавните органи. Откъсване на ^{некои} народите от държавата.
44. Ублъжаване войниците за ново настъпление. Предложение за мир без анексии и контрибуции.
45. Настъплението на ген. Корнилов срещу австроунгарците и контрастъпление на австрогерманците.
46. Оставката на правителството. Настъпление на ген. Корнило срещу Керенски. Възвело сблъскване между частите на Корнилов и Керенски. Надвиг, Корнилов избегва в Ю. Русия.
47. Арестуването на Ленин. Керенски образува Предварителен парламент. 27
48. Завземане на общинския съвет на Петроград от болшевиките. Разтурение на Предварителния парламент. Керенски избегва в Ю. Русия. Освободе от затвора, Ленин издава декрет за раздаване земята на селните и фабриките на работниците. 49. Настъпление на доброволческите армии на Керенски и Корнилов срещу Петроград..
50. Болшевиките стават господари на Петроград. Създаване на червена гвардия и Гърховен комисариат. Радиотелеграма на Троцки до всички държави за преговори за мир. . . . 28
51. Състоянието на нашето 1-о АО. Новите му самолети ЛФГ и летешкият му състав. 29
52. Промени в самолетния състав на отделението. Малките поправки на самолетите стават в подвижната аеропл. Работилница, а големите - в малката аеропл-работилница на АУ. . . . 30
53. Получаване и разходване на спец. материали за поправките на самолетите. Дейността на фотографния отел и дейността на радиотелеграфния отдел на отделението. 31
54. Дейността на р.т.отдел - продължение. Телефонните постове на отделението. Съроеж на дървени хангари с материал от Огражден пл. Летателното поле на отделението - малките му размери. 32
55. Новото летателно поле на отделението. Летателното поле край с. Левуново. Опитите на противника да унищолетице Левуново. 33
56. Дейността на нашите ловджии в летице Левуново.
57. Осветлението на летице Белгца. Охраната на летицето. Новите постройки с материала от Огражден пл. 34
58. Автомобилният парк и обозните средства на отделението. Прехраната на личния състав. Интендантските нужди

на отделението..Санитарното състояние.

59.Подвижната аеропланна работилница.	35
Другите 3 работилници на отделението..Сложна и трудна организация на отделението.Примерна скица на органи- зацията на едно АО.	
61.Бойната дейност на отделението.	36
62.Въздушните боеве на летците.Загубите в самолети	37
63.Членените неприятелски самолети.Заклучение за бойната дейност на отделението през 1917 г.	
64.Дейността на 2-о АО.Съставът му на 1 август..	38
65.Самолетите на отделението.	39
66.Горивните на самолетите.Дейността на фотографния отдел на отделението.	40
67.Продължение на дейността на фотогр.отдел.Дейност- та на р.т.отдел..	41
68.Продължениена дейността на р.т.отдел.	
69.Летателното поле на ~~на~~ отделението..Охраната на летището.Аварии и инциденти и др.постройкив летището.	
70.Автомобилният парк и обозните средства на отделе- нието.	42
71.прехраната и интендантските средства.Санитарната служба и организацията на отделението.	
72.Бойната дейност на отделението.Въздушните боеве на летците.	43
73.По-интересните бойни летения на отделението. . .	44
74.Продължение на т.72.Пролетените часове на лет- ците на отделението.	45
75.Заклучение от пролетените часове.Заклучение за бойната дейност на отделението през 1917 г.	
76.Съставът на Въздухопл.дружина през 1917 г.. . .	46
77.Шатове на авиационните поделения на Въздухопл. дружина.Тезки земи и въздушен боеве на Солунския фронт. .	47
78.Пастъленето на съглашенците на Битолския фронт и при Дойран.Позиционен характер на войната тук.	
79.Ситуацията на крал Константин и ивва.ето на власт на Венизелос в Гърция.	
80.Присъединяване на гръцката войска ^к ъм съглашен- ската.Нарушеното равновесие на Солунския фронт.Бъл- гарската войска оставена сама да се бори със съглашенците.	
81.Бойната на Западния фронт.Намесата на САЩ във войната.Геройството на италианската войска.	48
82.Съгласието на Германия и Австро-Унгария да охра-	

звят окупирани от тях области. Франция иска и Елзас и Лотарингия..

83. Стрескането на Фердинанд и Радославов.

84. Изнемогването на Централния съюз - нужда от нов^а базисен мир. Елмансо и Лойд Джордж искат смятането на германския милитаризъм. 49

85. Германците изсмукват жизнените сокове на България. Умръзват на българския народ към германците и към своите некадърни водачи.

86. 86. Болшевикското правителство настоява за преговори за общ мир - съобщение, че спира военните действия. . . 50

87. Преговорите за мир без анексии и контрибуции започнати в Брест Литовск, без участието на съглашенците.

88. Дейността на ~~на~~ аеропланното депо. 51

89. Продължение дейността на аеропл-депо. 52

90. Продължение дейността на аеропл-депо. Дейността на аеропланната група. 53

91. Липсата на нужда от обединено командване на аеропланната група, на двете аеропл. отделения.

92. Извършване работата на ДАР все още от малката аеропл. работилница на АУ.

93. Румънските наши и съюзните части ^и ~~с~~ ^ират на р. Серет за дълга отбрана..

94. Излизане от строя на руската, италианската и австро-унгарската войска. 54

95. Преговорите в Брест Литовск безрезултатни.

1918 година.

1. Занятията с трите летежки групи в аеропл. училище. Разположените самолети и инструктори. 55

2. Резултатът от занятията с трите летежки групи. Опитът на подпор. ^р Артур ~~Милски~~ да дезертира.

3. Малцина от готовите летци можаха да стигнат до фронта. 56

4. Продължение на занятията с трите летежки групи в АУ. Третата летежка група изпратени на специализация в Германия 12 пилоти и 6 наблюдатели.

5. Преходът и обръщане занятия в АУ, поради състоянието на Добро поле. Мнозина напускат АУ по разни причини.

6. Извършените летежи в АУ през годината. 57

7. Продължаване на обучаването в АУ.

8. Преставане на АУ да съществува.

8. Преставане на АУ да съществува.
9. Споровете в Брест Литовск. 58
10. Сключване мирен договор на Централния съюз с Киевската украинска делегация..
11. Прекъсване преговорите в Брест Литовск. Новото настъпление на германците.
12. Подписване на мирния догов в Берлин.
13. Изпращане специална делегация от болшевишкото правителство в Берлин за подписване мирния договор.
14. признаване Полша, Украина, Литва, Курландия, Естония, Естландия и Финландия -а самостоятелни държави.
15. Румъния минава на страната на Германия. Подписване предварителен мирен договор с Австроунгария, Турция и България.
16. Нежеланието на Германия и Турция Добруджа да се даде на България. Установяване на кондоминиума. 59
17. Разочарование, възмущение и недоволство българската войска и българския народ.
18. Нанасяне три големи и последни удари от германците на англофренците. Обстрелване Париж с оръдието "Берта".
19. Завземане в Яребишна от гърците. Военният съвет на ген. Жеков за контъратака на тая височина. 60
20. Подаване оставката на кабинета от Радославов. Кабинетът Малинов-Костурков остава верен на Центр. съюз.
21. Предупреждение на войниците, че ако войната не бъде спрена, те ще я спрат през септември.
22. Последният германски удар върху съглашенците. Новото настъпление на англофренците. За Солунски фронт нов командващ съглашенската войска. 61
23. Пробивът на Добро поле при линията на главнокомандващия при пиршества на Фердинанд с горн. крале. . . 62
24. Критичният момент на Добро поле, нашата 1-а Апасува. Изпращане нова делегация за искане примирие в Солун. Условията на примирието.
25. Радомирската република на Р. Ласкалов. 63
26. Революционната армия на Р. Ласкалов разбита.
27. Абдикацията на цар Фердинанд в полза на сина му.
28. Румъния минава на страната на Съглашението и обявява война на Германия. Резултатът = даване цела Добруджа на Румъния..
29. Кантулацията на Турция и Австроунгария. 64
30. Разпадането на Австроунгарската империя.

34. Капитулация на Германия - англофренците достигат

границите на Герма-

32. Изгонването на кайзера и престолонаследника и обявяване Германия за република.

33. Неуспешен опит на комунистите да установят съветска власт.

34. Дейността на нашата авиация през 1918 г. След солунското примирие, целият личен състав на АУ ~~се~~ разпуснат.

35.1-0 АО личният му състав през първата половина
на годината. . . . .

65

срстав 36. Две думи за пилотът Сава Попов. Промените в личния
на отделението през първата половина на годината. Самолетите
му. . . . .

66

37. Промени в личния състав на отделението през втората половина на годината.. Самолетите му.

38. Случаите с кацането на Ив. Узунов и Попатанасов в
неприятелска територия с самолета Аристрънг и на Ив. Миланов
и Дрансзюв през 1916 г. със самолет ЛУГ край Кавала . . . . .

67

39. Издбата на пленените непр. самолети.

40. Малките и големите поправки на самолетите, Фотографният и р-т-отдели. Телефонната мрежа и другите подразделения на отделението продължават да работят през годината.

41. Войната дейност на отделението до септември 1918 г.

63

42.Продължение на т.41. . . . .

69

43.Продължение на т.41. . . . .

70

44. По-нажните заключения от бойната дейност на отделението..2-о АО - личният му състав през първата половина на 1918 г.и промените в него. . . . .

71

45. Самолетите на отделението. Изпълнението на задачите.

46. През първата половина на годината извършени доста
рекогносцировачни летения и доста прегледни и коригирани
такива. . . . .

72

47.Продължение на т.46.В едно от бойните летения на
отделенияето,П.Попвасилев и набл-Г.Дамьянов свл^{ят} един от
нападналите ги непр.ловджийски самолети. . . . .

73

48. Личният състав и самолетите на отделението през втората половина на годината..

49. Рейността на фотографния отдел на отделението. . .

74

50.Продължение на т.49.Дейността на р.т.отдел. . .

75

51. Продължение на т. 50. Войната дейност на отделението
до септември 1918 г. . . . .

76

52.продължение на т.51. . . . .

77

53.1 продолжение из т. 851 . . . . .

78

54. Дейността на другите поделения на Въздухопл. дружина: аеропланното депо, аеропланната група и големата аеропланна работилница ДАР	79
55. Продължение на т. 54. Отстъплението на нашите две аеропланни отделения	80
56. Продължение на т. 55	81
57. Продължение на т. 55	82
58. Продължение на т. 55	83
59. Продължение на т. 55. Натегнатото положение на столицата. Революционната армия на Р. Даскалов - настъпление - то Й. Даване 2-о АО на разположение на началника на софийския гарнизон.	84
60. Получаване разузнавателна задача. Летенията от 1 до 4 октомври. Полагане клетва на новия цар Борис III.	
61. Промени в личния състав на отделението.	85
62. Сдаването на материалната част.	
63. Изготвянето на мирните договори.	86
64. Злият дух в мирната конференция в Париж. Мирният договор с Германия	87
65. Мирният договор с Австроунгария. Съветската власт на Бела Кун в Буда Пеща.	
66. Мирният договор с България.	88
67. Продължение на т. 66. Мирният договор с Турция.	89
68. Кемал паша не признава мирните условия на договора с Турция. Формиране на нова турска войска.	
69. Изгонване на гърците от Мала Азия и Изт. Тракия. Премахване султанската власт - Турция става република.	
68. Виновиността за войната се пада на всички ^в ~~мо~~ ^{страни} ~~ю~~ ^{ващи}	90
69. Злините, нанесени на България.	
70. Незаслужените награди на Румъния. Надеждите на България	
71. Жертвите на нашата авиация. Свалените самолети от нашите бойни летци.	91
72. Окупиране на България от съглашенски колониални войскове части. Въздушен дружина изцело премахната.	92

П Р И Л О Ж Е Н И Я

- № 1 - Списък на личния състав на българската авиация през Първата световна война, 1914-1918 год.
- № 2 - Примерна скица/схема/на организацията на едно аеропланно отделение.
- № 3 - Пролетените часове от летците на 2-о аеропланно отделение през 1917 год.
- № 4 - Интересни и важни клаузи от мирния договор с България
- № 5 - Някои подробности по сключването на примирието и мира с Германия в края на Първата световна война, 1914-1918 год.

НАЧАЛО ВД АВУ-УР ТУРЕНОВА 15. XI
 1923г. НАЧАЛНИК УР
 РАЧНО И ПО ПЕРВОТО УР ИЗУПКИ

В НАЧАЛОТО НА 1924г.
 СПИСОК 2 Ник. Петков, 3.

1. САВА СЛОВО	небмоджен
Саво Савов	Славко Славов
Ник. Петков	Ив. Петков
Ив. Петков	Михайл Димитров
Петър Сатиров	Васил Вълков
Кръстьн Георгиев	Благой Митов
Михайл Мажев	Борис Цветков
Христо Митов	
Илиодор Кочев	
Петър Станев	
Ив. Иванов	
Борис Калтарчев	
Здравко Митков	

На 15.11.1924г. отива в
 Битолска 1-а ст. 147.

Списък на 1916г.

18.1914г. 15.1915г.
 1914г. 1915г.

2) В 3-месячный срок да изменить ~~визитки~~
ПРАВИЛЬНИЦЫ ЗАКРЕПИ В ДУХА ИЛ ДОГОВО
РА.

2) В 3-месячный срок да изменить ~~визитки~~
ПРАВИЛЬНИЦИ ЗАКРЕПИ В ДУХА НА ДОГОВО
РА.

изпращането в чужбина на военни,
морски и въздухоплавни

4) Забрањено на владоматници да поступат на служба в чужди Армиа

4) Здравейте се на работни дни
ПОСТЪПВАТ НА СЛУЖБА В ЧУЖДИ АРМИИ

5) Бит. правителство да предаде на съп-то
СПИСЪК НА ВЪЗЧКИ ЛИЦА, НОРУЩИЯ
ТАНЦЕ И ОДИТАНЕ НА ВОИНАТА, БИ ДО СЪДЪ
ЯДЕНИ ОТ СЪПАТ СИЗДИШУ

Дава се на Сърбия ПАРЧЕТОТА СРБИЈА
Кула, Цариград, три Боснијска и стру-
мица и Македонија. — Такава е чистото

Давлена Горция Зап. Тракия от устието
на Места до устието на Марица (където се

ДЪВЛЕНА ГЕРЦИЯ ЗАПРАВИ
НА МЕСТА ДОУСТИЕТО НА МАРИЦА (КОЯТО
ЦАРА ВЪЗ. ТЕРИТОРИЯ НА БЛЖ. ВЪЗН. ДН)
ОМЪННА Я ЮННА ДОБРУДЖА

ДЛОАШЕ НА РУМЪНИЯ ЮННА ДОБРУДЖА,
ДОБРУЖЕ, ГУТРАКЪЛ, СИЛИСТРА, БОЛУТИКЪЛ, САРДИ

ВВЕДЕНИЕ КЛАУЗИ

III Вводный клаузул
Забелява се за дължа военна служба във
войската

РАЗРЕШАЕШЕ СЕ 20,000 ВОЙНИЦИ - ДОБРОВО-
ЛНИ, 10,000 ЖАНДАРМЕРИСТИ И 3,000

Ограничават се само 4 военни у-ще
за страници военни офицери
Забраняват се поддошколи
Забранява се подготовка за мобилизация и
военните упражнения в училищата и
редовни организации
Службата на офицерите да е 20 години
Службата на подофицерите-доброволци
да е 12 години
Въоръжето на войската да е 150 пушки,
15 картечи, 3 полски оръдия и 2 минохвър-
т ограничена колич. Бойни припаси за
всеки 1000 войници
Забранява се внос от чужбина на оръжия
и боеприпаси
Всички кораби да се предават на Свободното
Разрешават се само 4 минни кораба без
апарати за хвърляне на мини
Забранява се военната авиация и военната
верстоушка
Разрешава се само подводницата
Използването се възлага на ~~българ.~~
Като командир на източната от българите
Българите да дават в 3-месечен срок да измени
вс. закони и пров. в духа